

**RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
ADALET MESLEK YÜKSEKOKULU**

1. ULUSLARARASI ADALET KONGRESİ I. INTERNATIONAL JUSTICE CONGRESS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI ABSTRACT BOOK

**2-4 Mayıs/May 2019 Rize
TÜRKİYE/TURKEY**

**I. Uluslararası
Adalet Kongresi**

2-4 Mayıs 2019

RİZE

Mevlana
Unlu Gıda Mamülleri

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

1. ULUSLARARASI ADALET KONGRESİ I. INTERNATIONAL JUSTICE CONGRESS

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019 I. Uluslararası Adalet Kongresi

Bu kitabın tüm hakları

I. Uluslararası Adalet Kongresine aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Mayıs 2019/ Rize

Yayın 2019/1

İLETİŞİM

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Adalet Meslek Yüksekokulu

Fener Mahallesi Zihni Derin Yerleşkesi

53100 Merkez Rize

E-Mail: adaletkongresi2019@erdogan.edu.tr

Web: adaletkongresi2019.erdogan.edu.tr

adaletkongresi.org

KONGRE ONUR KURULU

Abdülhamit GÜL

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanı

İsmail KAHRAMAN

Türkiye Büyük Millet Meclisi Eski
Meclis Başkanı / Recep Tayyip
Erdoğan Üniversitesi Geliştirme Vakfı
Kurucular Kurulu Başkanı

Şeref MALKOÇ

Kamu Baş denetçisi

Kemal ÇEBER

Rize Valisi

Prof. Dr. Reşat KASAP

Rize Belediye Başkanı

Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Rektörü

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Ahmet İshak DEMİR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Şevket TOPAL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Cengiz YANIKLAR

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Adalet Meslek Yüksekokulu Müdürü

DÜZENLEME KURULU PAYDAŞ TEMSİLCİLER

Nusret BAYRAKTAR

RTEÜ Geliştirme Vakfı Mütevelli
Heyeti Başkanı

Şaban YILMAZ

Adalet Bakanlığı Ceza ve
Tevkifevleri Genel Müdürü

Necati KURÇENLİ

Adalet Bakanlığı Rize Personel
Eğitim Merkezi Başkanı

Av. Harun MERTOĞLU

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik
Kurulu Üyesi

Mehmet ERDOĞAN

Rize Ticaret Borsası Başkanı

Recep TAYLAN

MÜSİAD Rize Şubesi Başkanı

OMBUDSMAN TOPLULUĞU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğrenci Topluluğu

Emrah KUYUMCU

İntersteno
Yönetim Kurulu Üyesi

BİLİM VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. Şevket TOPAL	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Fakhr-ul-İslam	Peshawar Üniversitesi
Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan DÖNER	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Cem BAYGIN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Emin RUHİ	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim ÖZBAY	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk Hadi SÜMER	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Abdullah IŞIKLAR	Bursa Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Nezihe Binnur TULUKÇU	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Assos. Prof. Dr. Seyyed Kazem Seyed BAGHERİ	Institution of Islamic Culture and Thought
Doç. Dr. Cengiz YANIKLAR	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet YANIK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Rıza SANDALCILAR	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman TURAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Hacı Yusuf ACUNER	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Davut AYGÜN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Doç. Dr. Ömer Faruk URSAVAŞ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Alpertunga	Atatürk Üniversitesi
AVCI	
Doç. Dr. Efe BAŞTÜRK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Abdurrahman SAVAŞ	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Rıza SAKLI	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burhan Caner	Erzincan Binali Yıldırım
HACIOĞLU	Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ETGÜ	Erzincan Binali Yıldırım
	Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özgür TEMİZ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ömer GEDİK	Atatürk Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Bilgehan SAVASCI	Atatürk Üniversitesi
TEMİZ	
Dr. Öğr. Üyesi N. Kemal TOPCU	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emel TEKTEN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali EKİN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi A. Kursat ERSOZ	Akdeniz Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
YURTSEVEN	
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz CANER	Uludağ Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa CİN	Trabzon Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MADEN	İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Seven ERDOĞAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Önder ÇALCALI	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Zeki KARAKAŞ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ÖZTÜRK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Harun ÇİMKE	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Hasan ÖRÜCÜ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Süleyman KANDEMİR	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Tolgahan ŞAFAK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Recep BAGBANCİ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Fatima KANDEMİR ERGÜN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Taner EROL	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Öğr. Gör. Ozan SELÇUK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Gökçe ARİFOĞLU	
Arş. Gör. Dr. Bekir GÜZEL	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Ayşe AY TAR	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Gaukhar Kozhabergenova	Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi
Meruyert Shabden	Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi

SEKRETERYA

**Öğr. Gör. Süleyman
KANDEMİR**

Öğr. Gör. Tolgahan ŞAFAK

**Öğr. Gör. Fatima KANDEMİR
ERGÜN**

Öğr. Gör. Recep BAĞBANCİ

Arş. Gör. Sinem KARAKAŞ

Recep YEREBAKAN

KOORDİNATÖR

Öğr. Gör. Hasan ÖRÜCÜ

İÇİNDEKİLER

İslam Hukuk Düşüncesinde Adalet ve Liyakat	15
Osmanlı Devletinde Kanun ve Adalet	16
Mukayeseli Hukuk Açısından Devlet Protokol Öndegelim Düzeninde Yargının Yeri	17
The Place Of Justice In Islamic Political Ethics	21
Adaletin ahlakîliği ya da ahlaksız adalet mümkün mü?	23
Adaletin Ontolojisi Ya Da Darası Alınmış Adalet	25
Türk Devlet Geleneğinde Adalet Verilen Yer	27
Dinlerin “adalet” konusundaki temel öğretileri	29
Adalet Dair İlahiyat Alanında Yapılan Akademik Çalışmalar ve Yönelimleri	30
Sosyal Adaletin Sağlanması Açısından Devletin Rolü ve Ekonomik Hayatta Devlet	32
Hasan İzzettin Dinamo’nun Adalet Sıtması Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme	34
Felsefe’den Pozitif Psikolojiye Bir Erdem Olarak “Adalet”	35
Stres Yönetiminde Zihinsel, Bedensel, Duygusal, Ruhsal Yaklaşım Üzerine Bir İnceleme	36
Madde Kullanıcılarının Aleksitimi Düzeylerinin Psikolojik Yardım Alma Tutumlarıyla İlişkisi	37
Kamu Çalışanlarının Hizmet Sunumunun Stres İle İlişisinin İncelenmesi: Adalet Bakanlığı Kayseri Teşkilatı Örneği	39
Georgian Semi-Presidential System	41
Ceza Adalet Sisteminden Onarıcı Adalet Sistemine: Onarıcı Adalet ve Sosyal Hizmet	42

Adil Yargılamada Hakkaniyet Dengesi: Silahların Eşitliği İlkesi.....	44
Türk Ceza Sisteminde Suçtan Doğan Mağduriyetin Giderilmesi Açısından Ceza Muhakemesi Sistemindeki Uzlaştırma Kurumu İle Mağdur Hakları Tasarısının İncelenmesi	45
Mobbing Kavramı ve Uygulaması	47
Kamu Denetçiliği Kurumu Kararlarının İdari Yargıya Etkisi	50
Adalet Bakanlığı Çalışanlarında Stres ve Stres Yönetiminin İncelenmesi	52
Mobbing Kavramının 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'ndaki Yeri	54
İdari Yargıda Miktarı Hak Sahibi Tarafından Tam Ve Kesin Olarak Tespit Edilemeyen Alacaklar.....	56
Türkiye'de Kadınların Seçilme Hakkını Kullanması	58
Lekelenmeme Hakkı ve Basın Hürriyeti Arasındaki İlişki.....	60
Mülkiyet Hakkı İle Haber Alma Özgürlüğünün Uyumlaştırılması Sorunu	65
Türk Borçlar Kanunu'nda Yanılma (Hata) Haline Dair İki Değişikliğin Eleştirisi.....	66
Development Of Georgian Competition Rules In Recent Decade (Problems And Challenges).....	69
Mehir Sözleşmesinin Türk Hukukundaki Niteliği.....	70
Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Haksız Şartlar	72
Bilerek Evli Kişiyle Birlikte Olan Üçüncü Kişiden Manevi Tazminat İstenemeyeceği Hakkındaki Yargıtay Kararına İlişkin Değerlendirme.	74
Empati ve Sempatik İletişim Becerisi, Sosyal İyi Olmanın Reddedilme Duyarlılığı Ve Kişilerarası Duyarlılık Üzerine Etkisi	76

Çocuk Adalet Sisteminde Sosyal Hizmet Uygulamaları ve Çocuk Hakları Bağlamında Öneriler.....	78
Türkiye’de Kırsal Ve Kentsel Ailenin Büyüklük, Ekonomik Yapı, Otorite İlişkileri ve Çocuğun Konumu Bakımlarından Karşılaştırılması	80
Rize İlinde Yaşayan Lise Ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mutluluk ve Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması.....	84
Radikal, Temsili Ve Katılımcı Demokrasi Türlerinin Benlik Saygısı Üzerindeki Önemi	85
Taşınmaz (Gayrimenkul) Değerleme Sistemine Yönelik Hukuksal Tanımlamalar.....	87
Reklam Kurulu Kararları Işığında, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Haksız Rekabet Kurallarının Nasıl İhlâl Edildiğine Dair Bir İnceleme	89
Arazi Mülkiyet Haklarının Tanımlanmasında Hukuki Belirlilik (Kesinlik) İlkesi	91
Nişanlanmanın Geçerliliği Hakkında Bir Yargıtay Karar İncelemesi ...	93
Yargıtay Kararları Çerçevesinde Aile Mahkemelerinde Çocukların Dinlenmesine İlişkin Hâkim, Avukat Ve Uzman Görüşleri	95
Avukatlara Elektronik Tebligat Yapılması.....	98
6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde Yetki Sözleşmesinin Şartları Ve Zımni Yetki Sözleşmesi Yapılıp Yapılamayacağı Sorunu.....	99
Vestfalya Barışı’ndan Günümüz Güç Dengesine Uzanan Çizgide Son Halka: Doğalgaz Politikaları	101
Resmi Belgenin Düzenlemesinde Yalan Beyan İle Başkasına Ait Kimlik Veya Kimlik Bilgilerinin Kullanılması Suçları Arasında Uygulamada	

Ortaya Çıkan Çelişkilere Dair Yüksek Yargı Kararları Işığında Kısa Bir Değerlendirme	102
Giorgio Agamben'in "Olağanüstü Hal" Kuramı Üzerine Bir Deneme	104
4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu ve İslam Hukuku Açısından Mirasçılıktan Çıkarma	105
6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde İşverenin Yükümlülükleri.....	106
Obligations Of Employer Within The Scope Of Law On The Protection Of Personal Data Numbered 6698.....	108
6570 Sayılı Kanun Çerçevesinde Bazı Taşınır Varlıkların Rehninde Muhtemel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri	111
Some of the movable assets in the framework of the law no. 6570 possible problems and suggestions.....	112
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Sonrasında Uluslararası Anlaşmalarının Akdedilmesi, Onaylanması ve Yayımlanması İle İlgili Değişen Usul Ve Esaslar	113
Ceza İnfaz Kurumlarında Psikososyal Yaklaşımlar Dersi Üzerine Bir İnceleme	116
Amartya Sen'in Sosyal Adalet Anlayışı.....	118
Sağlık İşletmelerinde İşgören Motivasyonunu Etkileyen Faktörlerin Mesleki Açıdan Karşılaştırılması	119
Rize İlinde Yaşayan Lise ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Karşılaştırılması.....	120
Touch Typing Education In Different Countries And Its Connection With Court Reporting	121
Technology In Court Reporting – Human Machine Interaction Best Practices Internationally	123

Adalet Meslek Yüksekokulları Arası Klavye Yarışma Sonuçlarının Değerlendirilmesi	125
Türkiye'de ve Dünyada Klavye Yarışlarının Gelişimi ve Standartları	127
Yargı Etiği Bağlamında Vergi Mahremiyeti	131
Kişiliğin Narsisizm Boyutunun Sosyal Medya İzdüşümü.....	132
Adalet Meslek Yüksekokulları Ve Meslek Yüksekokulu Adalet Programlarının Mevcut Durumu, Mezunların İstihdam Sorunu Ve Çözüm Önerileri	134
Genç Örneklemede Âdil Davranışlar Gösterme Düzeyi	137
Ülkemizde Hukuk Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri	138
Tarihsel Açıdan Zabıt Kâtipliğinin Gelişimi	139
Yargılamada Zabıt Kâtibinin Konumu	140
Türkiye’de E-Adalet Hizmetlerine İlişkin Örnekler.....	141
Rize Hurufat Defterlerine Göre Rize Kadılığındaki Adli Görevliler ..	143
6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Değerlendirilmesi	145
Eşin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanmasının Aile Hukuku Açısından Tahlili	149
Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine İlişkin Türk Medeni Kanunu ve 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’da Öngörülen Temel Düzenlemeler.....	152
Kazakistan ve Türk Hukukunda Kadın-Erkek Eşitliğinin Sağlanmasında Pozitif Ayrımcılığın Rolü	154
Adalet Talebinin Duygusal Arka Planı.....	156
İş Kanunu Çerçevesinde İşçinin İş Görmekten Kaçınma Hakkına Dair Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	164

İşyerinde Özel Amaçlı İnternet Kullanımı ve Kişisel Verilerinin Korunması	167
Kanser Hastasının Hastalığını Bilme Hakkı	169
Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Türkiye’de Çalışma Hakkı	171
Türk, İngiliz ve Kanada Terör Kanunları Üzerine Bir Değerlendirme	173
İslam Ve Osmanlı Hukukunda Ceza Hukuku Yönünden Zamanaşımı (Türk Hukuku İle Mukayeseli)	176
Geçmişten Günümüze Ölüm Cezasının Varlığı ve Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme	180
Osmanlı Devleti İle Alman İmparatorluğu Arasında İmzalanan 1917 Tarihli Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Sözleşmesi Ve Milletlerarası Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Temelinde 1917 Tarihli Sözleşmede Seçilen	182

İSLAM HUKUK DÜŞÜNCESİNDE ADALET VE LİYAKAT

Şevket TOPAL

Adalet, ifrat ve tefritten uzak olmak, bir başka ifade ile denge içerisinde işleri yürütmek anlamına gelir. Adil kimse, verdiği kararlarla ya da hükümlerle toplum içerisinde hoşnutluk doğurandır. Kişinin âdil olmasının en büyük göstergesi ise bir hak söz konusu olduğunda hiç hata yapmaması değil, aksine doğrularının yanlışlarından daha fazla olmasıdır. İnsanın haktan uzaklaşması, zulme ve yanlışla meyletmesi sonucunu doğuracaktır. Liyakat ise kişinin işe uygunluğu ile alakalı olup, o kimsenin söz konusu alandaki becerilerini veyatkinliğini ifade eder. Peygamberimiz işleri ehline vermemizi öğütlemiş, Hz. Ömer ise adaleti mülkün temeli ilan ederek, varoluşun esas dinamiğini veciz bir şekilde ifade etmiştir. İslam hukuk düşüncesinde mülk kavramından sadece maddi varidat anlaşılmaz. Siyaset, devlet yönetimi ve toplum idaresi de mülk kavramı ile ifade edilir. Mülk yerine kimi zaman devlet kavramı da kullanılır.

Liyakat sahibi olabilmek için kişinin kendisini önceden donanımlı hale getirmesi gerekir. Yani liyakatin arandığı yerde kervan yolda düzülür mantığı geçerli olmaz. Adalet ise bir işi ya da görevi üstlendikten sonra onu dengeli ve hakkaniyete uygun yürütmekle alakalıdır. Adalet ve liyakat ancak âdil ve liyakatli insanlar eli ile gerçekleştirilebilir. O nedenle insanımızı adalet ve liyakat bilinci ile yetiştirmek son derece önemlidir.

Adalet ve liyakat hem dünya hem de ahiretimiz açısından hayatımızın tam merkezinde yer alması gereken temel kavramlardır. Zira adil olmayan zalimliğe, liyakat sahibi olmayan ise beceriksizliğe ve başarısızlığa mahkûmdur. Adalet ise dengeli tutum demektir. Her iki kavram da zihnin dar kalıplarına sığmayacak kadar geniş anlamlara sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Liyakat, İslam düşüncesi.

OSMANLI DEVLETİNDE KANUN VE ADALET

Fethi GEDİKLİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun zor bir coğrafyada altı asır yaşamış olması, Osmanlı'nın adaletli bir yönetim sergilediğinin en büyük göstergelerinden biridir. Yüzlerce farklı soydan, farklı dilleri konuşan ve farklı dinleri benimseyen halkı birarada tutmak ve bu halkların yönetimini uzun yıllar boyunca yapmak oldukça zordur. Osmanlı Devletinin bu zorluğu başarmasının adil bir yönetim sergilemesi ile doğrudan ilgili olduğunu söyleyebiliriz.

Osmanlı'da adaletin gerçekleştirilmesi noktasında kadıların büyük bir önemi vardır. Kadılar görev yaptıkları yerlerde gerek idari gerek yargı alanında oldukça yetkilidir. Kadılar adaleti hızlı ve vicdana uygun bir şekilde sağlamışlardır.

Bu çalışmada Osmanlı Devleti'ndeki adalet anlayışına ve bu adalet sisteminin özelliklerine yer verilmiştir. Adalet anlayışı ve özellikleri açıklanırken Kur'an-ı Kerim'deki Davud Peygamber kıssası ile Osman Gazi, Yıldırım Beyazıt ve diğer Osmanlı padişahları ile ilgili tarihi anekdotlardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, kanun, adalet.

MUKAYESELİ HUKUK AÇISINDAN DEVLET PROTOKOL ÖNDEGELİM DÜZENİNDE YARGININ YERİ

Erdoğan İSHAKOĞLU

Anayasa Değişikliği Hakkındaki 6771 Sayılı Kanunun 16.04.2017 tarihinde halkoylamasıyla kabul edilmesi, 24 Haziran 2018 tarihinde bu çerçevedeki ilk genel seçimin yapılması ve “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine” geçişimizin akabinde; Başbakanlık kurumu ilga edilmiş, Bakanlıkların örgütlenmelerinde müsteşarlık sisteminden vazgeçilmiş, Genelkurmay Başkanının Milli Savunma Bakanına bağlanması dâhil pek çok konuda değişiklikler meydana gelmiş ve değişikliklerin doğal sonucu olarak protokol öndegelim kurallarında önemli değişikliklerin de yakın zamanda yapılması elzem hale gelmiştir. Protokolde hiç kimse kendi değildir”. Protokol öndegelim (tebrikata giriş) kuralları, kadim ve büyük devletler için ehemmiyetli bir meseledir. Aynı zamanda günümüzde bir ülkede demokrasinin ne ayarda olduğunun göstergesidir. Zira “protokol” düzeninde “öndegelim sırası” uygulaması bir ülkenin otoriter, totaliter ya da demokratik eğilimli olup olmadığını ölçmede dikkate alınan kriterlerden birisidir. Devlet protokol öndegelim sıralaması, yetkinin devlet organları arasında fiiliyatta nasıl paylaşıldığına dair psikolojik algı açısından da önem arz etmektedir.

“Protokol öndegelim listesi”, demokratik bir devlette üç temel hususa bakılarak belirlenmektedir. Bunlar sırasıyla;

- 1-) Anayasa ve yasalar,
- 2-) Teamüller (ulusal ve kurumsal gelenekler),
- 3-) Uluslararası ortak demokratik uygulamalar, standartlar ve uluslararası genel düstur’lardır.

Genelde “yargı ve judiciary yüksek yargı” özelde “Yargıtay” yetkililerinin, ülkemiz devlet protokolü öndegelim listesinde olması gereken yerlerini tespit etmek için; yukarıda belirtilen üç kriter, bu çalışmada bilimsel açıdan ele alınıp irdelenecek ve bilahare yol gösterici nitelikte somut bir “devlet protokol öndegelim listesi” önerilecektir.

Anayasamızda “Yüksek Mahkemeler” başlığı altında yer alan Yargıtay’da, 5 farklı ünvana sahip yüksek yargıç bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla;

- 1-) Yargıtay Birinci Başkanı,
- 2-) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı,
- 3-) Yargıtay Birinci Başkan Vekilleri (Hukuk ve Ceza Genel Kurul Başkanları),
- 4-)Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Vekili,
- 5-)Yargıtay Daire Başkanları ve Üyeleri’dir.

(Benzer bir durum Danıştay için de geçerlidir)

Bu çalışmada, her bir ünvan sahibinin protokol listesinde mevcut yeri ve olması gereken yeri ayrı ayrı ele alınıp irdelenecektir. Demokratik ülkelerde protokol öndegelim sırası düzenlenirken temel alınan ana ilke, ülke anayasasının ruhuna ve özüne uygun olarak, seçilmişlerin ve hukukun üstünlüğünü temsil eden yüksek yargı organlarının başkan ve üyelerinin ön plana koyulmasıdır.

Çalışmamızın birinci bölümünde ulusal teamüllerimiz ve kurumsal geleneklerimiz tarihi perspektifte ele alınıp, bilhassa Osmanlı’da yargı erkine verilen önem ve yargı’nın protokol’deki yeri konusu ele alınacaktır. İkinci bölümde özellikle yeni devlet protokol öndegelim listesinin hazırlanmasına ışık tutacak şekilde anayasa’mızın sistematığı,

ruhu ve özü ile bu konuyla bağlantılı yasal düzenlemeler ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise mukayeseli açıdan bazı ülkelerde yüksek mahkeme başkan ve üyelerinin protokol öndegelim listelerindeki yerleri ile uluslararası ortak demokratik uygulamalar ve genel düsturlar incelenecektir. Bu bağlamda üçüncü bölümün ilk kısmında mukayeseli hukukta demokratik devletlerde protokol öndegelim listeleri ile ilgili ortaya çıkan müşterek uygulama, hususiyet ve standartlara dair tespitler 8 başlık altında yer alacaktır. Üçüncü bölümün ikinci kısmında ise protokol öndegelim düzeni konusunda, ülke incelemeleri başlığı altında başkanlık, yarı başkanlık ve parlamenter sistem ile yönetilen ülkelerden 14'ünün konuyla ilgili düzenlemeleri mukayeseli açıdan ele alınıp irdelenecektir.

Bu ülkeler:

- Amerika Birleşik Devletleri,
- Avustralya,
- Danimarka,
- Finlandiya,
- İspanya,
- İsviçre,
- İtalya,
- Kanada,
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC),
- Litvanya,
- Malta,

- Norveç,
- Portekiz,
- Yeni Zelanda'dır.

Çalışmamızın sonunda ise “T.C. Devlet Protokol Öndegelim Listesi” hakkında somut bir öneride bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: devlet protokol öndegelim düzeni, demokratik yönetim, mukayeseli hukuk, yargı, yüksek mahkemeler, Yargıtay

Keywords: state order of precedence, democratic governance, comparative law, judiciary, supreme courts, court of cassation

THE PLACE OF JUSTICE IN ISLAMIC POLITICAL ETHICS

Seyed Kazem Seyed BAGHERİ

Political ethics has the basics that they can act as a guide to action. One of the key issues in Islamic political ethics is justice. In this approach, justice has several principles. Belief in God and His Messenger, with certainty and without doubt, is the fruit of reason, which is the ultimate wisdom. The main question in this article is about the place of justice in political ethics from the perspective of Islam and in the hypothesis, with descriptive analytical method, it is emphasized that Justice in political ethics, which is in the essence of moderation, begins from individual balance and then comes to the realm of politics and society, In this attitude, the goal does not justify the means and citizens get their political rights.

Muslim thinkers and intellectuals believe that generosity and coping with lust, lead to justice, but with moderation and the use of reason. Justice is the result of the moderation of all virtues, and this is the point where that justice and moderation are together and guide the moral behavior in the individual and social domain.

In ancient Greece, Plato sought the foundations of justice in the nature of individuals, and justice began from within people. After that, this attribute also collapsed into society, and society has equilibrium, moderation, harmony and coherence to move towards prosperity.

In the political thought of Islam and narrations, one of the fundamental virtues is justice, which is rooted in the moderation of the powers of the soul so Justice and moderation are intertwined. From the point of view of the Muslim thinkers, justice is in the core of the other virtues and justice is the highest virtue. Ghazzali also emphasizes moderation, writes when

there is no justice, it does not mean two sides of extremes, but the opposite side is oppression. In the words of Imam Ali (peace be upon him), he says An ignorant person will always overdo a thing or neglect it totally.

The virtue of justice, when it comes to political ethics, the behavior and speech of the ruler will be ethical too. Justice in its moral and individual sense is the foundation of all political, social and economic justice. Therefore, in political morality from the perspective of Islam, which separates it from the school of liberalism, it is that once the ruler is just, justice in the community becomes enforceable, and such a person can manage the society.

From the point of view of Islamic political ethics, oppression is the mother of all miseries and misfortunes. The prophet of Islam has said that the oppression is the mother all evils. "Injustice", individual or social, in the political arena, along with tyranny, all other ethical misdeeds also comes along with the community and the society will be deprived from justice. So in that society, people do not have the hope of achieving their rights, and sycophants with doing any unfair behaviors try to get close to the rulers. In such societies, the first missing is morality. When justice is not in person, society, politics, structure and authorities, everyone is corrupted and corruption is ruled out in society.

ADALETİN AHLAKÎLİĞİ YA DA AHLAKSIZ ADALET MÜMKÜN MÜ?

Ali AKDOĞAN

İnsan, toplum ve milletler için değerler temel unsurlardır. Değerler, toplumu ayakta tutan bir anlam dünyasına sahiptir. İnsan ve toplumlar varlıklarını ve gelişmelerini bu değerler ekseninde hayata geçirirler. Bu bağlamda ahlaki ve hukuki değerler, hem varlığın hem de gelişmenin teminatı olarak işlev görürler. Bu değerlerden yoksunluk, varlığı ve gelişmeyi tehdit edeceği gibi karmaşa ve kaosa da kapı aralar. Bu noktada yapılması gereken, insan ve toplumların vazgeçilmez değerleri olarak söz konusu unsurlara sahip çıkmak ve onları etkin kılmaktır.

Ahlak, insandan topluma açılan bir değer olarak hayata yansırken; adalet, hukuk bağlamında toplumsal sözleşmelerin yansımaları olarak düşünülebilir. O halde ahlak ve adalet, insana ve topluma yönelik olmaları sebebiyle yakın ilişki içerisinde, denilebilir. Aslında ahlak, adaleti içkin/kapsayan bir mana da içermektedir. Eğer adalet; hak, hukuk ve insanî olanı gerçekleştirmeyi hedefliyorsa ki öyle olmalıdır, o halde yolu ahlaka çıkmaktadır. Bu bağlamda ahlaktan yoksun bir adalet anlayışının ne derece anlamlı ve çözümleyici olduğu tartışılır. Öyle ki sırf normlar düzeyinde düşünülen bir adalet anlayışı, belki şekilsel anlamda bir sonuç doğurabilir. Ancak bunun âdil olup-olmadığı ahlaki bir sorun olarak vicdanlarda derin izler bırakır. İşte tam bu noktada adaletin ahlakiliği diğer bir değişle ahlaksız adalet olup-olamayacağı sorunu akla gelmektedir.

Yukarıda özetle ifadeye çalıştığımız adalet ve ahlak sorununu, ahlak ve adalet ilişkisi bağlamında ele almayı ve bu iki unsurun birlikteliğinin insan, toplum ve insanlık açısından önemli kazanımlar sağlayacağı ve böylece daha yaşanabilir bir insan ve toplum hayatının imkânlarını ortaya

koymaya gayret edeceğiz. Zira insanlığın öteden beri yaşadığı sorunların en temel düğüm noktasının, bir ahlak ve adalet sorunu olduğu inkâr edilemez bir gerçekliktir. Teorik çerçevede incelemeyi düşündüğümüz bu çalışmada, tartışılacak bilimsel veriler ve sonuçlar, sorunların çözümü noktasında önemli kazanımlar olarak düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Adalet, hak, hukuk, ahlak, din.

Keywords: Justice, Rights, Law, Morality, Religion.

ADALETİN ONTOLOJİSİ YA DA DARASI ALINMIŞ ADALET

Namık Kemal OKUMUŞ

Bilindiği gibi ontolojik manada adaletten bahsedildiğinde, her şeyden önce, ‘her varlığın hakkı olanın kendisine teslim edilmesi’ anlaşılr. Bu anlamdaki adaletin temini, insanın varoluşsal bir hedefi olmalıdır. Nitekim İlâhî irade bu işin temini adına sadece öneriler değil yaptırımlarda da bulunmuştur. Yaşamın her alanında iş tutan insanoğlunun bu hedefi gerçekleştirme adına ‘fabrika ayarı’ mesabesinde bazı yetkinliklere sahip olduğunu biliyoruz. İşte bu nedenden ötürü, daha iyi olma adına yeryüzü ölçeğinde bu hedefin tutturulması demek, kendisi bütünüyle akıl ve iradenin bir neticesi olan sorumluluk sahibi bireyin temel ödevleri arasındadır. Kutsal metinlerin adalet temini adına yapmış olduğu öğütlerin ‘ama’ ve ‘fakat’ gerekçesinden yoksun olması ise, bu konuda hiçbir gerekçe ve ihmâlin kabul edilemezliğine dair son derece güçlü bir tasarruftur. Ontolojik anlamda Kâinatın yaratılışı ve de ayakta durması, başlangıçta adaletin teminine bağlı olması ilkesiyle bağlantılı olarak düşünülmelidir. Haddizatında bu ilişki, insan tercihlerinden bağımsız olarak uygulanması gereken adaletin her şeyin başı olmasıyla ilgili temel bir husustur. Mamafih adaletin ontolojisi diyebileceğimiz her bildirimin beşer hayatını her açıdan kuşatan öneri ve ilkeler içermesi, yaşanılabilir bir dünya için mutlak manada tahdit edilmiş olan sınırların olduğunu göstermektedir. Buna göre yaşadığı çevreyle ilişkide olan her birey, canlı ve cansız bütün eşyayla ilgili adalet yani hak-hukuk dengesi üzerinden sağlıklı bir ilişki geliştirmek zorundadır. Tanrının da isteği olan bu durumun başarıldığı her ortamda, insanın kendi yaratılışına uygun eylemler yaptığı rahatlıkla söylenebilir. Öyle ki adil olmak, aynı zamanda en yakınımızdan en uzağımıza değin varlıkla olan ilişkimizde merkezi ahlâk ölçüsüdür. Bu ölçünün temin edildiği her davranış kalıbında,

duygulardan arınmış bir adaletin nesnel ilkeler üzerindeki inşâsının tamamlanmasının peşi sıra, zulme dönüşen her adaletsizliğin ortadan kalktığı görülecektir.

Çalışmanın görünür amacı, beşer olarak yeryüzünü imar etmek vazifesiyle hakedilmiş olan insanoğlunun uzun süredir bu görevini aksattığına dair belli bir konsensüsün oluşmasıdır. İlk insandan beridir adaletin temini insanın uhdesine bırakılmış ise de bu vazife ile donatılmış olan insanın kendi çıkarlarına uygun farklı bir adalet anlayışı geliştirdiği de görülmektedir. Bu durumda yani olması gerekeni değil de olanı pratize eden beşer uygulamaları sayesinde, Yüce Tanrı'nın kendisine olan güvenini bir nebze olsun kaybeden insanoğlunun, yeniden aslına dönerek kendi eliyle üretmiş olduğu zulümleri ortadan kaldırması beklenmektedir. Neticede her açıdan takdire şayan olan onun bu çabası, Tanrı katında oldukça değerli bir uğraş olmakla birlikte, Yüce Tanrı'nın ona olan güvenini de boşa çıkarmayacak bir süreci doğuracaktır. Çünkü yeryüzünün kendisine teslim edildiği sorumlu bir varlık olan insan, beklentilere uygun olarak eşdeğer bütün varlıklardan üstün meziyetlerle donatılmıştır. Bu donanımların uygulandığı süreci gözlemlediğimizde, kendisine verilen görevin pek de başarılamadığını görmek hayli üzücüdür. Ancak bu başarısızlık hâli, gözlemlerin negatif olma durumunun ilânihâye sürüp gideceği anlamına da gelmeyeceğini ifade etmektedir. Diğer bir deyişle, elimizdeki bulguların pek de iç açıcı olmaması, adaletin temini adına çalışmaların olmadığını da göstermez. Öyleyse daha yaratırken insana güvenen Yüce Tanrı'nın bu güvenini boşa çıkarmama adına uhdemizde bulunan adaletin temini sorumluluğunu behemahâl yerine getirmeliyiz. Binaenaleyh bizim seçimimizde ileri sürülen değerlerin her halükârda yaşanır kılınması, dünya üzerinde barışın temin edilmesinin ilk adımı olacaktır. Çünkü insanın kendisine olan güveni boşa çıkarmaması demek, melekler dâhil imrenilecek bir dünya inşâ etmesiyle bilinir.

Anahtar Kelimeler: adalet, ontoloji, hukuk, zulüm, İlâhî irade.

Keywords: justice, ontology, law, persecution, Divine Will

TÜRK DEVLET GELENEĞİNDE ADALETE VERİLEN YER

Ali Rıza SAKLI

Tarihte felsefî olarak tartışılan ve anlaşılmaya çalışılan adalet, devletler tarafından da uygulanmaya çalışılmıştır. Doğal olarak farklı devlet gelenekleri, adalet farklı bir yer vermiştir. Türk devlet geleneğinde adalet verilen yer, bir yandan Hint-İran geleneği üzerinden Türk idare kültürüne geçen “adalet dairesi” üzerinden izlenebilirken, diğer yandan da devlet yönetimi ile ilgili eserler üzerinden incelenebilmektedir. Henüz hukuka bağlı devlet ve hukuk devleti gibi kavramların oluşmadığı bir dönemde, Türk devlet geleneğinde adaleti devletin üzerinde gören bir anlayışın var olduğu tespit edilebilmektedir.

İlk olarak Hint kültüründe; Beydeba’nın Kelile ve Dimne adlı fabl tarzı eserinde yer alan adalet dairesi, oradan İran devlet geleneğine geçmiş, sonra Türk devlet geleneğinde yer almaya başlamıştır. Türklerde adalet dairesine ilk yer veren; Yusuf Has Hacıp’in Kutatgu Bilig adlı muhteşem eseridir. Adalet dairesi, Hint, İran ve Türk geleneğinde ortak olmakla birlikte, adalet kavramına verilen yer ve değer bakımından farklılıklar mevcuttur.

Adalet kavramı, Türk yönetim geleneğinde İran geleneğinden farklı boyutlar kazanmıştır. İran geleneğinde adalet; hükümdarın otoritesini sınırlama işlevi görmeyip, onun bağışlama hakkı; lütuf ve ihsanının bir tecellisi olarak ortaya çıkmaktadır. Hâlbuki Türklerde adalet, hükümdarı bağlayan bir kurallar manzumesi olan töreye sıkı sıkıya bağlıdır.

Liberalizm “özgürlük” kavramını önde tutarken, sosyalizm “eşitlik” temelli bir yaklaşıma sahiptir. Türk-İslam düşüncesi, insanlığa önemli katkılar sunma iddiasını “adalet” kavramı üzerinden temellendirebilir. Bu çerçevede, Türk devlet geleneğinde yer alan adalet anlayışı, incelemeye konu edilerek, anlaşılmaya ve boyutları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Adalet Dairesi, Türk Devlet Geleneği.

Keywords: Justice, Justice Circle, Turkish State Tradition.

DİNLERİN “ADALET” KONUSUNDAKİ TEMEL ÖĞRETİLERİ

Süleyman TURAN

“Din”i akıl sahiplerinin kendi iradeleriyle seçtikleri, onları dünyada salaha, ahirette felaha kavuşturan kanunlar bütünü olarak tanımlayan Tehanevî’nin dikkat çektiği üzere, din, insanların mutluluğu için vardır ve bu bağlamda tüm dinler bu hususu temin etmek için çeşitli öğretiler ve mesajlar ortaya koymuştur. Toplumsal ve evrensel huzur ve mutluluğunun tesisinde ise diğer bir takım hususlarla birlikte, adaletin sağlanmasının önemli bir yer tuttuğu muhakkaktır. Nitekim bilindiği üzere ilahi dini insanlara tebliğ eden peygamberlerin hepsi haksızlığa karşı direnmiş, zulme ve zalimlere karşı çıkmış, zayıfların güçlüler tarafından ezilmemesi için uğraşmış, adaletin tesisi yolunda mücadele etmişlerdir. Dolayısıyla genelde bütün dinlerde, özelde ise Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam gibi kaynağı ilahi vahiy olan dinlerde temel hedefi adaletin sağlanmasının oluşturduğu söylenebilir. Bu çalışmada dinlerin adalet konusunda ortaya koydukları temel öğreti ve mesajlara işaret edecek ve dinlerin mensuplarının ortaya koydukları bir takım davranışların, sahip oldukları dinin temel öğretileriyle ne ölçüde örtüşüp örtüşmediğine temas etmeye çalışacağız. Elbette böylesine sınırlı bir bildiride tüm dinlerin konuya yaklaşımlarını ele almak zor bir işe kalkışmak olacağından çalışmamızı Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam dinleriyle sınırlandıracak, ancak yer yer diğer dinsel geleneklerin yaklaşımlarına ve öğretilerine de atıfta bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: Din/ler, Adalet, Yahudilik, Hristiyanlık, İslam.

ADALETE DAİR İLAHİYAT ALANINDA YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALAR VE YÖNELİMLERİ

Abdullah AYGÜN

Bu tebliğin amacı, insanlık için hayati önemi olan adalet hakkında ilahiyat alanında yapılan çalışmaları ve yönelimlerini tanıtmaktır. Konunun ele alındığı bağlam, interdisipliner çalışmalar için açılacak alanların görülmesini sağlayacaktır. Görebildiğimiz kadarıyla ilahiyat akademisi, adalet kavramını felsefe, kelam/teoloji, hukuk, sosyoloji, tefsir vb. ilim dalları açısından ele almış ve konuya farklı boyutlardan bakabilmiştir.

Tebliğin konusu olan akademik çalışmalar ile yayınlanmış makaleler ile tamamlanmış veya devam etmekte olan yüksek lisans ve doktora tezleri kastedilmektedir. Bu çalışmalar için Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'nin (İSAM) web sayfasındaki veriler esas alınmıştır. Ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) yüksek lisans ve doktora tezleri veri tabanından da faydalanılmıştır. Bu çalışmalara dair sayısal bilgiler yanında, yönelimleri ve içerikleri hakkında da bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Adalet, ilahiyat, makale, tez.

ACADEMICAL STUDIES AND ITS TENDENCIES ON JUSTICE IN DIVINITY DEPARTMENT

The aim of this paper is to describe of the works (studies) and its tendencies which was made about justice in theology (divinity) discipline. The context of the theme will ensure the emergences of the branches for the interdisciplinary works. As far as we can see, the academia of divinity, dealt with the concept of justice in the perspective of disciplines, such as

philosophy, theology, law, sociology, tafsir etc. and could approach to the theme in different aspects.

The subject of academic studies indicates the published articles and completed or ongoing master and Phd thesis. The web site's data of Türkiye Diyanet Foundation Centre for Islamic Studies (İSAM) is based for these studies. Moreover, the master and Phd thesis' database of the Council of Higher Education (YÖK) has been used. In addition to statistical data, knowledges on tendencies and contents of these studies was presented.

Keywords: Justice, theology/divinity, article, thesis.

SOSYAL ADALETİN SAĞLANMASI AÇISINDAN DEVLETİN ROLÜ VE EKONOMİK HAYATTA DEVLET

Mehmet Akif ETGÜ

Sosyal adalet toplum içindeki muhtaç kesimlerin asgari yaşam standardı sağlanmasını hedeflemektedir. Sosyal devlet ise sosyal adaletin hayata geçirilmesini hedefleyen devlettir. Sosyal devlet sosyal adaletin gerçekleşmesi için pozitif yükümlülükleri olan, gerektiğinde piyasaya müdahale edebilen devlettir. Ancak sosyal devlet bu yükümlülüklerini Anayasamızın 65. maddesinde de belirtildiği üzere, mali gücü oranında yerine getirebilmektedir. Liberalizme göre devlet gece bekçisi görevini yerine getirmeli, özellikle ekonomik faaliyetlerde bulunmamalıdır. Böyle bir anlayış bizi devletin sadece vergiler yoluyla gelir sahibi olabileceği bir sisteme itmektedir. Özellikle 1980 ve sonrası dönemde dünyada bir özelleştirme furyası başlamıştır. Bunun arkasındaki temel motive edici düşünce ise devlet işletmelerinin verimli çalışmamaları, sürekli zarar etmeleri ve artık özel sektörün bu hizmetleri daha ucuza ve daha kaliteli bir şekilde yerine getirebileceği fikridir. Türkiye’de Karabük Demir Çelik Fabrikasının (KARDEMİR) işçilerinin ve yöre insanının ortaklaşa kurmuş oldukları şirkete bir Türk Lirası gibi sembolik bir fiyata satılması ile fabrika gelişmiş ve halen üretime devam etmektedir. Ancak Giresun SEKA kâğıt fabrikası için aynı akıbet gerçekleşmemiştir. Bildirimizdeki temel tezimiz devletin piyasada üretici olarak varlığının yeniden canlandırılması ve öncülük ederek ihtiyaç duyulan sektörlerde bizzat ya da yöre insanı ile dayanışma içinde üretim yapmasıdır. Böylece devlet sadece vergiler toplayarak gelir elde etmenin yanında kendi sanayi üretimleri ile gelir elde edebilecektir. Özellikle özel sektörün üretime yanaşmadığı alanlarda ya da yeni sektörlerde devlet Kamu İktisadi Teşebbüsleri eli ile bizzat üretim yapmalıdır. Bunun yanı sıra devletin gözetim, denetim ve ortaklığında kurulacak şirketlerle üretim

çeşitlendirilmelidir. Türkiye’de Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü verilerine göre 2,5 trilyon dolarlık 90 çeşit maden bulunmaktadır. Ayrıca son zamanlarda gündemde olan kenevir ile ilgili keneviri işleyebilecek, kenevirden kâğıt, ilaç, plastik ve tekstil ürünü yapabilecek fabrikamız bulunmamaktadır. Hidroelektrik santrallerinin enerji üretim tribünleri yurt dışından temin edilmekte ve sipariş verildikten yaklaşık üç-dört yıl gibi bir süre sonra ülkemize teslim edilmektedir. İşin özü devlet yerli otomobil yapacak babayiğit aramak zorunda değildir. Devletin de işin içinde yer aldığı kuruluşlar ve şirketler eliyle kendi otomobilimizi de kendi uçağımızı da kendimiz yapabiliriz. Böylece Nuri Demirağ, Vecihi Hürkuş ve Nuri Killigil’lerin hazin hayat hikâyelerini dinlemek yerine yeni neslin başarı hedeflerini gerçeğe dönüştürebiliriz.

Anahtar Kelimeler: sosyal devlet, kalkınma, devlet ortaklığı, maden işletilmesi, kenevir.

Keywords: welfare state, development, state partnership, mine work out, cannabis.

HASAN İZZETTİN DİNAMO’NUN ADALET SITMASI ADLI ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Abdurrahman KOLCU

Hasan İzzettin Dinamo, başta şiir olmak üzere edebiyatın değişik türlerinde ortaya koyduğu eserlerle 20. yüzyıl Türk edebiyatında kendine özgü bir yer temin etmiştir. Türk edebiyatında 1940 Kuşağı olarak adlandırılan toplumcu gerçekçi edebiyatçıların en önemli isimlerinden biri olan Dinamo, eserlerinde, dünya görüşünün de etkisiyle, toplumsal ve evrensel bir duyarlılığın sözcüsü olmuştur. Yaşadığı çağın tanığı olan ve bu tanıklığı eserlerinde yansıtan Dinamo’nun üzerinde yoğun bir şekilde durduğu temalardan biri de adalettir. Kendi yaşam serüveninde çeşitli sürgün ve hapis cezalarına çarptırılmış olan Dinamo, adalet temasını en yoğun şekilde Adalet Sıtması adlı eserinde işlemiştir. Dinamo, bu kısa romanının olay örgüsünü 1930 yılların ortalarında bir orta Karadeniz kentinde, iyi bir eğitim almış ve aydın bir kişilik olan Arslan Bey ile Rumeli göçmeni Dilaver Bey’in maruz kaldıkları haksızlıklar ve adaletsizlikler üzerine bina eder. Eserde, gerek Arslan Bey ve gerekse Dilaver Bey, yaşadıkları sıkıntıların çözümünü çeşitli hukuk mercilerinde ararken birtakım sorunlarla ve güçlüklerle karşılaşır. Yazar, bu iki kahramanın yaşadıklarından hareketle, bireyin adalet arayışında yaşadığı sıkıntılar ve içine girdiği çıkmazlar karşısındaki bunalımını eserin de başlığı olan ‘adalet sıtması’ kavramıyla adlandırma yoluna gider. Bu kavram, eserin içinde somut olaylardan hareketle geniş bir şekilde ele alınır ve tartışılır. Bu bildiride Dinamo’nun Adalet Sıtması adlı eseri başta adalet temasının işlenişi olmak üzere, bütün yönleriyle ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasan İzzettin Dinamo, Adalet Sıtması, Adalet.

Keywords: Hasan İzzettin Dinamo, Adalet Sıtması, Justice.

FELSEFE'DEN POZİTİF PSİKOLOJİYE BİR ERDEM OLARAK “ADALET”

İrfan KARADENİZ/M. Enes VURAL

Ahlak felsefesinin en temel konularından birisi erdemlerdir. Bu erdemler içerisinde ise adalet erdemi diğer erdemleri ikame ettiren erdem olma niteliğini taşır. Bütün erdemlerde olduğu gibi adalet erdemi de ancak bir insanın başka bir insanla olan ilişkisinde ortaya çıkar. Adaletin ahlak felsefesinde ele alınışı aynı zamanda pozitif psikoloji ile irtibat kuracağımız nokta olması hasebiyle önemlidir. Sözelimi ahlak felsefesinde adalet; farklı alanlarda tezahür eden, tek bir türü olmayan, dağıtıcı ve düzeltici gibi nitelikleri ile çok boyutlu olarak pozitif psikolojide de temel bir erdem olarak boy göstermiştir. Psikolojide henüz yirmi yıllık bir geçmişe sahip pozitif psikoloji de mutluluğa giden yolda kendisine kılavuz olarak belirlediği ve adalet erdeminin de içinde yer aldığı altı temel erdemi tespit ederken söz konusu felsefi ve dinî geleneklere kayıtsız kalmamıştır. Kadim din ve inanışların, kutsal kitapların, felsefi gelenek ve disiplinlerin araştırılması neticesinde belirlenen altı temel erdemden biri olan adalet erdemi bireyin ve toplumun mutluluğu ve sağlıklı işleyişi için kritik öneme sahiptir. Geçmişten gelen bu mirasa dayanarak erdemlerin konu edildiği saha araştırmaları ve teorik çalışmalarda adalet ve ilişkili karakter özellikleri bireyin ötekiyle olan ilişkisinde merkezi konumdadır. Bu çalışmanın amacı, adalet kavramı özelinde pozitif psikoloji ve felsefe geleneği arasındaki ilişkileri tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler: felsefe, psikoloji, pozitif psikoloji, adalet, erdem.

Keywords: philosophy, psychology, positive psychology, justice, virtue.

STRES YÖNETİMİNDE ZİHİNSEL, BEDENSEL, DUYGUSAL, RUHSAL YAKLAŞIM ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hasan ÖRÜCÜ

Olumlu ya da olumsuz duygular yaşamamıza neden olan stres, çağımızın en önemli ve yaygın sorunlarından birisidir. Her yaş grubu ve her coğrafyada yaşayan insanları değişik boyutlarda etkilemektedir. Stresin ortaya çıkardığı problemler tahmin edebileceğimiz boyutların çok ötesindedir. Modern zamanlar gündelik hayatta insanlığı sürekli değişimle karşı karşıya bırakmıştır. İnsanın vücut kimyası değişmiş, olaylara uyum sağlayamadan yeni değişim ve olaylar yaşamak zorunda kalmıştır. İnsan hayatındaki beklenmedik şeyler her geçen gün artarak devam etmekte ve insanoğlu müthiş bir hız içerisinde hayata uyum sağlamaya çalışmaktadır.

Gündelik hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelen stres ise olaylar değil olaylara karşı verdiğimiz tepkilerin bir sonucudur. Bu tepkiler hayatımızı sağlıklı sürdürebilmemiz için ipuçları barındırmaktadır. Stresle doğru bir şekilde başa çıkmak ve yaşadığımız hayatın kalitesini artırmak, olaylara karşı verdiğimiz tepkiler ile verilen bu tepkileri değiştirmeye çalışmak olumlu veya olumsuz stresi yönetmektir. Stresi yönetmek bütünsel bir bakış açısıyla mümkün olacaktır. Bu bakış açısını yakalama adına bu çalışmamızda stres yönetimini dört temel alanda; zihinsel, bedensel, duygusal ve ruhsal açıdan ele alarak alana katkı sağlayacak inceleme çalışması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stres, Stres Faktörleri, Stres Yönetimi.

Keywords: Stress, Stress Factors, Stress Management.

MADDE KULLANICILARININ ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK YARDIM ALMA TUTUMLARIYLA İLİŞKİSİ

Mine PAZARCIKCI/Umut Haydar COŞKUN/Duygu ALTIN

Madde bağımlılığının ortaya koyduğu yıkıcı sonuçlar madde bağımlılığı ile mücadelenin önemini ortaya koymaktadır. Fakat sıklıkla madde bağımlısı kişilerin stresli durumlara ya da geçmişte deneyimledikleri travma öykülerine karşı madde kullanımını bir baş etme yöntemi olarak görmeleri ya da duygu düzenleme amacıyla kullanmaları madde bağımlılığı tedavisini güçleştirmektedir.

Bireylerin madde kullanımı gibi baş etme yöntemi olarak başvurduğu bir diğer yöntem ise aleksitimi ya da duygusal sağırlıktır. Mobil telefon ve internet bağımlılığına opioid ve stimülan bağımlılığına ve patolojik kumar bağımlılığına sıklıkla eşlik ettiği ve madde bağımlılığına neden olduğu bildirilen aleksitimi bir kavram olarak ilk kez Sifneos (1972) tarafından ifade edilmiştir. Genel bir tanımla aleksitimi, kişilerin kendisinin ve çevresindeki kişilerin duygularını tanımlamada ve ayırt etmede güçlük çekmesi, bu güçlüklerle bağlı olarak duygusal iletişimde sorunlar yaşaması ve sürekli olarak düşüncelere odaklanmasının sonucunda hayal etme becerilerinin azalmasıdır.

Aleksitimi düzeyi yüksek olan madde kullanıcılarının psikolojik yardım almaya yönelik tutumlarına yönelik yapılan araştırmalarda ise farklı alanyazın bulgularının olduğu görülmüştür. Bazı araştırmalar aleksitimi düzeyi yüksek madde kullanıcılarının daha fazla tedavi arayışında olduğunu bulgulamaktayken bazıları aleksitimi düzeyi yüksek madde kullanıcılarının benzer düzeyde tedavi arayışında olduğunu

bulgulamaktadır. Türkiye’de yapılan alanyazın araştırmasında ise, bu konuda herhangi bir araştırmaya erişilememiştir.

Toronto Aleksitimi Ölçeği, Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği Kısa Formu ve Kişisel Bilgi Formu İzmir Denetimli Serbestlik Müdürlüğü’nde yasadışı madde kullanımı nedeniyle hakkında denetimli serbestlik tedbir kararı verilen ve çalışmaya katılmayı kabul etmiş 18 yaş üstü 200 yükümlüye uygulanmıştır.

İlk olarak yapılan regresyon analizi sonucunda madde kullanıcılarının aleksitimi düzeylerinin psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarını yordamadığı bulgulanmıştır. Ancak katılımcıların aleksitimi düzeylerine bakıldığında normal popülasyona göre yüksek olduğu saptanmıştır. Normal popülasyonda aleksitimi düzeyi %13 olarak görülürken çalışmamızda bu oranın %30 olduğu bulgulanmıştır. Katılımcıların aleksitimi düzeyi ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarının evlilik birlikteliklerine, eğitime devam edip etmemelerine, yaşlarına, ebeveynlerinin evlilik birlikteliği durumuna, eğitim seviyesine, annelerinin eğitim seviyesine, babalarının eğitim seviyesine, ekonomik gelir düzeylerine göre farklılaşmadığı bulgulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bu bulgular alanyazın verileri doğrultusunda tartışılacaktır.

Aleksitimi düzeyi madde kullanımı olan grupta yüksek olduğundan bu grup için düzenlenecek müdahalelerde göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: aleksitimi, psikolojik yardım alma, madde kullanımı, denetimli serbestlik.

Keywords: alexithymia, seeking psychological help, substance use, probation.

KAMU ÇALIŞANLARININ HİZMET SUNUMUNUN STRES İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ: ADALET BAKANLIĞI KAYSERİ TEŞKİLATI ÖRNEĞİ

Osman ŞAHİN/ Erhan SALMANLI/İbrahim TÜRÜT/Hasan ÖRÜCÜ

Kamu sektörü genel olarak hizmet sunumu yapmaktadır. Bazı alanlarda mal satışı yapsa da hizmet sunumu kamu sektörünün öncelikli görevidir. Bunlardan biri de adalet ile ilgili işleri yaparken insanlara verilen hizmetlerdir. Bu hizmetler sunulurken Adalet Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı çalışanları ile insanlar arasında bazı sorunlar oluşabilmektedir. Adalet Bakanlığı memurlarının strese maruz kalmasına neden olan ve stres düzeyini etkileyen ilişkiler araştırmanın inceleme konusudur.

Kamu sektörü hizmet sunumunun ağırlıklı olduğu bir sektördür. Dolayısıyla her ne kadar özel sektör anlayışı ile çalışmasa da kamu sektörü de hizmet alan bireylere karşı gerekli özenin gösterilmesi gerekir. Kamunun hizmet sunduğu konulardan biri de adalet ile ilgili tüm iş ve işlemlerdir. Bu konuda Adalet Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı kamu sektörü içerisinde hizmet veren birimdir. Adalet Bakanlığı, hizmet alan vatandaşlar nezdinde kamunun temsilcisi olmaktadır. Dolayısıyla memurların daha dikkatli olması gerekmektedir. Ancak her çalışan gibi memurlar da işin doğal akışı içerisinde yorulabilirler. Sürekli insanlarla ilgilenmek çalışanların aşırı iş yükü altında strese maruz kalmasına neden olmaktadır. Çünkü fiziksel yorgunluk memurların tahammül düzeyini düşürmektedir. Bu nedenle herhangi bir insana karşı olumsuz tavır sergilenemez. Bu durum stresten kaynaklandığı gibi var olan stresin daha da artmasına yol açabilecektir. Çalışan her bir birey için strese yol açan sebepler farklılık gösterebilmektedir.

Araştırmanın konusu, Kamu Çalışanlarının Hizmet Sunumunun Stres İle ilişkisinin İncelenmesi: Adalet Bakanlığı Kayseri Teşkilatı Örneği’ dir. Araştırmanın amacı Adalet Bakanlığı çalışanlarının hizmet sunumu sırasında stres ile ilişkisinin ortaya konulmasıdır. Araştırma betimleyici yöntemle göre yapılan bir çalışmadır. Konuyu açıklamak ve değerlendirme yapmak için yapılan bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Kamu, Kamu Çalışanı, Stres, Hizmet Sunumu, Stres Faktörleri.

Keywords: Justice, Public, Public employee, Stress, Service Delivery, Stress Factors.

GEORGIAN SEMI-PRESIDENTIAL SYSTEM

Malkhaz NAKASHIDZE

The constitutional reform was implemented in Georgia in 2017-2018. As a result of constitutional amendments, Georgia's semi-presidential system has been replaced by parliamentary system. The paper presents the President's status, powers, election, relations with Parliament, Government, Judiciary, in the parliamentary system. Based on the analysis of new Georgian constitutional amendments and practices of other countries, some conclusions will be presented on the model of Georgian presidential institute. The paper examines a role of president as a non-partisan head of state in a new political system of Georgia.

Keywords: Georgian, Semi-Presidential System, Parliament.

CEZA ADALET SİSTEMİNDEN ONARICI ADALET SİSTEMİNE: ONARICI ADALET VE SOSYAL HİZMET

Semih SÜTÇÜ/Nurullah ÇALIŞ

Bu çalışmada, onarıcı adalet uygulaması hakkında genel bir bakış açısı kazandırılması ve özünde insan hakları ve sosyal adaleti barındıran sosyal hizmetin onarıcı adalet uygulamalarındaki yeri ve öneminin tartışılması amaçlanmaktadır.

Onarıcı adalet, 1970'lerde ceza temelli adalet sistemine alternatif olarak ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Bu bağlamda Amerikalı kriminoloji uzmanı Howard Zehr onarıcı adalete göre cezalandırıcı adalet sistemlerinin çoğu zaman etkisiz olduğunu öne sürmektedir. Bu nedenle onarıcı adalet “suçluların neden oldukları zararı tanınmalarına yardımcı olmayı ve mümkün olduğunca zararı onarmaları için teşvik etmeyi” amaçlamaktadır. Onarıcı adalet, etkilenen tüm bireyleri ve diğer topluluk üyelerini sürece dâhil ederek ortaya çıkan zararı onarmaya odaklanır.

Onarıcı adalet yaklaşımında suç nedeniyle ortaya çıkan zararın hem mağduru hem de toplumu olumsuz yönde etkileyebileceği düşüncesi hâkimdir. Bu durumda sadece zararın giderilmesinin ötesinde bir anlayış gereklidir. Zararın ortadan kaldırılması sürecine mağdurun, failin ve toplumun da katılımı ile daha sonradan ortaya çıkabilecek zararların da engellenmesini kapsar.

Onarıcı adalet, suç unsurunun sosyal bir olgu olduğunu vurgularken, mağduru, mağdurun taleplerinin dinlenmesini ve mağdurun güçlendirilmesini hedefler. Bir toplumda işlenen suçun aslında o toplumdaki değerlere zarar verdiği ve bu konu üzerinde tekrar konuşulması gerekliliği üzerinde durur. Onarıcı adaletin uygulamasında temel ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- Mağdurun desteklenmesi ve iyileştirilmesinin önceliği
- Failin işlediği suçun sorumluluğunu üstlenmesi
- Failin mağduru anlaması ve iletişim kurulması
- Verilen zararın düzeltilmesi
- Failin ilerleyen zamanda suçtan kaçınmasını sağlama
- Toplumun hem mağdurun hem de failin topluma yeniden uyumu konusunda yardımı ilkeleri onarıcı adaletin temel ilkeleridir.

Onarıcı adalet, mağdur ve faili birlikte ele alması, toplum düzeninin sağlanmasında her iki tarafı da çözüme dâhil etmesi, ceza odağından çözüm odağına yakın olması, insan ilişkilerine verilen önemin ön planda tutulması ve insan hakları ve sosyal adalet temelinde bir çözüm sunması bakımından sosyal hizmet alanı ile doğrudan ilgilidir. Sosyal hizmet temel ilkelerinde her bireyin biriciklik ilkesi gereği, herkesin insan onuruna ve değerine yaraşır bir yaşam hakkına sahip olduğu vurgulanmaktadır. Onarıcı adalet ilkelerinde mağdur - fail ilişkisinde yıkıcı olmayan yapıcı bir tutum anlayışı sosyal hizmetin temel değer ve etik ilkeleri ile örtüşmektedir.

Sonuç olarak, onarıcı adalet yaklaşımına dayalı sosyal hizmet uygulamaları cezalandırıcı yaklaşıma önemli bir alternatif olarak günümüzde adalet sistemleri içinde yer edinmeye başlamıştır. Onarıcı adalet uygulamaları dünyada önemli bir yere sahip olmakla birlikte Türkiye’ de de onarıcı adalet yaklaşımı ve uygulamalarına yönelik politikaların geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: onarıcı adalet, sosyal hizmet, insan hakları.

Keywords: restorative justice, social work, human rights.

ADİL YARGILAMADA HAKKANIYET DENGESİ: SİLAHLARIN EŞİTLİĞİ İLKESİ

Burhan Caner HACIOĞLU/Tolgahan ŞAFAK

Adil yargılanma hakkının taraflara sağlanabilmesi ceza yargılamasında en temel yükümlülüklerden biridir. Adil yargılanma hakkı için silahların eşitliği ilkesinin yargılamaya tam olarak yansıtılması gerekmektedir. Ceza yargılamasında iddia makamının birçok yetkisi olmasına karşın sanığın içinde bulunduğu korku ve hissettiği ağır baskı sebeplerinin neticesinde sanığa diğer taraflarla eşit koşullarda savunmasını yapma hakkı verilmelidir. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM), İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde geçen hakkaniyete uygun yargılanma kavramı içerisinde gördüğü silahların eşitliği ilkesi çerçevesinde birçok kararlar vermiştir. Bu kararlar neticesinde silahların eşitliği ilkesinin gerekleri ceza yargılamasında az çok belirginleşmiştir.

Bu çalışmamızda, İHAM,'nin vermiş olduğu kararlar çerçevesinde silahların eşitliği ilkesinin somutlaşan sınırları belirlenmeye çalışılacaktır. Zira günümüzde silahların eşitliği ilkesinin uluslararası alanda en yaygın nitelendirmesi İHAM kararları neticesinde ortaya çıkmakta ve gerekli bilimsel araştırmalar da genel itibarıyla İHAM kararlarını esas almaktadır. Sonuç olarak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun bazı düzenlemelerinde silahların eşitliği ilkesi açısından eksiklikler ortaya konulacak ve bu şekliyle kanunda yapılması gereken değişiklikler konusunda çalışmamız yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adil yargılanma, Hakkaniyet, Silahların Eşitliği.

TÜRK CEZA SİSTEMİNDE SUÇTAN DOĞAN MAĞDURİYETİN GİDERİLMESİ AÇISINDAN CEZA MUHAKEMESİ SİSTEMİNDEKİ UZLAŞTIRMA KURUMU İLE MAĞDUR HAKLARI TASARISININ İNCELENMESİ

Mümin GÜNGÖR

Türk ceza sisteminde oluşmaya devam eden mağduru koruma politikasının özellikle uzlaştırma kurumu ve mağdur hakları tasarıları bağlamında ne oranda ve ne şekillerde uygulandığının irdelenmesi çalışmamızın amacıdır. Bu doğrultuda başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmak üzere Ceza Muhakemesi Kanunu, uzlaştırma yönetmeliği, Mağdur Hakları Tasarısı ile bilimsel eserler incelenmek suretiyle nitel yöntem kullanılarak çalışmanın amacı anlatılmıştır. Netice itibariyle kullanılan yöntem ve incelenen kaynaklar ile ulaşılmak istenen sonuç şu şekilde ifade edilebilir: “Bir failin elinde mağdur olmak unutulmaz bir kâbustur. Ancak, ceza sisteminin ellerinde mağdur olmak ise affedilmez bir olaydır. Bu durum, fail ile ceza sistemini suçun müşterek suçlusu yapmaktadır.” sözü esas itibariyle konumuzun özünü yansıtan çok önemli ve bir o kadar acı bir sözdür. Bunun en önemli sebebi ceza sistemlerinin oluşan suça, suça verilen ceza ile sonuçlarına odaklanmasıdır. Ceza sistemlerinde suç olarak görülen fiillere karşı tatbik edilen bir yaptırım olan ceza, tarihte genel itibari ile üç farklı amaç için kullanılmıştır: Suçlunun uygulanan cezadan ders alması, toplumda adalet düşüncesinin teşekkül etmesi, gelişmesi ve suç işlemesi muhtemel kişilerin caydırılması. Günümüz ceza adaletinde de bu amaçlar yerlerini muhafaza etmekle birlikte, cezanın amacı ve cezadan beklenen yarar açısından yeni düşünceler ve uygulamalar kendini göstermektedir. Bu yeni gelişmeler ceza amacının çok işlevsel bir hal almasını sağlamıştır. Bu gelişmelerin oluşmasındaki önemli etkenler ise ceza adaleti

politikalarının suçları önlemede yeterli olamaması ve her geçen gün artış gösteren suç oranları ile karşılaşılmasıdır. Hulasaten, 21.yüzyılda hakim olan ceza adaleti sistemi, failin cezalandırılırken suç mağdurlarının ortaya çıkan mağduriyetlerinin giderilmesi anlayışını ön planda tutan bir sistemdir. Var olan ceza adaleti sistemine hakim olan bu anlayış, onarıcı adalet anlayışıdır. Bu anlayışın en temel gayelerinden birisi, işlenen suçtan dolayı sanığın devlet tarafından cezalandırılmasının yeterli görülme-yerekten, mağdurun veya suçtan zarar görenin zararının giderilmesidir. Bu anlayışın hakim olduğu devletlerin ceza sistemlerinde, bu anlayış esasına göre bir çok düzenlemeler, kurumlar bulunmaktadır. Onarıcı adalet anlayışının etkisinde kalan ülkelerden birisi olarak Türk ceza sistemi de bu alanda gereken kurumların oluşturulmasına ve düzenlemelerin getirilmesine tanıklık eden bir sistemdir. Bu yönde getirilen kurumlardan en önemlilerinden birisi olan uzlaştırma kurumu ile düzenleme olarak ise çok önemli bir diğer husus mağdur hakları tasarısıdır. Mağduriyetin giderilmesi açısından uzlaştırma kurumu, failin mağdurun mağduriyetini giderilmesi odaklı iken mağduriyetin giderilmesi açısından başta mağdur hakları tasarısı olmak üzere diğer düzenlemeler mağdurun devlet tarafından mağduriyetinin giderilmesi odaklıdır. Bu sayede hem fail hem de devlet tarafından mağdurun oluşan mağduriyetinin giderilmesi sağlanmaktadır yani ceza sistemi tarafından mağdur korunmaya çalışılmaktadır. 2017 yılında hazırlanan mağdur hakları tasarısı devlet tarafından korumasız bırakılan mağdurların yine devlet tarafından doğrudan korunmasını, mağduriyetlerinin giderilmesini sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Onarıcı Adalet, Cezalandırıcı Adalet, Türk Ceza Sistemi, Türk Ceza Muhakemesi Hukuku, Uzlaştırma, Suç Mağduru, Suçtan Zarar Gören, Mağduriyetin Giderilmesi, Zararın Tazmini, Mağdur Hakları Tasarısı.

Keywords: Restorative Justice, Retributive Justice, Turkish Penal System, Turkish Criminal Procedure Law, Reconciliation, Victims of Crime, Damage to Crime, Elimination of Victimization, Damage Compensation, Victims Of Rights Law Design.

MOBBİNG KAVRAMI VE UYGULAMASI

Ayşegül EKİN

1980’li yılların başında, İsveç’te yaşayan Alman psikolog Heinz Leymann’ın dünyadaki en sağlıklı işyerinde bile sağlık ve güvenlik açısından çok önemli bir tespit yapmış ve bunun adına psikolojik taciz olarak adlandırılan “mobbing” adını vermiştir. İşyerlerinde bir veya birden fazla kişi tarafından diğer kişi ya da kişilere yönelik gerçekleştirilen, belirli bir süre sistematik biçimde devam eden, kötü niyetli, kasıtlı, düşmanca ve ahlak dışı olarak yapılan davranışlar bütünüdür. Ülkemizde mobbing kavramının karşılığı olarak genellikle işyerinde psikolojik taciz ifadesi kullanılmaktadır.

İşyerinde psikolojik taciz, kişinin saygısız ve zararlı bir davranışın hedefi olarak başlayan, kişiye saygısızca ve düşmanca davranışlar sonucunda kişinin maddi ve manevi acı çekmesine neden olan bir psikolojik şiddet sürecidir. Şiddet ise kişiye güç veya baskı uygulayarak, onu iradesinin dışında bir davranışta bulunmaya zorlamak olarak tanımlanabilir. Şiddetin sonucu ise, kişinin fiziksel ve psikolojik olarak acı çekmesi ve ruh sağlığının bozulmasıdır. İşyerinde uygulanan şiddetin asıl amacı işçiye baskı yaparak, işçinin iş performansını düşürmek ve dayanma gücünü yok etmek, bunun sonucunda da işçinin işten ayrılmasını sağlamaktır.

İş yerinde işçi onurunu ihlal eden bir davranışın ortaya çıkması halinde, buna karşı işçilerin sahip olduğu haklar ne kadar fazla olursa işçilerin onurunun korunması da daha çok mümkün olacaktır. Türk Hukukunda

işçi onurunun ihlal edilmesi halinde işçilere bir takım haklar sağlanmıştır. İşçinin cinsel taciz veya psikolojik tacize uğraması halinde müracaat edebileceği en önemli yol işçinin haklı nedenle derhal fesih hakkı kapsamında İş Kanunu'nun 24. maddesinde yer almıştır. İşverenin, işçinin veya aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak şekilde sözler söylemesi, davranışta bulunması veya işçiye cinsel tacizde bulunması (İK. 24/II-b) gerçekleştirilen bu davranışların Türk Ceza Kanunu açısından suç olmasına gerek yoktur. İşverenin, işçiye veya aile üyelerinden birine karşı sataşmada bulunması veya gözdağı vermesi, onları kanuna karşı davranışa özendirmesi, kışkırtması, sürüklemesi veya bunlara karşı hapsi gerektiren suç işletmesi ya da işçi hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ağır isnat veya ithamlarda bulunması da işçi açısından haklı fesih sebebidir (İK. m.24/II-c). İşçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemleri almaması da yine işçi açısından haklı nedenle fesih sebebidir (İK. m.24/II-d). İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması işveren açısından haklı nedenle fesih sebebi olsa da bu durumda da işçinin korunması amaçlanmıştır (İK. m. 25/II-c).

İşveren tarafından belirtilen durumları bilmesine rağmen veya işçinin işyerinde cinsel tacize uğraması halinde işverene bildirilmesine rağmen gereken tedbirlerin alınmaması işçi açısından haklı nedenle fesih sebebi olacaktır. Yargıtay bazı kararlarında işçinin, işyerinde cinsel tacize uğraması nedeniyle bunalıma girmesi neticesinde doğrudan bir fesih yapılmasını da işçi açısından haklı nedenle fesih sebebi kabul etmiştir. İş Kanununda işçinin haklı nedenle fesih sebeplerine ilişkin maddelerde psikolojik taciz açıkça zikredilmediği için madde başlığında “Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri” ifadesindeki benzeri hükmüne göre haklı nedenle fesih söz konusu olabilecektir.

Türk Borçlar Kanunu hükümlerine tabi olan işçiler bakımından maruz kalacakları cinsel ve psikolojik tacize karşı işçilerin derhal fesih hakkı 435/2 maddesinde “sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşullar, haklı sebep sayılır” şeklinde düzenlenmiştir. İş sözleşmesini belirtilen sebeplerle fesheden işçi diğer koşulların da varlığı halinde kıdem tazminatına hak kazanacaktır.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU KARARLARININ İDARİ YARGIYA ETKİSİ

Özgür TEMİZ

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kararlarının İdari Yargı ile olan ilişkileri dört başlık altında incelenebilir; yargının iş yükünün azaltılması, dava açma süresinin kesilmesi ve idari yargı kararlarına gerekçe olma ihtimali ve yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar hakkında Kurum'a başvuru yapılamaması. Bunlardan birincisi, idari yargının iş yükünün azaltılması kapsamında idarenin hukuka bağlılığını amaçlayan ve yargı dışında bir yol olması nedeniyle, hızlı, masrafsız ve davasız bir şekilde uyuşmazlığın çözümünün sağlanmasıdır. Bu husus, Hukuk Devleti ilkesinin ve idarenin kanuniliği ilkesinin yargı dışı yollarla denetiminin sağlanması bakımından değerli bir durumdur.

İkincisi, dava açma süresinin saklı kalmasıdır. Kamu Denetçiliği Kurumu'na yapılacak olan başvurular işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun vereceği kararın içeriğine göre ise dava açma süresi yeniden başlar. Başvuru, Kurum tarafından reddedilmiş ise bu ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren dava açma süresi kaldığı yerden devam edecektir.

Başvurunun Kurum tarafından yerinde görülmek suretiyle kabul edilmesi halinde, ilgili merci tarafından otuz gün içinde işlem tesis etmeli ya da karar gereğince eylemde bulunmalıdır. Eğer ilgili merci otuz gün içinde işlem tesis etmez ya da karar gereğince eylemde bulunmaz ise süre bu otuz günün sonunda kaldığı yerden devam eder.

Kurum, inceleme ve araştırmasını Kurum'a başvuru tarihi esas alınmak üzere altı ay içinde sonuçlandırmakla görevlendirilmiştir. Eğer ki altı ay içinde Kurum başvuruyu sonuçlandıramaz ise durmuş olan dava açma

süresi kaldığı yerden işlemeye devam edecektir. Bu nedenle, Kurum’a yapılmış olan başvurular dava açma süresi bakımından bir hak kaybına sebep olmamaktadır. Ancak, Kurum’a başvurulup ret kararı alındıktan sonra dava açıldığında Kurum’un inceleme süreci ilgilinin hakkına erişim bakımından bir gecikme ile de sonuçlanabilmektedir.

Üçüncü olarak idari yargı kararlarına gerekçe olmak bakımından değerlendirildiğinde ise Kurum’un kararları yargı organını bağlayıcı nitelikte bir karar olmamakla birlikte, davacı taraf bakımından bir delil olarak ileri sürülebileceği gibi idari yargı hâkimine yol gösterici nitelikte bir işlev görebilecektir. Ancak, şu ana kadar yapmış olduğumuz taramalar neticesinde idari yargıya konu olan davalarda Kurum’un kararının aksine bir yargı kararına tesadüf edilmemiştir.

Son olarak, Kurum’a başvuru şartı olarak yargı organları önünde görülmekte olan bir davayla ya da karara bağlanmış bir uyuşmazlıkla ilgili başvuru yapılamaz. Fakat şu husus halen tartışmaya açıktır; idari yargı tarafından verilmiş olan bir kararın uygulanmaması yönünde bir idari işlem tesis edilmiş ise bu işleme karşı Kurum’a başvuru yolu açık mıdır? Kanaatimizce yukarıdaki koşullar altında yapılan başvuru yeni bir idari işleme ilişkin olduğundan Kurum’a başvuru yapılabilir.

Kamu Denetçiliği Kurumu’nun idarenin hukuka bağlılığını sağlamak bakımından üstlenmiş olduğu görev, hem bu yönüyle hem de idari yargının iş yükünün azaltılması ve oluşturacağı ve ortaya koyacağı ilkeler aracılığıyla idari yargıda başvurulabilecek bir kaynak olarak idari kültürü oluşturacağı değerlendirilmektedir.

ADALET BAKANLIĞI ÇALIŞANLARINDA STRES VE STRES YÖNETİMİNİN İNCELENMESİ

Osman ŞAHİN/ Erhan SALMANLI/İbrahim TÜRÜT/Hasan ÖRÜCÜ

Stres, insan hayatı devam ettikçe var olan psikolojik bir durumdur. Çünkü stres, insanların her anında herhangi bir şekilde oluşmaktadır. Bireyler günlük işlerini yapabilmek için strese ihtiyaç duyabilmektedir. Bu düzeyde stres insanların motive olmasını sağladığı için olumlu stres olarak da ifade edilmektedir. Ancak stresin insanlara etkisi olumsuz olarak algılanmaktadır. İnsanlar belli bir seviyeye kadar stres sahibi olduklarını kabul etmemektedir. Stres belli bir seviyenin üzerine çıktığında insanlar için sorun yaratmaya başladığı için olumsuz stresin kabul gördüğü durum oluşmaktadır. Genel yargı insanların stres yaşadığında olumsuz tepki verdikleri yönündedir. Olumsuz stresin genel ismi stres olmuştur. Aslında bireyler her zaman stresle yaşamaktadır ama bunu kabul etmemektedirler.

Günlük yaşamda insanların yaşadıkları olaylara verdikleri tepki veya zorlanma stres olarak ifade edilmektedir. Hans SELYE, insanların yaşadığı olaya veya duruma verdiği tepkiyi stres olarak tanımlamıştır. İnsanların yaşadığı olay dış çevreden gelen bir olay olabileceği gibi insanın iç dünyasından da gelebilir. Bireyin duygu dünyasında gelişen herhangi bir olay veya durum dışarıya yansıyabilir. Bu durumda bireyin verdiği tepki stres olarak tanımlanmaktadır.

Modern çağın hastalığı olarak ifade edilen stres, günlük yaşamda insanların her anında yaşayabileceği bir durumdur. Stresten kurtulmak imkansız bir durumdur. Çünkü belirli bir ölçüde dahi olsa insanların hayatında her zaman var olan bir durumdur. Çözümü ve çaresi olmayan stresin kontrol edilme yöntemleri, başa çıkma, yönetme yöntemleri mevcuttur. Bu sayede bireyin psikolojik sağlığını koruması

sağlanabilmektedir. Stresin belirli bir ölçüde, az da olsa insanlarda var olduğu bir gerçektir. Belirli seviye bireyin psikoloji ve sağlığı için de gereklidir. Çünkü bireyin birçok işini yapabilmesi için gereken motivasyonun oluşmasını sağlamaktadır.

Stres insan hayatının her alanında var olduğu gibi çalışma hayatında da vardır. İş hayatının kamu çalışanları grubunda yer alan adliye memurları da çalışma ortamında strese maruz kalan bireylerdir. Adalet ile ilgili iş ve işlemleri yürüten çalışanlar bireysel ve örgütsel olarak birçok stres faktörüne maruz kalmaktadır. Stresin herhangi bir çaresinin olmadığı ancak, kontrol mekanizmalarının olduğu ifade edilmiştir. Bu sayede çalışanların daha sağlıklı bireyler olması sağlanabilmektedir. Araştırma Adalet bakanlığı çalışanlarının Stres Yapısı ve Stres Yönetiminin incelenmesi konusunu incelemektedir. Araştırmanın amacı Adalet Bakanlığı çalışanlarının hizmet sunumu sırasında stres ile ilişkisinin ortaya konulmasıdır. Araştırma betimleyici yöntemle göre yapılan bir çalışmadır. Konuyu açıklamak ve değerlendirme yapmak için yapılan bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Kamu, Kamu Çalışanı, Stres, Stres yönetimi.

Keywords: Justice, Public, Public employee, Stress, Stress Management.

MOBBİNG KAVRAMININ 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU'NDAKİ YERİ

Taner EROL

Mobbing, bir veya birkaç kişi tarafından diğer kişi veya kişileri iş ortamlarından uzaklaştırmak, onları itibarsızlaştırmak ve hatta işten ayrılmasına neden olmak için ahlâk dışı yöntemler kullanılarak yapılan sistemli, bilinçli ve sürekliliği olan kötü davranışlardır.

Mobbing ortaya çıktıktan sonra onu yok etmeye çalışmak, mobbingin ortaya çıkmasına engel olabilecek bir örgüt yapısı ve kültürü oluşturmaktan daha zordur. Başka bir deyişle, mobbing oluşmasına engel olmak için gösterilen çaba, mobbingin yarattığı ağır hasarı düzeltmek için gösterilmesi gereken gayretten daha kolay ve az maliyetli olacaktır. Ortaya çıkan psikolojik, fiziksel ve ekonomik sonuçların onarılabilmesi mümkünken, çeşitli uzmanlardan oluşturulmuş ekipler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve kamu denetçileri tarafından olaya müdahale edilerek, tüm çalışanlar doğru bir şekilde bilgilendirilmelidir. Böylece bu konu ile ilgili daha bilinçli ve hazırlıklı çalışanlara sahip olunacaktır. Bunu başarmanın en güzel yollarından biri de hukuktur. Doğurduğu sonuçlar ile toplumsal ve ekonomik olarak büyük zararlara yol açan mobbing olayını kanunlar ve yasalar ile kontrol altına almak mobbingin yaşanmadan gündemimizden bir an önce kalkması gerekmektedir.

Mobbing olayının hukuki boyutu incelendiğinde konunun kanunlarda çok yeni olduğu görülmektedir. İlk kez "psikolojik taciz" adı altında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan bu kavram, bütün yönleri ile hızlı bir şekilde devlet kademelerinde kendini göstermektedir. Ülkemizde mobbing kavramı kanunlarda tam anlamıyla yer almamıştır. Özellikle 2011 yılında yayımlanan Başbakanlık Genelgesi'nden sonra üzerinde daha sık durulmaya çalışılan bu kavram ile ilgili Türkiye Büyük Millet

Meclisi, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun "İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve Çözüm Önerileri Komisyon Raporu (2011)" yayınında da belirtildiği gibi konuyu daha detaylı bir şekilde ele alan bir yönetmelik çıkarılması gerekmektedir. Türk hukukunda mobbing ile ilgili kanunlar sayesinde bahsi geçen konu yaşanmadan caydırıcılık anlamında yeteri kadar olmasa da olumlu sonuçlar elde edilmektedir. Bunun yanında, oluşan mobbing durumunun ortadan kalkması ve cezalandırılması konusu iş hayatımız için hayati değer taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı Türk hukukunda mobbing konusunun yerini görüp mevcut kanunların yeterli olup olmadığı hakkında bilgi vermektedir. Bu sayede literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: mobbing, hukuk, örgüt kültürü.

Keywords: mobbing, law, organization culture.

İDARİ YARGIDA MİKTARI HAK SAHİBİ TARAFINDAN TAM VE KESİN OLARAK TESPİT EDİLEMİYEN ALACAKLAR

Mahmut CEYLAN

Bazı davalarda dava konusu uyuşmazlık miktarının dava dilekçesinde gösterilmesi mümkün olmamaktadır. Fakat Türk idari yargısı ve medeni yargısında uyuşmazlık konusu miktarın dava dilekçesinde belirtilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Medeni yargılama hukukunda kanunla düzenlenen belirsiz alacak davasıyla birlikte bu soruna çözüm bulunmak istenmiştir. İdari yargılama hukukunda ise buna benzer bir pozitif düzenleme bulunmamaktadır. İdari yargıda miktarı hak sahibi tarafından tam ve kesin olarak belirlenemeyen alacaklar için açılacak davalarda, dava dilekçesinde uyuşmazlık konusu miktarın gösterilmesi gerektiğine ilişkin kuralın doğurduğu sorunları ortadan kaldıracak bir mekanizmanın olup olmadığı incelenmelidir. Nitekim çalışmanın konusu budur. Bu çalışmada idari yargıda var olan mekanizmaların sorunu çözüp çözemedikleri analiz edilmiş ve medeni yargıdaki belirsiz alacak davasının idari yargıda gerekli olup olmadığına ilişkin tespit yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: belirsiz alacak davası, talep sonucu, tam yargı davası.

CLAIMS WHICH CAN NOT BE DETERMINED BY THE CLAIMANT IN ADMINISTRATIVE JURISDICTION

In some lawsuits, it is not possible to indicate the amount of disputed claim. However, it is accepted that the amount of disputed claim in both the Turkish administrative jurisdiction and civil procedure should be stated in the lawsuit petition. In the law of civil procedure, the problem is

solved by regulating the undetermined claim lawsuit in the code. There is no similar regulation in the administrative jurisdiction. In the administrative jurisdiction it is sometimes not possible to indicate the amount of disputed claim in the lawsuit petition. This causes some problems. It should be determined whether there are mechanisms to solve these problems in administrative jurisdiction. That's why, in this study, it is analyzed whether existed mechanisms in the administrative jurisdiction are able to solve the problem, and it has been determined whether the undetermined claim lawsuit as in the civil procedure law is necessary in the administrative jurisdiction.

Keywords: undetermined claim lawsuit, amount of disputed claim, full remedy action.

TÜRKİYE’DE KADINLARIN SEÇİLME HAKKINI KULLANMASI

Kadriye Gül GÜNGÖR

Çalışmamızın amacı kadınların hem mecliste hem de yerel yönetimlerde seçilme hakkını ne derece etkin kullandığını ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte kadınların bu haklarını kullanmasının önündeki engellerin kaldırılıp, onların temsil haklarını daha etkin bir şekilde kullanmasını sağlayacak faktörleri belirlemektir.

Çalışmamızın amacına ulaşmak için; hem mecliste hem de yerel yönetimlerde seçilen kadınların sayılarını ve oranlarını gösteren nicel yöntemler ile bu alanda yazılmış olan bilimsel eserler ve kanunlardan yararlanmak suretiyle nitel yöntemler kullanılmıştır. Elde edilen veriler ve ulaşılan bilgiler ışığında kadınların seçilme hakkını yeteri kadar kullanamadığına ve bunun nedenlerine eriştik. Cumhuriyetten günümüze yasalarda gerçekleşen değişikliklere rağmen kadınların oranları hep düşük seviyelerde seyretmiştir. Başta siyasi karar mekanizmalarında hâkim olan erkek egemenliği olmak üzere, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin varlık gösterdiği bu alanda kadınların yerinin evi olduğunu savunan zihniyet kadınların seçilme hakkını kullanmasının önündeki en büyük engeldir. Bunların yanında ev işi rollerinden dolayı yeterli zaman bulamayan kadın seçilme hakkını kullanmaktan imtina etmektedir. Seçimlere katılmak, aday olmak gibi süreçlerin doğurduğu maddi ihtiyaçlar da kadınları geri plana itmektedir. Bu nedenlerden dolayı özgüveni olmayan kadınlar da seçilme hakkını kullanmamayı tercih etmektedir. Seçilme hakkını kullanmak isteyen kadınların bir kısmı da parti yöneticileri tarafından çeşitli nedenlerle aday gösterilmemektedir.

Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların gerek mecliste gerekse yerel yönetimlerde yeterli temsilcisinin olmayışı demokrasi ve adalet

ilkeleriyle uyuşmamaktadır. Kadınların seçilme hakkını daha etkin bir şekilde kullanabilmesi için öncelikle siyasetin erkek işi olduğunu savunan zihniyetin değiştirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte cinsiyet kotası gibi olumlu eylem politikaları uygulanmalı ve bunların yasalarla kalıcılığı sağlanmalıdır. Gerek siyasi partiler gerekse yerel yönetim organları kadınların sivil toplum örgütleriyle iş birliği içerisinde olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Seçilme hakkı, mecliste kadın, yerel yönetimlerde kadın, cinsiyet kotası.

Keywords: Right to stand for election, woman in conseil, woman in local administrations, gender quota.

LEKELENMEME HAKKI VE BASIN HÜRRİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Eray ERTÜRK

Lekelenme, kelime anlamı itibariyle TDK'ya göre kişinin isminin kötüye çıkması; lekelenmek kavramı ise yine TDK'ya göre kişinin kötü anılması, itibarının zedelenmesi olarak anlamlandırılır. Lekelenmeme hakkını ise, suç şüphesi nedeniyle hakkında soruşturma ya da kovuşturma yürütülen kişinin bu işlemlerden dolayı şeref, onur ve haysiyetinin zarar görmemesi, toplum içindeki saygınlığının zedelenmemesi, hakkında henüz kesin hüküm verilmemiş kişinin masumiyetine zarar verecek, kişiyi toplum nezdinde mahkum edecek her türlü söz, yayın, haber gibi davranışlardan kaçınma olarak tanımlamak mümkündür. İş bu çalışmada, kişilerin lekelenmeme hakkının basın araçları ve faaliyetleriyle ihlal edilmemesi için, basın hürriyetinin sınırlarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Görsel ve yazılı iletişim araçları ile günümüzde sosyal medyanın da önem kazanması sonucu adli olaylara ilişkin bilgi ve detaylara ulaşmak da daha kolay bir hale gelmiştir. Bu kapsamda hakkında suç soruşturması veya kovuşturması yürütülen şüpheli veya sanıkların kimlik bilgileri de toplumla paylaşılmakta, bu kişilerin suçlu olduğu yönünde önyargıların doğmasına sebep olunmaktadır. Dolayısıyla kişilerin onur, şeref ve haysiyetleri olumsuz etkilenmekte, bir anlamda da lekelenmeme hakları ihlal edilmektedir. Söz konusu durumun masumiyet karinesi ile de bağdaşmadığı düşünülmektedir.

Anayasamızın 28.maddesine göre basın hürdür ve sansür edilemez. Aynı zamanda söz konusu hükümle devlete, basın ve haber alma hürriyetlerinin sağlanması için tedbir alma yükümlülüğü de yüklenmiştir. Bununla birlikte basın hürriyetinin hangi sınırlar içerisinde kullanılabileceği ve hangi nedenlerle sınırlandırılabilceği de yine anayasamızın 26 ve 27.maddeleri tarafından hüküm altına alınmıştır. Tüm bu hususların

yanında basın hürriyetinin daha doğumunda bazı içkin sınırlar ile doğduğu da söylenebilir. Basın hürriyetinin içkin sınırlarının, anayasamız tarafından da güvence altına alınmış olan özel hayatın gizliliğine müdahale etmeme ve masumiyet karinesini dolayısıyla da kişilerin lekelenmeme haklarını ihlal etmeme durumları olduğunu kabul etmek gerekir. Açıklanan hususlara paralel olarak örnek vermek gerekirse, 2002 yılında çocuklara cinsel saldırı suçu işlediği gerekçesiyle aranan bir şüphelinin robot resmi çizilmiş, robot resimdeki karaktere benzediği gerekçesiyle Bilal Akyıldız isimli bir vatandaş gözaltına alınmış ve çıkarıldığı mahkemece tutuklanmıştır. Bu süreçte yazılı ve görsel basında Akyıldız'ın açık kimliği ve görüntüleri gibi pek çok veri de toplumla paylaşılmıştır. Ayrıca basında kendisiyle ilgili haberler yayınlanırken 'Ümraniye Sapığı' gibi yakıştırmalarla servis edilmiştir. 28 gün tutuklu olarak cezaevinde bulunan Akyıldız'ın daha sonra masum olduğu anlaşılmış ve serbest bırakılmasına karar verilmiştir. Bu süreçte nişanlı olan Akyıldız nişanlısı tarafından terk edilmiş, çalışmakta olduğu işinden olmuş ve hakkındaki soruşturma sona ermiş olmasına rağmen 'Ümraniye Sapığı' damgasından kurtulamamıştır. Bahsedilen örnekten de anlaşılacağı üzere lekelenmeme hakkı ciddi bir şekilde ihlale uğramış; yazılı ve görsel medya basın hürriyetini kullanırken ve vatandaşların haber alma hakkına yönelik çalışma yaparken, basın hürriyetinin içkin sınırı olarak da nitelendirdiğimiz masumiyet karinesi ve soruşturmanın gizliliği gibi ilkeleri görmezden gelmiştir. Açıklanan nedenlerle basın hürriyetinin sınırsız bir hürriyet olmadığı, bir suç soruşturması kapsamında veya gündelik hayatta gerçekleşen sıradan bir olayla ilgili bir haber faaliyeti dahi icra edilse kişilerin özel hayatının gizliliğini ve masumiyet karinesini ihlal edecek faaliyetlerde bulunmamaları gerekmekte; bu hususlar kişilerin lekelenmeme hakkıyla basın hürriyeti arasındaki ilişkinin sınırını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: lekelenmeme hakkı, basın hürriyeti, masumiyet karinesi

Keywords: the right against self-incrimination, the freedom of the press, presumption of innocence

THE DIFFERENCES BETWEEN NATURAL RIGHTS LIBERALISM AND UTILITARIANISM AND THEIR INFLUENCE ON THE CONCEPT AND EXECUTION OF JUSTICE

Jan Gwidon BYCZKOWSKI

Two main schools of thought in liberalism, namely, natural rights liberalism and utilitarianism have both exercised an enormous impact on modern politics and all spheres of governmental activity. While both are labelled collectively as liberal, the difference between the two are significant and impact the way the laws and policies are contrived, implemented, and reviewed.

In this paper we will attempt to analyse the differences between the two and their theoretical and historical implications, focusing especially on the understanding of justice implicit in them. Moreover, we will ask whether, as it is often suggested in defence of the utilitarian approach, natural rights liberalism is not applicable and fitting the realities of the modern state. This is a crucial question for many modern states are caught between the needs for personal and collective liberties and the call for (especially economic) efficiency.

The methods applied throughout the paper include the analysis of most prominent works regarding both liberal schools (including Locke, Rothbard, Hume, Bentham, Mill sr., Mill jr., and Sidgwick) as well as comparative analysis of examples of utilitarian and natural rights-oriented laws, policies, and practices from various countries. However, the aim of the paper is rather to raise questions regarding the theoretical implications of both stances rather than more in-depth research of them.

The main finding of the paper is that while it is hard to achieve, natural rights may serve as the key limitation for governments in legislation and executive. In order to achieve this in practice, it is crucial to think of them as the Platonic ideas, the point of orientation in situations where none of the solutions provides the total protection of individual and/or collective rights. Moreover, abandoning the devotion for natural rights and fully

endorsing utilitarianism is likely to lead to the erasure of any checks and balances the governments are currently limited by, as it was often seen throughout the modern history.

Keywords: liberalism, utilitarianism, natural rights, philosophy of justice.

MÜLKİYET HAKKI İLE HABER ALMA ÖZGÜRLÜĞÜNÜN UYUMLAŞTIRILMASI SORUNU

Emrah ÇETİN

Mülkiyet hakkı, insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olup, insanların mülk edinmesinden bu yana önemini korumuştur. Bu yüzden mülkiyet hakkı diğer insan hakları sürecini de etkileyen bir hak olmuştur. Mülkiyet hakkı, yaşam hakkı da dâhil olmak üzere tüm temel haklar mücadelesinde etkisini sürdürmüştür.

Haberleşme hak ve hürriyeti ise kamu kurumlarının eylemlerinden ve bu eylemlerdeki yöntemlerinden bireyin haberli olması hakkıdır. Bu hak yalnızca kendi kendine sürdürülebilir bir hak değildir. Ayrıca diğer temel haklarla da bağlantılı bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Özellikle mülkiyet hakkı ile haberleşme hak ve hürriyeti sıkı bir ilişki içindedir.

Mülkiyet hakkı ve haber alam özgürlüğünün değerlendirilmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 1 No’lu Protokol, AİHS 8. maddesi ve ulusal mevzuatın genel sistematiği çerçevesinde inceleme konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Hakkı, Haber Alma Özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. **Keywords:** Right of Property, Freedom of Announce News, European Convention on Human Rights (ECHR).

TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA YANILMA (HATA) HALİNE DAİR İKİ DEĞİŞİKLİĞİN ELEŞTİRİSİ

Sinan OKUR

Türk Borçlar Kanunu (TBK) eski Borçlar Kanunu'nda (eBK) hata olarak isimlendirilen ve irade fesadı halleri içinde kabul edilen yanılma hali için genel olarak eski düzenleme tarzına sadık kalmış ve dilde bazı sadeleştirmelere gitmiştir. Burada ele alınacak maddelerin gerekçelerinde de genellikle bu husus ifade edilmiş ve sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddelerde eBK'na göre bir hüküm değişikliğinin olmadığına işaret edilmiştir. Bununla birlikte, dikkatle incelendiğinde burada incelenecek maddeler bakımından (TBK m. 31 ve 32), TBK'nda, eBK'nda bulunmayan iki değişiklik göze çarpmaktadır. Söz konusu değişikliklerden ilki, eBK'nın 24'üncü maddesine karşılık gelen ve açıklamada yanılmanın esaslı olduğu beş durumun sayıldığı TBK m. 31'dedir. Açıklamada yanılma üst başlığını taşıyan maddenin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde 'Yanılan, sözleşmeyi yaparken belirli nitelikleri olan bir kişiyi dikkate almasına karşın başka bir kişi için iradesini açıklamışsa' bu durum esaslı bir yanılma hali olarak kabul edilmiştir. Gerekçeye göre söz konusu durumda 'yanılan, sözleşmeyi yaparken belli bir kişiyi göz önünde tuttuğu halde, sözleşme yapma iradesini başka bir kişi için açıklamaktadır. Meselâ, belirli kişisel veya meslekî özellikleri olan (B) ile sözleşme yapmak isteyen (A)'nın, yanılarak, sözleşme yapma iradesini, bu özelliklerden yoksun olan ya da farklı özellikleri bulunmakla birlikte, aynı adı taşıyan (B) isimli başka bir kişiye açıklamasında olduğu gibi.' Söz konusu bendin eBK'da bir karşılığı bulunmamaktadır. İlgili bendin gerçekten bir açıklamada yanılma mı, yoksa saik hatası mı olduğu, tartışmaya açıktır. Ele alınacak ikinci değişiklik, eBK'nun 24'üncü maddesinin ikinci fıkrasını karşılayan ve saikte yanılmayı düzenleyen ve TBK'nda tek

fıkradan oluşan 32’nci maddedir. Söz konusu maddede saikte yanılmanın kural olarak esaslı yanılma niteliğinde olmadığı kabul edilmekte ancak belli şartlar altında, saikte yanılmanın da esaslı sayılabileceği düzenlenmektedir. Buna göre, saikte esaslı yanılmanın kabul edilebilmesi için, yanılanın, karşı tarafça bilinebilir biçimde yanıldığı sâiki sözleşmenin temeli sayması ve bunun da iş ilişkilerinde geçerli dürüstlük kurallarına uygun olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmıştır. Dikkate edilecek olursa, TBK’nda eBK’ndan farklı olarak, saik hatasının esaslı sayılabilmesi, bu durumun karşı, tarafça da bilinebilir olması koşuluna bağlanmıştır. Gerekçede bir yenilik olarak temas edilmeyen önemli değişiklik İsviçre Federal Mahkemesi kararlarında zaman zaman dile getirilen ve fakat İsviçre doktrininde kabul görmemiş olan ‘bilenebilirlik’ kriterinin kanuna eklenmiş olmasıdır. İsviçre hukukunda söz konusu kriter değişik noktalardan eleştirilmiştir. Konuya ilişkin ilk eleştiri, bilenebilirlik kriterinin aranması halinde, ortada bir yanılma (hata) halinden bahsedilemeyeceğine dairdir. Söz konusu eleştiriye göre bu durumda bir yanılma değil, aldatma (hile) söz konusu olacaktır. Bilenebilirlik kriterinin ortaya çıkardığı bir diğer sorun ise, yanılma halinde karşı tarafın tazminat hakkını düzenleyen hükümle (TBK m. 35) ilgilidir. Söz konusu madde yanılmada kusurlu olan tarafın, tazminat sorumluluğunu ve bu tazminatın kapsamını düzenlemektedir. Buna göre yanılan, yanılmasında kusurlu ise, sözleşmenin hükümsüzlüğünden doğan zararigidermekle yükümlüdür. ‘Ancak, diğer taraf yanılmayı biliyor veya bilmesi gerekiyorsa, tazminat istenemez.’ Görüldüğü üzere maddenin ilk fıkrasının son cümlesi, karşı tarafın tazminat talep edebilmesini, yanılmanın bilinmiyor olmasına bağlamıştır. Türk hukukunda kabul gören güven teorisi gereği, karşı tarafın yanılmayı bilmesi halinde beyan yanılması söz konusu olamaz, zira böyle bir halde, karşı taraf ya fiilen ya da güven teorisine göre yanılanın gerçek veya farazi iradesini bilmekte ve sözleşme bu bilgi ve anlayışa göre kurulmuş bulunmaktadır. Bu durumda tazminatın istenebileceği hal, esaslı saik

yanılmalarına inhisar etmektedir. Ancak saik hatasının varlığı için aranan bilinebilirlik şartı arandığında, tazminat için aranan bilmeme şartı gerçekleşmeyecek, tazminat için aranan bilmeme şartı arandığında ise esaslı saik yanılmasının varlığı için aranan bilinebilirlik şartı gerçekleşmeyecektir. Şu hâlde kanunda aranan bilinebilirlik şartı, esaslı saik yanılması hallerinde teorik olarak tazminat imkânını ortadan kaldırmaktadır. Sonuç olarak TBK'nun birbiriyle çelişen bu iki hükmüne dair sorunun nasıl çözümlenmesi gerektiği meselesi ortaya çıkmaktadır. Tebliğ özetle bu iki soruna ilişkin eleştiriler ve çözüm önerilerini konu edinmektedir.

DEVELOPMENT OF GEORGIAN COMPETITION RULES IN RECENT DECADE (PROBLEMS AND CHALLENGES)

Solomon MENABDISHVILI

Georgia signed the Partnership and Cooperation Agreement with the EC in 1996. Georgia was obliged to approximate its laws with EC rules. In 1996 Georgian Parliament adopted the Law on Monopoly Activities and Competition. The enforcement of the rules was provided by Antimonopoly Service. After so called “rose” revolution existing rules on competition were abolished because new government thought that the law hindered economic development of Georgia.

After starting negotiation with the EU on a Deep and Comprehensive Free Trade Area, the EU requested from Georgia to adopt new and comprehensive competition rules. The existing Law on Competition has been adopted in 2012, though it was significantly amended in 2014 before the Association Agreement was signed between the EU and Georgia. Competition Agency has been set up in order to enforce the rules on competition.

In my paper I will discuss the issues related to the authority of Georgian Competition Agency as well as some of important cases that have been decided by the authority.

MEHİR SÖZLEŞMESİNİN TÜRK HUKUKUNDAKİ NİTELİĞİ

Kübra ERTÜRK

Mehir, İslamiyet'ten önce farklı isimlerle, benzer şekilde pek çok kültür ve dinde uygulama alanı bulan bir kurumdur. İslam hukukunda mehir, kocanın evlenme sözleşmesi anında veya devamı sırasında bazen de sona ermesi halinde kadına belirli bir mal, para veya ekonomik değeri olan bir şeyi vermesi veya vermeyi taahhüt etmesidir. Mehir sözleşmesi ise tarafların karşılıklı anlaşması ile mehir borcunu doğuran tek tarafa borç yükleyen sözleşmedir. Mehire ilişkin uyuşmazlıklara yalnızca İslam hukukunun esas alındığı ülkelerde değil; küreselleşme, ekonomik-sosyal-siyasal, göç ve dini sebeplerle pek çok ülkede rastlanmaktadır.

Türk hukukunda özellikle dini sebeplerle, resmi nikahtan sonra yapılan imam nikahı sırasında kararlaştırılan mehir sözleşmesine ilişkin uyuşmazlıklar mahkemelere taşınmaktadır. Bu kapsamda hukukumuzda kanuni düzenlemesi yer almayan mehir sözleşmesi kurumunun hukuki niteliğinin ve uygulanacak hükümlere ilişkin esasların tespiti önem arz etmektedir. 743 sayılı Türk Kanunu Medeni'sinin kabulünden önce yasal dayanağa sahip olan mehir sözleşmesi gerek 743 sayılı Kanun'da gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda düzenleme alanı bulmamıştır. Bu kapsamda mehir ile ilgili uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin farklı kararlar verilmiştir. Bu kararlar üzerine Yargıtay 02.12.1959 tarihinde bir İçtihadı Birleştirme Kararı vererek Medeni Kanun'un nikah sırasında karı kocanın bir para veya mal vermesini ya da taahhüt etmesini yasaklamadığını; mehirin bir boşanma tazminatı veya boşanmayı engelleyici niteliğinin olmadığını belirterek karı koca arasında bu şekilde para veya mal verilmesi-verilmesinin taahhüt edilmesini elden bağışlama-bağışlama sözü verme olarak nitelemiştir. İçtihadı Birleştirme Kararında yer alan karşı oy yazısında ise mehirin kanunun emredici hükümlerine, ahlaka ve

adaba, kamu düzenine aykırı olduğu bu sebeple ödenmesine hükmetmenin mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Yargıtay'ın vermiş olduğu karar sonrasında doktrinde mehir sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin farklı görüşlere yer verilmiştir. Mehir sözleşmesinin geçersiz olduğunu savunanlar bulunduğu gibi mehir sözleşmesinin boşanmanın ferî sonuçlarına ilişkin bir sözleşme olduğu, mal rejimleri kapsamında bir niteliğe sahip olduğu, soyut borç ikrarı niteliğinde olduğu ve bağışlama sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur.

Çalışmamızda, doktrinde yer alan görüşlerin temel noktalarına değinerek, özellikle Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı çerçevesinde mehir sözleşmesinin Türk hukukundaki niteliği tespit edilmeye çalışılacaktır. Gerçekten de mehir sözleşmesinin niteliği gereği bağışlama sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmesi isabetli olacaktır. Tarafların evlenirken boşanmaya ilişkin bir sözleşme yapmaları beklenemeyeceği gibi gerek mal ayrılığı gerek edinilmiş mallara katılma rejiminde doğrudan bir mal rejimi sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilemeyecek olan mehir sözleşmesi; soyut borç ikrarı olarak kabul edildiğinde dahi burada gösterilmeyen sebep bağışlama sebebi (causa donandi) olacaktır. Kocanın karısına ilişkin karşılıksız malvarlığı değeri kazandırma amacının, evlilik birliğinin sona ermesi şartına dayandırılmasında dahi bir bağışlama niteliğinin olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: mehir sözleşmesi, içtihadı birleştirme kararı, bağışlama.

Keywords: mahr agreement, decision on the unification of conflicting judgments, donation.

TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİNDE HAKSIZ ŞARTLAR

Şule UZUN

Tüketicilerin büyük bir çoğunluğu, ekonomik durumlarının yetersizliği ya da zaman içerisinde değişmesi nedeniyle bireysel harcamaları için kredi kullanmaktadır. Birden çok sebeple krediye ihtiyaç duyan tüketicilerin kullandıkları kredi miktarları azımsanmayacak yoğunluktadır. Tüketici kredisi sözleşmesi, kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği sözleşmedir. Tüketicilerin kredi ihtiyaçlarının, mali durumlarının farklı olması sebebiyle kredi miktarları ve ödeme şekilleri de değişecektir. Bu nedenle tüketici kredisi sözleşmesinin kredi veren ve kredi alan arasında müzakere edilmiş olması gerekmektedir. Tüketici kredisi standart sözleşme olarak hazırlanmasa da bu sözleşmelerde bütün tüketiciler için geçerli olan genel işlem şartları vardır ve bu şartlar kredi verence sözleşmeye konulmaktadır. Tüketici kredisi sözleşmesinde genel işlem şartları uygulamada yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu sözleşmenin tek taraflı kredi veren tarafından yapılması, tüketicinin içeriğe etki edememesi halinde o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilir.

Tüketicinin korunması amacıyla 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m.5 tüketici sözleşmelerinde haksız şartları düzenlemektedir. Tüketicile müzakere edilmeden sözleşmeye dahil edilen ve tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde dürüstlük kuralına aykırı düşecek şekilde tüketici aleyhine dengesizliğe sebep olan sözleşme şartları haksız şart olarak değerlendirilmektedir. Haksız şartlar, 6502 sayılı TKHK m.5 ve m. 84'e dayanılarak çıkarılan Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelikte yer

alan ve belirtilen sonuçları doğuran ya da bu sonuçları hedefleyen şartlardır. Bankanın sorumluluğunu tamamen ortadan kaldıran sözleşme şartları, yükümlülüklerini yerine getirmeyen tüketicinin orantısız biçimde yüksek bir tazminat ödemesini gerektiren şartlar, sözleşmeyi düzenleyen sözleşme şartlarını sözleşmede belirtilen haklı bir sebep olmaksızın tek taraflı olarak değiştirmesine imkan veren şartlar tüketici kredisi sözleşmelerinde yer alan haksız şartlara örnek olarak verilebilir.

Tüketicinin kredi kuruluşlarına karşı korunması düşüncesi sözleşmeye konulan haksız şartların geçersiz sayılması konusunda kendisini göstermektedir. TKHK’da düzenlenen ve kredi verenin genel işlem şartları şeklinde sözleşmeye tüketici aleyhine hükümler konulmasının önüne geçilmesi açısından isabetli bir düzenlemedir. Kredi uygulamasında tüketicilerle yapılan sözleşmenin kredi veren tarafından önceden hazırlanması ve tüketiciye sunulması sözleşmenin genel işlem şartları içermesine sebebiyet vermektedir. Sözleşme içerisinde bulunan tüketiciyle müzakere edilmeyen şartlar geçersiz sayılacaktır. Bu kapsamda bireysel ihtiyaçlarını karşılamak için kredi arayışında olan tüketicilerin bu sözleşmelerin içeriğinde yer alan haksız şartların geçerliliği sorunu, taraflar açısından doğurduğu sonuçlar ve denetimi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: tüketici kredisi, haksız şartlar, kredi sözleşmesi.

Keywords: consumer credit, unfair conditions, credit contract.

BİLEREK EVLİ KİŞİYLE BİRLİKTE OLAN ÜÇÜNCÜ KİŞİDEN MANEVİ TAZMİNAT İSTENEMEYECEĞİ HAKKINDAKİ YARGITAY KARARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Ashı AÇIKGÖZ

Evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilmesine rağmen ilişkiye giren üçüncü kişiden, diğer eşin manevi tazminat talebinde bulunup bulunamayacağı hususu, diğer ifadelerle “öteki kadın tazminatı” veya “sevgili tazminatı” gerek Türk gerek yabancı hukuk doktrini ve Yargıtay içtihatlarında oldukça farklı görüş ve fikirleri içerisinde barındırarak kamuoyunun da ilgisini çeken bir öneme sahiptir. En başta belirtilmesi gerekir ki Yargıtayın konu hakkında geçmişten bugüne kadar vermiş olduğu kararlarına da yansıyan farklı yorumların, 2018 tarihli İchtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı ile önüne geçilerek soruna olumsuz yönde yanıt verilmiştir. Söz konusu karar uyarınca, evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ile evli olduğunu bilerek birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eş manevi tazminat isteminde bulunamayacaktır. Karar, bir yandan bugüne kadar konu ile ilgili yapılan çeşitli tartışmalara son verirken diğer yandan kararın gerekçesinde ileri sürülen çelişkili bulgu ve eleştiriler meseleyi tartışmaya daha açık bir hâle getirmiştir. Zira söz konusu sorun, eşin ve dolayısıyla üçüncü kişinin birlikte bulundukları fiilin, evlilik birliğindeki diğer eşin kişilik hakkına yönelik bir saldırı oluşturup oluşturmadığı bakımından her olayda ayrıca incelenmesi gereken özel bir önem taşır. Üçüncü kişinin başkalarının mutlak haklarını ihlal etmeme genel davranış yükümüne karşı gelerek, bile bile evli eşle duygusal veya cinsel ilişkide bulunmak fiiliyle aldatma şeklinde tabir edilecek evlilik dışı ilişki neticesinde, diğer eşi zarar uğratarak onun manevi dünyasında zarara yol açacağını öngörmemesi düşünülemez. Hâlbuki sorunun yalnızca evlilik

birliğinde eşlerin birbirlerine sadık kalma yükümlülüğünün düzenlendiği Türk Medeni Kanunu madde 185/III çerçevesiyle sınırlı kalınarak değerlendirilmesi eksik bir bakış açısını oluşturur. Görüldüğü üzere her ne kadar bahsi geçen Yargıtay kararı ile ilgili soruna kategorik olarak olumsuz bir çözüm getirilmişse de ilgili husus halen yoruma muhtaçtır. Çalışmamızda konuya ilişkin yerli ve yabancı hukuk elektronik veri tabanlarında taranan güncel monografi ve eleştiriler ile basılı kaynak ve kanun şerhlerinde yer alan, Türk Medeni Kanununa kaynaklık eden İsviçre Hukuk doktrininde ileri sürülen başlıca görüşlerin yanı sıra İsviçre Federal Mahkemesi kararlarından da örnekler sunulacaktır. Ayrıca Türk Hukuk doktrininde yer alan tartışmalar ve günümüze kadar konuyla ilgili çarpıcı Yargıtay görüşlerini içeren pek çok karara da yer verilecektir. Son olarak 2018 tarihli son İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararının gerekçesinde sunulan hususlar tek tek yorumlanarak burada yer alan isabetsiz bulgular yukarıda bahsedilen uygulanması gereken hukuki çözümler çerçevesinde değerlendirilerek sonuçlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: manevi tazminat, zina, aldatan eşle birlikte olan üçüncü kişi, kişilik hakkının ihlali, sadakat yükümlülüğü.

Keywords: non-pecuniary damages, adultery, the third party that commits adultery, violation of personal rights, commitment to loyalty.

EMPATİ VE SEMPATİK İLETİŞİM BECERİSİ, SOSYAL İYİ OLMANIN REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE KİŞİLERARASI DUYARLILIK ÜZERİNE ETKİSİ

Seyhan DAŞDAN KARADOĞAN/Mehmet ÇAKIR/Erdoğan BİRİNCİ

Bu çalışmada reddedilme duyarlılığı ve kişilerarası duyarlılık, sosyal iyi olma, empati ve sempatik iletişim davranışı ele alınmıştır. Araştırmanın amacı; reddedilme duyarlılığı ve kişilerarası duyarlılık üzerinde empatik ve sempatik iletişim becerisinin ve sosyal iyi olma durumunun yordayıcı olup olmadığı incelemektir.

Üniversitelerdeki öğrencilerin "empati ve sempati becerileri, sosyal iyi olma durumunu, kişilerarası duyarlılık ve reddedilme duyarlılığı" ile ilişkisini saptamayı amaçlayan bu araştırma, uygulamalı bir araştırma olup; bağıntısal bir nitelik taşımaktadır. Özdamar (1999, s.8). Bağıntısal modellerle gerçekleştirilen bir çalışmada, araştırma probleminde yer alan iki ya da daha fazla değişkene ilişkin olarak örneklemdeki katılımcılardan veri toplanır. Değişkenler, bir çalışmada incelenen özelliklerin her biridir. (Özdamar, 1999). Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki hipotezler önerilmiştir.

Hipotez 1: Empati ve sempati becerisi geliştiren bireylerin sosyal iyi olma düzeyinin yüksek olacağı öngörülebilir.

Hipotez 2: Empati ve sempati becerisi geliştiren bireylerin kişilerarası duyarlılık düzeyinin düşük olacağı öngörülebilir.

Hipotez 3: Empati ve sempati becerisi geliştiren bireylerin red duyarlılığı düzeyini azaltmada etkili olacağı öngörülebilir.

Hipotez 4: Sosyal iyi olma durumu yüksek olan bireylerin kişilerarası duyarlılık düzeyinin düşük olacağı öngörülebilir.

Hipotez 5: Sosyal iyi olma durumu yüksek olan bireylerin red duyarlılığı düzeyini azaltmada etkili olacağı öngörülebilir.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2019 eğitim öğretim yılı üniversitelerde öğrenim gören 1000 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri “Empati ve Sempatik Ölçeği”, “Sosyal İyi Olma Ölçeği”, “Reddedilme Ölçeği”, Kişilerarası Uyumluluk Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilmiştir.

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizi sırasında betimleyici istatistikler, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, korelasyon katsayısı ve doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, sosyal iyi olma, empati ve sempatik iletişim becerisi ile pozitif yönde anlamlı ilişkilidir. Aynı zamanda empati ve sempatik becerisiyle sosyal iyi olma durumu değişkenlerinin kişilerarası duyarlılık ve reddedilme duyarlılığı arasında orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Empati ve Sempatik, Sosyal İyi Olma, Reddedilme Duyarlılığı, Kişilerarası Duyarlılık.

ÇOCUK ADALET SİSTEMİNDE SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI VE ÇOCUK HAKLARI BAĞLAMINDA ÖNERİLER

Nurullah ÇALIŞ

İnsan onuru ve değerini yücelterek insan sorunlarına yönelik çözüm üretme çabası içinde bulunan sosyal hizmet disiplini temelde insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini ön plana alan hümanist bir bakış açısına sahiptir. Toplumda dezavantajlı durumda olan çocuk, kadın, yaşlı, engelli, yoksul bireylerin sosyal işlevsellik kazanarak toplumda saygın bir duruma gelmesi için desteklenmesi gerektiği açıktır. Bu çalışmada, sosyal hizmetin önemli uygulama alanlarından biri olan adli sosyal hizmet uygulamalarının çocuk adalet sistemi içindeki yansımaları, uygulama sorunları ve çocuk hakları temelinde adli süreçlerin çocuk yararına geliştirilmesine yönelik öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Çocuk adalet sistemi içerisinde sosyal hizmet uygulamalarının öncelikli amaçlarından biri koruyucu-önleyici çalışmalar gerçekleştirmektir. Bu bakımdan temel öncelik çocukların sosyal yaşamında esenlik içinde suçtan ve şiddetten korunarak yaşayabilecekleri ortamları hedeflemektir. Dolayısıyla yüksek risk altında olduğu düşünülen çocuklarla ve aileleriyle çalışmak ve onları güçlendirmek için çaba sarf etmek önem kazanmaktadır. Çocuk adalet sisteminde görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının bir diğer önemli sorumluluk alanı çocukların suça sürüklenmesi veya suçtan zarar görmesi nedeniyle yürütülen adli süreçlerde aileleriyle birlikte en uygun koşullarda hizmet almasını sağlamaya yönelik çaba göstermektir. Bunun için çocuklara ve ebeveynlere psikolojik destek sağlamak, adli süreçle ilgili danışmanlık yapmak, çocukla ilgili kapsamlı sosyal incelemeyi gerçekleştirmek, adli süreçte çocuğun psiko-sosyal durumunu takip etmek ve gerekli desteği sağlamak için önemli görevlerden söz edilebilir.

Adalet sisteminin işleyişi her zaman istendiği kadar hızlı, etkili ve destekleyici olmayabilmektedir. Zaman zaman, adli süreç içerisinde giren çocukların örselendiği, psikolojik durumunun ve gelişim özelliklerinin dikkate alınmadığı, etiketlenme ile karşı karşıya kaldığı durumlar olabilmektedir. Bu sorunların ortaya çıkmasının temel sebepleri arasında adli süreçte çocukla çalışma yetkinliğine sahip olmayan görevlilerin çocuklarla ve ailelerle yürütülecek çalışmalarda yer alması olarak değerlendirilmektedir. Kolluk kuvvetlerinden başlayarak mahkemelerde ve ceza infaz kurumlarında çocukla temas halinde olan tüm personelin çocuk haklarına dayalı bir bakış açısını içselleştirmiş olması son derece önemli bir yaklaşım tarzını ortaya çıkaracaktır. Öte yandan adalet kurumlarında daha fazla sosyal hizmet uzmanına ihtiyaç duyulduğunu belirtmek yerinde olacaktır.

Sonuç olarak, çocuk adalet sistemi içerisinde çocukların etkin bir hizmet alabilmesi noktasında sosyal hizmet uzmanlarına önemli görevler düşmektedir. Bu alanda çocukla ve aileyle çalışma yetkinliğine sahip olan sosyal hizmet uzmanlarına duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Öte yandan çocukla ve aileyle yürütülecek adli sürecin sosyal hizmet uzmanının takibinde sürdürülmesine olanak tanıyan idari düzenlemeler yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk adalet sistemi, çocuk hakları, insan hakları, adli sosyal hizmet.

Keywords: Juvenile justice system, children rights, human rights, forensic social work.

TÜRKİYE’DE KIRSAL VE KENTSEL AİLENİN BÜYÜKLÜK, EKONOMİK YAPI, OTORİTE İLİŞKİLERİ VE ÇOCUĞUN KONUMU BAKIMLARINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Ayfer AKDEMİR ÇALIŞIR

İnsanların, ilk önce ailede, sonra okulda, daha sonra ise işte ve sosyal hayatta toplumsalda üstleneceği statü ve oynayacağı rolün gereklerini öğrenmesi olgusu nedeniyledir ki, aile toplumsal yaşamın temelidir. Daha ilk insandan günümüze kadar varlığından kuşku duyulmayan toplumsal bir fenomen olarak aile kurumu, her toplumda ve her dönemde var olsa da, bir kısım özellikleri dışında evrensel ölçütleri olan statik bir toplumsal olgu olmadığı da sosyolojik bir gerçekliktir. Bunun nedeni de ailenin, pek çok toplumsal kurum gibi dinamik bir yapıya sahip olması ve bu temelde yükselen nedenlerle çağdan çağa, toplumdan topluma farklı özellikler gösterebilmesidir. Dolayısıyla hem kırsal aile tipinin hem de kentsel aile tipinin birbirlerine benzer yönleri olduğu gibi, farklı yönleri olması olgusu, toplumsal yapının doğal bir sonucu olmaktadır. Bunun yanında, toplumsal yapının temel dinamiklerinden olmakla çok çeşitli toplumsal işlevlere sahip olan aile kurumunun, diğer toplumsal dinamiklerden ve özellikle de enformasyon ve iletişim teknolojileri ile tarım ve endüstri alanındaki değişimlerden sonra sosyolojik zeminde, yeni bir/postmodern toplumsal boyuta evrildiğini söyleyebiliriz.

Diğer yandan bütün bu saydığımız nedenler içeriminde kırsal ve kentsel aile tiplerinde büyüklük, ekonomik yapı, otorite ilişkileri ve çocuğun konumu ölçütleri temelinde farklılıklar meydana gelmesi, insan ilişkilerinin hiç durmadan değişiklik gösterdiğinin ve karmaşıklığının her geçen gün arttığının da bir göstergesi olmakla; toplumu iyi anlamak için, onun en temel birimi olan, başka bir deyişle çekirdeğini oluşturan aile kurumunun pozitif bilimler izdüşümünde incelenmesinde büyük yarar

olacağı kanaati, günümüz toplum bilimcilerinin vardığı kesişim noktalarından birisini oluşturmaktadır.

Modernleşme sürecinin de ötesine geçtiğimiz ve adına post modern toplum da denilen dünyamızda, özellikle enformasyon toplumunda yaşıyor olduğumuzun bilinci içinde kavramların hızlı değişim, gelişim ve dönüşümünün söz konusu olduğu günümüzde, toplumsala ilişkin hemen her şey, bu değişim, gelişim ve dönüşümden payını almaktadır. Aile kurumu da bu durumdan muaf olmadığı gibi, belki de en çok etkilenen toplumsal kurumların başında geldiğini söyleyebiliriz. Hatta diyebiliriz ki, aile, bahsettiğimiz türden değişim ve dönüşüm sürecinin merkezinde yer almaktadır. Bu kapsamda olmak üzere aileye dair özellikler hem toplumsallık hem de tarihsellik bakımından çeşitli bağlamlar zemininde farklılıklar arz etmektedir.

İşte bu makalemizde, aileye dair özellikler, toplumsal yapının çeşitli unsurları içerisinde incelenerek; özellikle ailenin büyüklüğü, ekonomik yapısı, aile içi otorite ilişkilerinin niteliği ve toplumun gelişmişlik seviyesinin de etkisiyle kültür yapısında meydana gelen değişikliklerin, çocuğun aile içindeki konumuna yansımaları bağlamlarında çıkarılan sonuçlar üzerinde durulacak ve söz konusu alanda daha sağlıklı çözümleme ve bilgilere ulaşılması için bir takım önerilere yer verilecektir. Bu amaçla inceleme yapılırken, burada konumuz itibarıyla kent ailesi ve gecekondü ailesini kentsel aile, köy ailesi ve kasaba ailesini ise, kırsal aile adı altında inceleyeceğiz.

Bu amaçla öncelikle ailenin tanımı ve özellikleri üzerinde durularak, araştırma konumuzun temel özelliklerinin kavranmasına çalışılacaktır. Böylece toplumsala ilişkin minyatür bir resmi oluşturduğu gibi, hiçbir düşünsel etkinliğin kayıtsız kalamayacağı en temel insani fenomenlerden birisi olan aile kurumunu, yukarıda bahsi geçen unsurlar bakımından ele

alan, onu anlamaya ve kavramaya yönelik bir araştırma ile alana katkı sunmayı amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Aile, toplumsal yapı, modernleşme süreci, kırsal ve kentsel aile karşılaştırması.

TURKEY IN RURAL AND URBAN FAMILY SIZE STRUCTURE COMPARISON OF ECONOMIC RELATIONS AUTHORITY AND CHILD CARE LOCATION

Because of the fact that people first learn the status and the role that they will play in the family, then at school and then in work and social life, the family is the foundation of social life. The family institution as a social phenomenon, whose existence is not suspected from the first person to the present, is a sociological reality that is not a static social phenomenon with universal criteria, except for some features, although it exists in every society and every period. The reason for this is that the family has a dynamic structure like many social institutions and it can show different characteristics from age to age and society to society. Therefore, the fact that both the rural family type and the urban family type have similar aspects to each other, the fact that they have different aspects is a natural result of the social structure. In addition, we can say that the family institution, which has a wide range of social functions, from the basic dynamics of social structure, has evolved into a new postmodern social dimension in sociological grounds after the other social dynamics and especially in the fields of agriculture and industry with information and communication technologies.

On the other hand, the reasons we have mentioned are the differences in the types of rural and urban families based on the size, economic

structure, authority relations and the position of the child. The fact that human relations are constantly changing and the complexity is increasing every day. In order to understand the society well, it is believed that it will be of great benefit in examining the most important unit of the family institution in the science of positive sciences, in other words, it constitutes one of the intersections of today's social scientists.

In our world, which goes beyond the modernization process and in the name of the postmodern society in the name of it, especially in the consciousness that we are living in the information society, almost everything related to the society in the time of rapid change, development and transformation of the concepts is taking its share from this change, development and transformation. As the family institution is not exempted from this situation, we can say that it is one of the most affected social institutions. We can even say that the family is at the center of the process of change and transformation. In this context, the characteristics of the family differ in terms of both contextuality and historical context.

In this article, the characteristics of the family are examined in the context of various elements of social structure; especially, the size of the family, the economic structure, the nature of the relationship between the family authority and the changes in the cultural structure with the effect of the level of development of the society, the results of the child in the context of the reflection in the context of the family will be focused on and a more healthy analysis and information in the area in question will be given a number of suggestions to reach. . For this purpose, we will examine the urban family and the slum family in the urban family, the village family and the town family under the name of the rural family.

For this purpose, first of all, the definition and characteristics of the family will be studied and the main characteristics of our research subject will be studied. Thus, we aim to contribute to the field by investigating

and understanding the family institution, which is one of the most basic human phenomena, which is one of the most basic human phenomena that no intellectual activity cannot remain indifferent to.

Keywords: Family, social structure, modernization process, rural and urban family comparison.

RİZE İLİNDE YAŞAYAN LİSE VE MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN MUTLULUK VE DURUMLUK- SÜREKLİ KAYGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ahmet TAN

Bu araştırmada, Rize ilinde yaşayan lise ve meslek lisesi öğrencilerinin Mutluluk ve Durumluk-Süreklî Kaygı düzeylerinin tespiti ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Tarama araştırması niteliği taşıyan bu çalışma, yaşları 13-19 arasında farklılık gösteren, Rize il merkezi ve ilçelerinde bulunan 4 adet, Anadolu Liseleri ve Meslek Liselerinin 9., 10., 11. ve 12. sınıflarında öğrenim gören 420 öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilerin okul türüne bağlı olarak Mutluluk, Durumluluk-Süreklî Kaygı Düzeylerinde anlamlı bir fark olduğu, Lise öğrencilerinin Meslek Lisesi öğrencilerine göre daha mutlu oldukları ancak Durumluluk-Süreklî Kaygı Düzeyleri açısından Meslek Lisesi öğrencilerinin Lise öğrencilerine nazaran daha az kaygı yaşadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mutluluk, Durumluk, Süreklî Kaygı.

Keywords: Happiness, Momentary, Trait Anxiety.

RADİKAL, TEMSİLİ VE KATILIMCI DEMOKRASİ TÜRLERİNİN BENLİK SAYGISI ÜZERİNDEKİ ÖNEMİ

Taner EROL/Nalan EROL

Benlik, zamanla oluşan ve gelişen bir olgudur ve doğuştan itibaren çevremizde etkileşim halinde olduğumuz kişilerin etkisiyle oluşur. Benliğin gelişiminde ve şekil almasında; bireylerarası bağ, değer attettiğimiz kişilerin beğenileri, övgüleri ve yergileri etkindir. Yapılan çalışmalar ortaya koymuştur ki benlik saygısı yüksek olan kişiler, kendine güven, başarıma azmi, iyimserlik, zorluklardan yılmama gibi olumlu ruhsal özelliklerinin yanında kendilerini saygı görmeye ve kabul edilmeye değer, yararlı ve önemli kişiler olarak algılama eğilimindedirler. Ayrıca benlik saygısı yüksek kişiler yeniliklere açık, bireysel ve grup ilişkilerinde başarılı, rahat, etkili, aksiyoner, kreatif ve sorgulayıcı özellikleriyle toplumda daha aktif görevler üstlenmektedirler. Benlik saygısı yüksek olan kişilerin aksine benlik saygısı düşük olan bireyler ise, güvensiz, huzursuz, kolay umutsuzluğa kapılan, asosyal, suçluluk ve utanç duygularına kapılma gibi kişilik özellikleri.

Bireyin yaşamında benlik saygısının öneminin büyük olmasının birden çok faktörü vardır. Bu faktörlerden birisi de bazı demokrasi türleridir. Radikal, temsili ve katılımcı demokrasi türlerini baz aldığımız bu çalışmada bu türlerin de kişilerin benlik saygısı üzerinde önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler de benlik saygısı kavramının, radikal, temsili ve katılımcı demokrasi türleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda bu demokrasi türlerinin benlik saygısı üzerinde ne kadar önemli olup olmadığı anlaşıp, insana değer veren ve insanın benlik saygısı seviyesinin yukarı çıkmasına katkı sağlayan demokrasi modelinin hangisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kavramların bireylerin ruhsal durumlarına etkisi Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi içerisindeki “kendini gerçekleştirme” maddesi

çerçevesinde ele alınmıştır. Kendini Gerçekleştirme: Bireyin var olan kabiliyetlerini sonuna dek değerlendirerek istediği noktaya varabilme ve amaçlarına ulaşabilme arzusu ve gayreti olarak tanımlanır. Dolayısıyla kendini gerçekleştirme duygusu bu modellerin her birinde ne ifade etmekte, bu modellerin hangisi insana kendini gerçekleştirme fırsatı veriyor sorusuna cevap aranmıştır.

Demokrasi kavramının bu üç önemli modeli araştırmanın bağımsız değişkeni olacaktır. Bu üç demokrasi modelinin insan psikolojisi ile de yakından ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Yönetim şekilleri insanların kendine saygısı ve içsel tatmini için önem arz etmektedir. Hangi modelin benlik saygısına ne denli etki edeceği bu araştırmanın konusudur. Araştırma sonucunda elde edilen verilerde bu üç modelin benlik saygısı üzerinde önemli olduğu gözlemlenmiştir. Benlik saygısı yüksek olan kişilerin demokrasi modelleri içerisinde daha fazla etkin olabileceği modeli tercih ettiği gözlemlenmiştir. Kendisini daha etkili görmek, bu süreçte kişinin benlik saygısı seviyesinde artış olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: benlik, benlik saygısı, demokrasi

Keywords : ego, self respect, democracy

TAŞINMAZ (GAYRİMENKUL) DEĞERLEME SİSTEMİNE YÖNELİK HUKUKSAL TANIMLAMALAR

Ali Erdem ÖZÇELİK

Belirli bir zaman periyodu bünyesinde bir taşınmazın (gayrimenkulün) üzerinde mülkiyet yapısı ve buna bağlı kullanım hakları tanımlanmaktadır. Taşınmaz Değerleme, arazi mülkiyeti ve buna bağlı kullanım haklarının tespit, tescil ve yasal tanımlamalarına dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Taşınmaz Değerleme Sistemi; (i) arazi değeri (ii) zemin üzerindeki (yatay/düşey düzlemde) konumlanan farklı türdeki taşınmazların/varlıkların ve yükümlülüklerinin değeri, (iii) zemin altındaki (yatay/düşey düzlemde) konumlanan farklı türdeki doğal kaynak ve rezerv alanlarının ve yükümlülüklerinin değeri olmak kaydıyla en az üç bileşenden oluşması gerekmektedir. Diğer bir tabirle, arazi, kullanım türüne endeksli olmak kaydıyla sosyal, ekonomik ve çevresel etkileşimler sonucunda sahip olduğu ve/veya olacağı fiziksel yapısı ve muhteva ettiği özellikler dikkate alınarak gerekli sınırlandırmalara dayalı olarak değerlemeye esas alınması büyük oranda önem arz etmektedir. Ayrıca, kamu yararının gözetildiği uygulamalarda arazinin ve muhteva ettiği özelliklerin etkileşimi sonucunda oluşan olumlu ve olumsuz koşulların “ilgili taşınmazın değeri” üzerindeki etkisinin hukuki esaslara dayalı olarak çok yönlü belirlenmesi ve zamansal bileşeniyle tescil edilmesi öncül gereksinimler arasında yer almaktadır. Taşınmaz Değerleme Sistemine yönelik önerilen kavram ve bileşenlerin hukuki, kurumsal ve teknik olarak Uluslararası Değerleme Standartları Konseyi (International Valuation Standards Council (IVSC)); The European Group of Valuers Associations, (TEGOVA) mevzuatı ilke ve esaslarıyla bütüncül olarak geliştirilmesi sistemin küresel düzeyde kabul edilebilirliği ve sürdürülebilirliğine yönelik girişimlerde yönlendirici etki oluşturmaları düşünülmektedir. Günümüzde Ülkemizde Taşınmaz

Değerleme Sisteminin oluşturulmasına yönelik önemli girişimler yapılmaktadır. Mevcut durumda taşınmaz değerleme faaliyetleri farklı yasal mevzuatlar kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yukarıda bahsedilen kavram ve bileşenlerin yasal ilke, esas ve tanımlamalar çerçevesinde gerekli uygulama standartları ve yöntemlerine dayalı olarak gerçekleştirilmesine dair hukuki altyapının yeniden güncellenerek/geliştirilerek, Taşınmaz Değerleme uygulamalarının tümüne yönelik olmak kaydıyla “Taşınmaz Değerleme Kanunu”nun oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz Değerleme Sistemi, Değerleme Standartları, Kentleşme.

Keywords: Real Estate Valuation System, Valuation Standards, Urbanization.

REKLAM KURULU KARARLARI IŞIĞINDA, 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NDA DÜZENLENEN HAKSIZ REKABET KURALLARININ NASIL İHLÂL EDİLDİĞİNE DAİR BİR İNCELEME

Serhan DİNÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu md. 54-63'te haksız rekabete ilişkin hükümler düzenlenmiştir. 54 ilâ 63'üncü madde hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. Çalışmamızda hangi durumların haksız rekabet oluşturacağı üzerinde kısaca durulacaktır. Bu çalışmalar yapılırken doktrin ve özellikle Reklam Kurulu kararları ışığında haksız rekabet durumlarının nasıl ele alındığı da incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Rekabet, haksız rekabet, haksız rekabet hâlleri, haksız rekabet durumunda açılacak hukuk davaları, Reklam Kurulu kararları.

A REVIEW OF THE INFRINGEMENT OF UNFAIR COMPETITION RULES IN THE COMMERCIAL CODE OF 6102 IN THE LIGHT OF THE ADVERTISEMENT BOARD RESOLUTIONS

Turkish Commercial Code numbered 6102 regulated the concepts of the unjust competition in the articles 54th between 63rd. The main purpose of these articles are to acquire fair and untouched competition for all who collaborate. Commercial applications and unfair behaviours which effect

the relations between competitors or clients and obtainers are unjust and illegal. In this study the cases of unjust competition will be researched. These studies are conducted and how will examine the doctrine discussed in the light of the Board of Advertisement decisions about unjust competition.

Keywords: Competition, unjust competition, conditions of unjust competition, civil cases about unjust competition, Board of Advertisement decisions.

ARAZİ MÜLKİYET HAKLARININ TANIMLANMASINDA HUKUKİ BELİRLİLİK (KESİNLİK) İLKESİ

Ali Erdem ÖZÇELİK

Birey ve toplum odaklı temel faaliyetler (barınma, beslenme, geçim vb) arazini (coğrafyanın) kullanılmasıyla gerçekleştirilmektedir. Arazi üzerindeki sahiplik ve kullanım haklarının belirlenmesi ve kayıt altına alınmasının göstergesi olarak “arazi mülkiyeti” kavramı tanımlanmıştır. Ekonomik kalkınma, göç yönetimi, sosyo-kültürel ve çevresel etkileşimler, kırsal alanlarda kalkınma ve gıda güvenliği, iklim değişimi ve doğal afetler gibi küresel yönlendiriciler arazi mülkiyeti kavramının ve üzerindeki kullanım haklarının çok yönlü belirlenmesi ve tanımlanmasına gereksinim uyandırmıştır. Arazi Mülkiyetinin ve ona bağlı haklar ile bahsedilen küresel yönlendiricilerin etkileşiminde sürdürülebilmesi ve yasal/hukusal tanımlamalara dayalı olarak güvence altına alınması sürecinde, etkili ve çok boyutlu bir “Tapu-Kadastro” sisteminin varlığı öncül gereksinimler arasında yer almaktadır. Günümüzde Ülkemiz bünyesinde mevcut olan tapu-kadastro sistemi, çıplak mülkiyet ve buna bağlı hakların tespiti, tescili, güvenilirliği ve korunması konusunda, gerek yasal gerek teknik olarak gereksinimleri büyük oranda karşılamaktadır. Ancak arazi mülkiyetinin kullanımına yönelik kararların alınmasında ve uygulanmasında bir takım sorunlar oluşmaktadır. Özellikle küreselleşmenin etkisiyle dinamik bir yapıya sahip olan ve gelecek adına çeşitlilik gösteren birey-toplum-arazi odaklı gereksinimlerin/ihtiyaçların belirlenmesi, tanımlanması ve karşılanabilmesine amacıyla “Çok Boyutlu Arazi Mülkiyeti” yaklaşımı üzerinde bilimsel yaklaşımlar öne sürülmekte ve geleceğe dönük teknik alt yapı çalışmalarına devam edilmektedir. Ayrıca, bu yaklaşımla birlikte arazinin mülkiyet yapısına yönelik çok yönlü verilerin/bilgilerin yasal bileşenleriyle bütünlük olarak sistematik şekilde kayıt altına alınmasına

olanak sunacak “Tapu-Kadastro” bilgi sisteminin de geliştirilmiş olması destekleyici ve tamamlayıcı bileşenler arasındadır. Dolayısıyla, alan ve sınırlarının değer ve zaman bileşeni ile birlikte tespit ve tescil edilen bir arazi üzerinde her türlü sahiplik, sorumluluk ve sınırlandırılma haklarının da belirlendiği ve tanımlandığı “Arazi Mülkiyeti Yönetimi” yasasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arazi Mülkiyeti, Çok Boyutlu Arazi Mülkiyeti, Çok Boyutlu Kadastro.

Keywords: Land-Ownership, Multidimensional Land Property, Multi-Purpose Cadastre.

NİŞANLANMANIN GEÇERLİLİĞİ HAKKINDA BİR YARGITAY KARAR İNCELEMESİ

Hatice Kübra ERCOŞKUN ŞENOL

Nişanlılık, nişanlanma adı verilen hukuki işlemin yapılması ile birlikte içine girilen bir durumdur. Nişanlanma ise ayrı cinsten iki kişinin karşılıklı olarak evlenme vaadinde bulundukları hukuki bir işlemdir. Bu tanıma göre nişanlanmanın kurucu unsurları karşılıklı evlenme vaadi ve vaatte bulunanların ayrı cinsten olmalarıdır. Nişanlanmanın geçerliliği ise tarafların ehil olmalarına, evlenme vaadinin emredici hukuk kurallarına, ahlâk ve âdaba aykırı ya da muvazaalı olmamasına ve evlenmenin imkânsız olmamasına bağlıdır. İrade beyanındaki sakatlıkların nişanlanmanın geçerliliği üzerindeki etkisi ise öğretide tartışmalıdır. Bunun dışında nişanlanma Kanun'da bir geçerlilik şekline bağlanmamıştır. Evlenme vaadini içeren irade beyanı açık olabileceği gibi, örtülü de olabilir. Yani sözlü olarak veya yazıyla evlenme vaadinde bulunulabileceği gibi, bu arzuyu açıklayan bir davranışta bulunmak da yeterlidir. Kadın ve erkeğin hiçbir şey söylemeden nişan yüzüğü takmak için ellerini uzatmaları evlenme vaadini içeren davranışa örnek olarak gösterilmektedir. Hatta bazı kanaat verici davranışların da evlenme vaadinin varlığı hususunda bir irade karinesi teşkil edebileceği kabul edilmektedir. Muhafazakâr çevrelerde taraflar arasındaki cinsi münasebetin evlenme vaadinin varlığı hususunda bir irade karinesi olduğu belirtilmektedir. Ülkemizde bir nişan töreni yapmak ve bu törende karşılıklı olarak nişan yüzüğü takmak adet haline gelse de, taraflar karşılıklı olarak evlenme vaadinde bulunmuşlarsa, bu adetlerin gerçekleştirilmemiş olması nişanın varlığını ve geçerliliğini hiçbir şekilde etkilemez. Buna karşılık Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 5 Mart 2018 tarihli ve E. 2016/12231 K. 2018/2059 sayılı kararında nişanlanmanın Türk Medeni Kanunu'nun 118. maddesinde düzenlenen ve şekil şartı

koyulmayan bir aile hukuku sözleşmesi olduğunu belirttikten sonra, nişanın hukuken geçerli olması için belli bir rituel içinde yapılması, nişanın duyurulması (ilan edilmesi) ve aile bireylerinin şahitliği çerçevesinde yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Elbette özellikle aile bireylerinin şahitliği çerçevesinde bir nişan töreninin yapılmış ve nişanın çok sayıda kişiye duyurulmuş olması, nişanlanmanın varlığının taraflar arasında çekişmeli olduğu hallerde nişanlanmanın varlığını ispat hususunda büyük bir kolaylık sağlar. Zira nişanlanmanın senede bağlanması beklenemeyeceğinden, ispatı da hukuki işlemlerin senetle ispatına ilişkin kurallara tabi değildir; nişanlanma tanıkla da ispat edilebilir. Ancak anılan Karar'da sadece nişanlanmanın varlığını ispata yarayan bu şekli hususların, Kanun'da açıkça belirtilmediği halde nişanlanmanın geçerliliği için gerekli unsurlar olarak gösterilmeleri isabetli olmamıştır.

Anahtar Kelimeler: nişanlanma, nişanlanmanın geçerliliği, nişanlanmanın şekli, nişanlanmanın ispatı.

Keywords: engagement, validity of engagement, form of engagement, evidence of engagement.

YARGITAY KARARLARI ÇERÇEVESİNDE AİLE MAHKEMELERİNDE ÇOCUKLARIN DİNLENMESİNE İLİŞKİN HÂKİM, AVUKAT VE UZMAN GÖRÜŞLERİ

Umut Haydar COŞKUN/Ayşe DOLUNAY SARICA/Yeliz COŞKUN

Aile kurumundaki değişimler ve aile uzlaşmazlıklarındaki niteliksel ve niceliksel artışın etkisi ile Aile Mahkemeleri'nin kurulması yargı süreci açısından önemli bir dönüm noktasıdır. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine İlişkin Kanun ile ilgili bir diğer dönüm noktası aile mahkemelerinde pedagog, psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarının yer almasıdır. İlgili kanun ile atanan mahkeme uzmanlarından tüm dava sürecinde çocuklara eşlik etmeleri, çocuğun örselenmeden ya da mümkün olduğu kadar az zarar görerek yargı sisteminin dışına çıkmalarını sağlamaları beklenmektedir. Bu yanı sıra uzmanların aile mahkemelerinde çalışmalarının ve aile mahkemesi hâkimleri ile koordineli bir çalışma yürütmelerinin çocuk merkezli bir uygulama olduğu söylenebilir (Altındağ ve Sağlam, 2012; Özel ve Tatar, 2008).

Aile mahkemelerinin kurulması ve aile mahkemelerinde uzmanların görev almasıyla birlikte çocukların aile mahkemesi duruşmasında hâkim tarafından dinlenme uygulaması büyük ölçüde son bulmuş, bu uygulamanın yerine aile mahkemesi uzmanı tarafından çocuğun ev, okul ve sosyal çevre incelemelerinin yapıldığı, duruşma ortamından bağımsız bir ortamda kapsamlı ve düzeyine uygun olarak dinlendiği yeni bir uygulamaya geçilmiştir (Altındağ ve Sağlam, 2012; Buz ve diğ., 2015; Filiz, 2011; Kılıç, 2013; Özel ve Tatar, 2008).

Aile mahkemesi hâkimlerinin büyük çoğunluğu tarafından tercih edilen çocuğun uzman tarafından dinlenmesi ve ailesi, evi, okulu, sosyal çevresi göz önüne alınarak kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi uygulaması

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin içtihatları doğrultusunda yeni bir sürece girmiştir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2017/3117 Esas ve 2018/1278 Karar, 2017/226 Esas ve 2017/1180 Karar, 2017/399 Esas ve 2017/1406 Karar, 2017/371 Esas ve 2017/2508 Karar numaralı içtihatlarında sekiz yaşından itibaren çocukların idrak çağında olduğu, bu çocukların Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 12. maddesine ve Çocuk Haklarının Kullanılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin 3. ve 6. maddelerine göre kendilerini ilgilendiren davalarda söz hakkına sahip olduğu, bu nedenle duruşmada mahkeme hâkimi tarafından dinlenmesi gerektiği vurgulanmıştır ve aile mahkemeleri hâkimleri sekiz yaşından gün almış çocukları duruşma salonunda dinlemeye başlamıştır. Çocuğun üstün yararı çerçevesinde gerçekleştirilen bu uygulamanın yansımalarının ne olduğu, hâkim, avukat ve uzman görüşlerinin alınması ile değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Araştırmanın amacı, aile mahkemelerinde çocukların dinlenmesiyle ilgili hâkim, avukat ve uzmanların görüşlerinin değerlendirilmesidir.

İzmir Adliyesi'nde görev yapan 15 aile mahkemesi hâkim, İzmir Barosu'na kayıtlı olan 15 avukat ve 15 aile mahkemesi uzmanı ile görüşme formları aracılığıyla görüşmeler yapılmış, elde edilen verilerin analizinde tümevarımsal analiz kullanılmıştır.

45 katılımcıdan elde edilen verilerin üç temada toplandığı görülmüştür. Bu temalar, Yargıtay içtihatları sonrası uygulamanın bireyler üzerindeki etkileri” ve “Yargıtay içtihatları sonrası uygulamaya yönelik genel değerlendirme ve öneriler” olmak üzere farklı başlıklar altında sunulmuştur. Katılımcı görüşlerinin toplandığı ilk tema olan “Yargıtay içtihatları sonrası uygulamanın sürece getirileri” , yeni uygulamayla birlikte süreçte nelerin değiştiğini içermiştir. Bu konuya ilişkin elde edilen toplam 90 yanıtın %75.56'sı (n=68), yeni uygulamanın yargı sürecini olumsuz etkilediği yönündedir. Özetle, çocukların aile mahkemelerinde dinlenmelerini öngören içtihatların pratikte ne gibi

sonuçlar doğurduğuna yönelik gerçekleştirilen bu araştırmada, söz konusu uygulamanın hâkim, avukat ve aile mahkemesi uzmanı görüşlerine göre birtakım sakıncaları olduğu sonucunu çıkartmak mümkün görünmektedir. Uygulamanın doğrudan içinde olan bu meslek mensupları, kendilerine dair belirttikleri güçlükleri açıklamanın yanında, süreçte yer alan çocuklar ve ailelerin de pek çok koşulda yıpranabildiklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgular, alanyazın çalışmaları eşliğinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Velayet, Aile Mahkemeleri, Adli Psikoloji.

Keywords: Custody, Family Courts, Forensic Psychology.

AVUKATLARA ELEKTRONİK TEBLİGAT YAPILMASI

Gülşen KÖSE

Elektronik tebligat yapılmasını düzenleyen 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesine istinaden 19.01.2013 tarih 28533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'ni yürürlükten kaldıran “Elektronik Tebligat Yönetmeliği” 6 Aralık 2018 tarih 30617 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve mezkur yönetmelik hükümleri 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Anılan yönetmeliğin “Tebligatın elektronik yolla yapılması zorunlu olanlar” başlığını taşıyan 5. maddesinin 1/ğ maddesi ile, Baro levhasına kayıtlı avukatlara elektronik tebligat yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Buna göre, kamu kurumlarında çalışan avukatların Baroya kayıtlı olma zorunluluğu bulunmadığı dikkate alınarak, kurum avukatına elektronik yolla tebligat yapılıp yapılmayacağı, hem avukatın hem de çalıştığı kamu kurumunun elektronik posta adresinin bulunması halinde bunlardan hangisine tebligat yapılacağı ve buna ilişkin hukuki sorunlara değinilecektir. Bildiride, davalının kamu kurumu olduğu idari yargı alanı başta olmak üzere, kamu kurumlarının taraf olduğu davalarda kurum hukuk müşaviri ya da avukatlarına elektronik tebligat yapılmasının hukuki sonuçları üzerinde durulduktan sonra, farklı hukuki statüde çalışan kurum avukatları yönünden inceleme yapılacaktır. Bildiri, yargı mercileri tarafından kamu kurumlarında çalışan avukatlara elektronik tebligat yapılmasının olumlu ve olumsuz sonuçları ile, süre yönünden oluşan farklılıklar dikkate alınarak, muhtemel sorunlar ve çözüm önerilerinin sunulmasıyla sonlandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: elektronik tebligat, kamu kurumu, avukat.

Keywords: electronics notification, state agency, lawyer.

6100 SAYILI HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE YETKİ SÖZLEŞMESİNİN ŞARTLARI VE ZİMNİ YETKİ SÖZLEŞMESİ YAPILIP YAPILAMAYACAĞI SORUNU

Önder TOPAL

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu yetki sözleşmesinin şartlarını açık bir şekilde düzenlemiştir. Anılan düzenlemeler çerçevesinde, geçerli bir yetki sözleşmesinden söz edebilmek için hangi şartların bulunması gerektiği incelenmiştir. Tarafların yapacakları münhasır/olumsuz yetki sözleşmesi ile yetkili kıldıkları mahkemenin yetkisinin kesin yetki olup olmadığı husus doktrindeki görüşler de dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bunun haricinde, doktrinde halen tartışmalı olan, zımnî yetki sözleşmesi yapılıp yapılamayacağı sorununa ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. Çalışmamızda yeri geldikçe Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan hükümlere ve Yargıtay uygulamasına da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yetki sözleşmesi, zımnî yetki sözleşmesi, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri, münhasır yetki sözleşmesi, kesin yetki.

CONDITIONS OF THE AGREEMENTS ON COMPETENT COURT AND THE PROBLEM WHETHER AN IMPLIED AGREEMENT ON COMPETENT COURT CAN BE MADE ACCORDING TO CIVIL PROCEDURE CODE NO. 6100

Conditions of the agreements on competent court are clearly regulated in the Civil procedure code no. 6100. In this study, the necessities for the validity of the agreements on competent court according to legal regulations are reviewed. The different opinions in the doctrine on the

topic whether the conventional competence of the court is an absolute competence or not is also considered. In addition to this, the explanations on the doctrinal discussions about the possibility to making an implied agreement on competent court are announced. As the occasion arises, the regulations of the Civil Procedure Code and the decisions of the court of cassation are touched on

Keywords: The agreements on competent court, the Civil procedure code no. 6100, implied agreement on competent court, the conventional competence of the court, absolute competence.

Keywords: The agreements on competent court, the Civil procedure code no. 6100, implied agreement on competent court, the conventional competence of the court, absolute competence.

VESTFALYA BARIŞI'NDAN GÜNÜMÜZ GÜÇ DENGESİNE UZANAN ÇİZGİDE SON HALKA: DOĞALGAZ POLİTİKALARI

Kurtuluş Tayanç ÇALIŞIR

Enerji kaynaklarının olmadığı bir yerde sanayi ve endüstri faaliyetlerinin ancak ilkel yöntemlerle gerçekleştirileceği, ilkel yöntemlerin de bırakın insanların gündelik ısınma ve elektrik gibi ihtiyaçlarını karşılamasını, enerjinin en çok kullanıldığı alanlar olarak endüstri sektörünün ihtiyaçlarını hiçbir şekilde karşılayamayacağı siyasal olduğu kadar, sosyolojik ve ekonomik bir gerçekliktir.

Günümüz dünyasında her geçen gün giderek yaygınlaşma eğilimi gösteren ve bu nedenle de üzerinde çok sayıda bilimsel araştırma yapılan doğalgaz ve enerji arz güvenliği kavramları, özellikle büyük devletlerin yeni uluslararası düzen kurma politikalarında ve kendi ulusal enerji ve güvenlik politikaları üzerinde önemli etkiler doğurmaktadır.

Bu makalede yenedünya düzeninin oluşumunda enerji kaynaklarına sahip olup olmamanın ülkelerin güç dengesi mücadelelerine etkisi, özellikle Avrupa Birliği ve Türkiye izdüşümleri üzerinden ele alınarak; Vestfalya Barışı'ndan günümüz güç dengesine uzanan çizgi ve nihayet son halka olarak doğalgaz politikaları incelenmiş, sonuç olarak Türkiye özelinde bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dünya düzeni ve Vestfalya Barışı, Doğalgaz ve Enerji Arz güvenliği, TANAP, Avrupa Birliği ve Türkiye, Doğalgaz Boru Hatları.

RESMİ BELGENİN DÜZENLEMESİNDE YALAN BEYAN İLE BAŞKASINA AİT KİMLİK VEYA KİMLİK BİLGİLERİNİN KULLANILMASI SUÇLARI ARASINDA UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN ÇELİŞKİLERE DAİR YÜKSEK YARGI KARARLARI IŞIĞINDA KISA BİR DEĞERLENDİRME

Ali Savaş ÇUBUKOĞLU/Tolgahan SAVAŞ

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun “Kamu Güvenine Karşı Suçlar” bölümünde 206'ıncı maddede düzenlenmiştir. Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçu ise 5237 sayılı Kanun'un “Adliyeye Karşı Suçlar” bölümünde 268'inci maddede düzenlenmiştir.

Bu çalışmamızın amacı adı geçen iki suç arasındaki benzerlikleri ve farkları öğreti ve yargısal kararlar ışığında incelemek ve böylelikle aralarındaki ilişkiyi net şekilde ortaya koymaktır. Nitekim, Yargıtay kararlarına da konu olduğu üzere, belirtilen her iki suça ilişkin unsurlar ilk derece adli makamları tarafından yanlış değerlendirilerek hatalı kararlar verildiğine dair birçok örnek bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda, söz konusu suçlar; özellikleri, korumayı hedefledikleri hukuksal değerler, maddi ve manevi unsurları yönünden, doyurucu ve açıklayıcı Yargıtay kararları da kullanılarak anlatılmaya çalışılacaktır.

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu ile başka birtakım suçlar arasında da benzerlikler bulunmaktadır. Ancak, bu çalışmamızda sadece başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçu ile arasındaki ilişki ele alınacaktır. Bunun nedeni ise, uygulamada söz konusu iki suçun daha çok birbirine karıştırılması ve kafa karışıklığı yaratmasıdır. Çalışmamızda yeri geldikçe resmi belgenin düzenlenmesi

ile gündeme gelecek bazı suçların durumu ile ilgili de izahatlar yapılacaktır.

GIORGIO AGAMBEN'İN “OLAĞANÜSTÜ HAL” KURAMI ÜZERİNE BİR DENEME

Fatima KANDEMİR ERGÜN

Bireylerin özgürlüklerinin güvence altına alındığı bir sistemde; devletin sınırsız güç ve iktidarla donatılması yerine çerçevesi kanunla belirlenmiş bir otoriteye sahip olması zorunludur. Böyle bir sistemde dahi devletin gücü ve iktidarı, olağanüstü hal ile genişlemektedir. Hukuk dışı bir alan olarak ifade edilen olağanüstü hal rejiminde özgürlükler, geniş kapsamda sınırlandırılmaktadır. Bu durum, devletin olağanüstü hale özgü bir meşruiyet kaynağına ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Olağanüstü halde yaşanan insan hakları ihlallerinin ortadan kaldırılması için ise kuramsal anlamda denge sisteminin kurgulanması gereklidir. Agamben'in “Olağanüstü Hal” kuramı, ayrıntılı olarak kendine özgü bir tanım yapmadan veya düşünsel tartışmalara girmeden, güncel olarak sürekli karşımıza çıkan olağanüstü hal kavramını anlayabilmemiz için analitik bir inceleme sunmaktadır. Agamben'e göre devlet, kendini gerçekleştirebilmek veya revize edebilmek adına feda edebildikleri ölçütünde varlığını sürdürebilir. Çalışmamızda Agamben'in teorisinin devlet teorisine katkısı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Agamben, olağanüstü hal, iktidar, şiddet.

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU VE İSLAM HUKUKU AÇISINDAN MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA

Recep BAĞBANCİ

Mirasçılıktan çıkarma (ıskat), 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 510-513 arasında düzenlenmiştir. Mirasbırakanın tek taraflı tasarrufu olarak düzenlenen ve sadece saklı paylı mirasçı için söz konusu olan mirasçılıktan çıkarma Türk Medeni Kanunu'nda cezai olarak mirasçılıktan çıkarma (cezai ıskat) ve borç ödemeden aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma (koruyucu ıskat) şeklinde düzenleme altına alınmıştır.

İsviçre Medeni Kanunu'ndan hareketle 1926 yılında Türk Medeni Kanunu hazırlanmış ve miras sistemi de buna göre düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanunu miras sistemi ile bu tarihten önce yürürlükteki İslam miras hukuku hükümleri arasında kaynak ve içerik açısından birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan biri de mirasçılıktan çıkarma noktasında karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Türk Medeni Kanunu'ndaki mirasçılıktan çıkarma kavramına, mirasçılıktan çıkarmanın benzer kavramlarla karşılaştırılmasına ve mirasçılıktan çıkarmanın türlerine yer verilip; İslam hukuku açısından mirasçılıktan çıkarmanın varlığı ve benzer kavramlarla karşılaştırılması ile Türk Medeni Kanunu ve İslam hukuku hükümlerinin mirasçılıktan çıkarma noktasında içerdikleri farklılıklar açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Medeni Kanunu, İslam Hukuku, Miras, Mirasçılıktan çıkarma.

Keywords: Turkish Civil Code, Islam Law, Heritage, Disinheritance.

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU ÇERÇEVESİNDE İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sevgi DURSUN ATEŞ

Günümüz teknolojisindeki gelişmeler ile birlikte bilgi akışı kolaylaşmıştır. Kişiye ilişkin bilgilere rahat bir biçimde erişebilen kimseler, elde ettikleri verilerden veri sahibi kişinin menfaatlerine aykırı olarak yararlanabilmektedir. Ayrıca kişiye ait bilgilere gerek kamu gerekse özel kuruluşlar tarafından ulaşılabilmesi, işlenebilmesi ve paylaşılabilmesi de kişisel veriler üzerindeki hakların korunması ihtiyacını doğurmuştur. Kişisel verilerin korunması doğrultusunda çeşitli yasal düzenlemeler yapılarak veri sahibi kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin de güvence altına alınması sağlanmıştır. Anayasa’da kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Bu hüküm gereğince, kişisel verilere ilişkin temel kanun olan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun’un amacı, “kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlenmek” olarak belirlenmiştir (m.1). Bu Kanunla birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.419 ve 4857 sayılı İş Kanunu m.75/2’de düzenlenen yükümlülüklerin uygulama alanı çizilmiştir.

Kişisel veri, KVKK’nda, “kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi” şeklinde tanımlanmıştır (m.3/1-d). Kanun’da verilerin işlenmesi, koşulları ve istisnaları, veri sahibinin hakları, veri sorumlusu, veri işleyen konuları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Gerçek bir kişiye ait bilgiler yaşam alanını ilgilendirdiğinden oldukça geniş kapsamlıdır. Kişinin yaşamının her alanında ortaya çıkan, onu diğer

bireylerden ayıran ve niteliklerini belirlemeye yarayan her türlü bilgi kişisel veri kapsamında yer alır. Çalışma yaşamı kişilerin en çok zaman geçirdiği alanlardandır. İş ilişkisinin kurulması, devamı, sona ermesi ve hatta sona ermesinden sonrası da dâhil olmak üzere iş ilişkisinin her aşamasında kişisel veriler çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Bu ilişkide işveren, işçinin kişisel verilerini çeşitli yollarla elde edebilmektedir. İş sözleşmesinin kurulması ve devamında elde edilen verilerin yanı sıra işverenin işçiye koruma ve gözetleme borcu gereği işyerinde uyguladığı denetimlerle de kişisel veriler elde edilmektedir. Ayrıca işveren yönetim hakkı gereği işçiye talimatlar verirken kişisel verilerinden yararlanmaktadır. İş ilişkisinde veri sahibi olan işçinin kişisel verilerinin korunması bu hakkın ihlali edilmemesi için gereklidir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda veri sorumlusu, “Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır (m.3/1). İş ilişkisinde veri sorumlusu işveren ve/veya işveren vekilidir. Aynı maddede veri işleyen, “Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır (m.3/ğ) . Buna göre, veri işleyen işveren veya yetkilendirdiği bir kişi olabilir. Veri sorumlusu sıfatına haiz olan işveren, işçilerin kişisel verilerini Kanun'da belirtilen sınır kapsamında işleyebilmekle birlikte bu verilerin korunmasına ilişkin hükümlere de uymakla yükümlüdür. Bu bağlamda veri sorumlusu olan işveren veya yetkilendirdiği kişi, istihdam ettiği işçilerin yanı sıra iş başvurusu yapanların, stajyerlerin, alt işveren işçilerinin ve müşteri, ziyaretçi gibi üçüncü kişilerin kişisel verilerini korumakla yükümlüdür. İşverenin bu kişilere ait verilerin hukuka uygun olarak işlenmesi, açıklanmaması ve işleme amacının dışında kullanılmaması, saklanması, yok edilmesi, veri güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü teknik ve idari tedbirlerin alınması ve denetimlerin yapılması yahut yaptırılması hususlarında yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülüklerle aykırı

davranan işverene hukuki ve cezai yaptırımlar uygulanacaktır. Kişisel verilerin gizliliği ve korunmasına ilişkin kanunların uygulanması işverenin yükümlülüklerini yerine getirmesiyle sağlanarak hukuki uyumsuzlukların önüne geçilecektir.

Anahtar Kelimeler: kişisel veriler, işveren, yükümlülükler, işçinin korunması.

OBLIGATIONS OF EMPLOYER WITHIN THE SCOPE OF LAW ON THE PROTECTION OF PERSONAL DATA NUMBERED 6698

The advances in modern technology has made the flow of information easier. Parties that can easily access private information, may exploit the data they obtained in a way that may harm the owner of the sensitive data. Additionally, the fact that personal private information can be accessed, processed and shared by institutions (may it be government and privately owned), brought up the necessity to protect the rights on personal data. Regulations introduced in the scope of the protection of personal data have secured the protection of data owners' fundamental rights and freedoms.

Constitution states that the basis and methods regarding the protection of personal data will be regulated by law. In accordance with this provision, the Law of Protection of Personal Data, no 6698, which constitutes the fundamental regulations regarding personal data, came into force on April 7, 2016.

The purpose of the law is defined as “to protect the fundamental rights and freedoms of private life; and to compile the obligations, procedures and principles which natural and legal persons who process personal data, shall comply with” (Article.1). With this law, the area of jurisdiction for

obligations regulated by Turkish Law of Obligations, Law no 6098, Article 419; and Law of Labour, Law no 4857, Article 75/2, are defined.

The Law of Protection of Personal Data defines “personal data” as “all forms of information that is associated with a natural person whose identity is known and can be derived” (Article 3/1-d). Topics on the processing of data, its restrictions and exceptions, the rights of data owner, the data controller, the data processor have been stipulated in detail by this law. Since the data that is owned by a natural person is involved with their personal space, it proves to be very comprehensive. Any piece of information emerging from every aspect of one’s life that differentiates him/her from other individuals and that can be used to infer attributes of the person, is considered “personal data”. Work life is among the areas that take up most time in people’s lives. Personal data is used for various purposes during all phases of employment relationship, including the establishment, continuity -and even after the termination- of employment. Within this relationship, the employer can obtain personal data of the employee through various methods. In addition to the data obtained at the establishment and during the continuation of the employment contract, the employer can also collect personal data via audits, conducted in accordance with their obligation to protect the employees. Furthermore, the employer also utilizes personal data in the process of giving instructions to employees in accordance with their right of management. It is necessary to protect the personal data of employer, who owns the data within the employment relationship, in order to prevent the breach of this right.

“Data Controller” is defined by the Law of Protection of Personal Data, as “natural or legal person who identifies the purposes and methods of personal data processing, and is responsible for the corresponding setup and administration of data record / audit system” (Article 3/1). In an employment relationship, the employer and/or the deputy of the employer

is/are the Data Controller(s). In the same article, “data processor” is defined as “natural or legal person who processes the personal data on behalf of the data controller, based on the given by the data controller” (Article 3/ğ). According to this, “data processor” can be the employer or a person that is authorized by the employer. While they can process employees’ personal data within the boundaries set by the law; Employer, who is the “Data Controller”, is obligated to comply with the provisions regarding the protection of personal data. Within this context, the Employer and/or its authorized person, is obligated to protect the personal data of job applicants, interns, subcontractors, clients and visitors, in addition to their employees. Employers have obligations to process the data of these persons in accordance with the law, not to disclose the data, not to use the data with any other purpose other than defined, to retain / purge the data, to take every necessary technical and operational precaution in order to establish the data security, and to conduct audit checks. Legal and penal sanctions will be applied to employers who acts against these obligations. The execution of laws related to the privacy and protection of personal data, will be ensured by employers abiding by their obligations, therefore avoiding legal conflicts.

Keywords: Personal data, employer, obligation, protection of employee.

6570 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE BAZI TAŞINIR VARLIKLARIN REHNİNDE MUHTEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Süleyman KANDEMİR

Finansal piyasalarda yaşanan ve/veya yaşanması muhtemel daralmalara, olumsuz tüm gelişmelere mani olmak ve ticari hayatın canlanmasına yardımcı olmak için yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu izahtan varestedir. 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu, ekonomiye can suyu verebilmek için tanzim edilmiştir. Ancak, dış ekonomik baskılar nedeniyle alelacele tanzim edilen bu kanun, birçok hata ve yanlışlar ile birlikte 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 28.07.1971 tarih ve 13909 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ticari İşletme Rehni Kanunu’nu yürürlükten kaldırmıştır. Getirmiş olduğu hükümlerle, yürürlükten kaldırdığı Ticari İşletme Rehni Kanunu’ndan birçok yönden ayrılmakta ve yenilikler getirmektedir. 6750 sayılı Kanun’un ticari işletme rehnini de içine alan çok daha geniş bir kanun olduğunu söylemek gerekir. Bu Kanun ile getirilen yeniliklerden biri rehin konusu varlıkların bir hayli fazla olmasıdır. Ekonomiye doğrudan canlandırabilecek olan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) ellerinde ne varsa rehnedip finansmana erişsinler diye rehin konusu varlıklar bir hayli genişletilmiştir. Bununla da yetinmeyip, 7099 Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklik ile rehin konusu varlıklar “ve benzeri her türlü taşınır varlık” şeklinde sınırlı sayı prensibini ortadan kaldırmıştır.

Bu çalışmamızda, rehin konusu varlıklardan bir kısmının nasıl rehin konusu yapılabileceği, rehnin geçerliliği ve paraya çevirmede karşılaşılabilecek muhtemel sorunlar, çözüm önerileri ile birlikte ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ticari İşletme Rehni, Taşınır Rehni, KOBİ, Teminat, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni.

SOME OF THE MOVABLE ASSETS IN THE FRAMEWORK OF THE LAW NO. 6570 POSSIBLE PROBLEMS AND SUGGESTIONS

Financial markets and to help the commercial life revive. The Law no. 6750 on Movable Pledges in Commercial Transactions was issued to give life water to the economy. However, this law, which was hastily issued due to external economic pressures, came into force on 01.01.2017 with many errors and errors and repealed the Law on Commercial Enterprise Powers published in the Official Gazette dated 28.07.1971 and numbered 13909. The provisions of this Law revoke the Commercial Business Code and distinguish it in many ways. It should be noted that the Law no. 6750 is a wider law including the commercial enterprise pledge. One of the innovations introduced by this Law is that the assets of the pledges are high. The small and medium-sized enterprises (SMEs), which can directly stimulate the economy, have been expanded to a large extent to pledge and access financing. However, with the amendment made by the Law Amending the Law No. 7099 on the Amendment of Certain Laws for the Improvement of the Investment Environment, the abolished assets, such as ına pledges c and c all kinds of similar assets m, have eliminated the limited number principle.

In this study, how some of the pledged assets can be pledged, the validity of the pledge and possible problems to be encountered in money are handled together with the solutions.

Keywords: Commercial Pledge, Movable Pledge, SME, Collateral, Movable Pledge in Commercial Transactions.

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ SONRASINDA ULUSLARARASI ANLAŞMALARININ AKDEDİLMESİ, ONAYLANMASI VE YAYIMLANMASI İLE İLGİLİ DEĞİŞEN USUL VE ESASLAR

Serkan ACUNER

Küreselleşme ile birlikte, uluslara ait sınırlar ortadan kalkmıştır. Küreselleşme; ekonomik, sosyal ve kültürel tüm alanları etkisi altına almış, küreselleşen ilişkilere taraf olanların hak, yükümlülük ve borçlarının düzenlenme ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaç devletlerin ve kişilerin taraf oldukları hukuki ilişkilerde uyacakları kuralların belirlenmesine yönelik hukuk alanını doğurmuştur. Bu hukuk alanı uluslararası hukuk alanıdır.

2018 yılında Türkiye’de devlet yönetim sistemi değişmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adıyla değişen sistemin temel özelliği, yürütme erkinin tek elden Cumhurbaşkanı tarafından kullanılmasıdır. 16.04.2017 tarihinde yapılan halk oylaması ardından kabul edilen anayasal değişiklikler sonrasında sisteme uyumu pekiştiren diğer yasal düzenlemeler 2018 yılı içerisinde yürürlüğe alınmıştır. Bunlardan biri de uluslararası anlaşmaların akdedilmesi, onaylanması ve yayımlanmasına yönelik usul ve esasları düzenleyen 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’dir.

Uluslararası alanda yapılan bu anlaşmaların ulusal hukuk düzenine kaynak olması ve sonuç doğurması, onların usulüne uygun yürürlüğe alınmalarına bağlıdır. Türk hukuk düzeninde uluslararası anlaşmaların hüküm doğurması adına gerekli düzenlemeler, temel ilkeler şeklinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası md. 90’da (AY’de) düzenlenmiştir. Parlamenter hükümet sistemi döneminde uluslararası anlaşmaların akdedilmesi, onaylanması ve yayımlanması hususundaki görev ve yetki,

yürütme erki olan Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'na bırakılmıştı. Buna ilişkin detaylı düzenlemeler, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile adı değişen 244 sayılı Kanun ile düzenlenmişti. Ayrıca mezkûr kanun hükmünde kararname ile 244 sayılı Kanun'un temel bazı düzenlemeleri de mülga edilmişti. Değişiklikler ardından konuya ilişkin Türk hukuk düzeninde doğan boşluk, 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile giderilmiştir. 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile öngörülen düzenlemeler, 244 sayılı Kanun'un mülga edilen maddeleri ile paralellik göstermektedir.

Yeni hükümet sistemine geçiş sürecinde anayasal ilkeler korunmuşken, 244 sayılı Kanunu'nun ismi değişmiş, aynı kararname ile kanunun esaslı ilkeleri mülga edilmiştir. Diğer bir ifadeyle; yayımlanan kararname, nispeten Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin gerekliliklerine uygun değişiklikleri öngörmüştür.

Bu çalışma; yeni yönetim sistemine geçiş sürecinde, uluslararası anlaşmaların akdedilmesi, onaylanması ve yayımlanmasına yönelik usul ve esaslarla ilgili vuku bulan değişiklikler konu edinmektedir. Bu sebeple çalışma ile değişikliklerin hukuk düzeninde yarattığı değişikliklerin açıklanması amaçlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte uluslararası anlaşmaların iç hukuka kaynak olmasına yönelik usul ve esasların açıklanması açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla konu sistematik literatür taraması yöntemi yanında AY md. 90, 244 sayılı Kanun'un mülga edilen maddeleri ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin ilgili maddeleri lafzi yöntemle yorumlanarak sonuçlandırılmıştır. Çalışmada; parlamenter hükümet sistemi ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi dönemlerinde uluslararası anlaşmaların akdedilmesi, onaylanması ve yayımlanmasına yönelik usul ve esasların karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Uluslararası Hukuk, Uluslararası Anlaşmalar.

Keywords: Presidential Government System, International Law, International Treaty.

CEZA İNFAZ KURUMLARINDA PSİKOSOSYAL YAKLAŞIMLAR DERSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hasan ÖRÜCÜ

Psikososyal kavramı bireysel ve sosyolojik durumu ifade ederken, ilişkiler zincirini de anlatır. Psikososyal destek sağlamak da kişilerin bireysel taleplerinden ziyade, talebe bağlı olmayan, bireyden topluma doğru giden, mağduriyetlerin ortadan kaldırılması, risklerin önlenmesi için gerekli hukuki altyapının da sağlanarak destek sağlamasıdır. Bu yönüyle klasik psikolojik danışmanlık uygulamalarından farklıdır. Daha geniş bir bilgi ve etki alanına sahiptir. Psikososyal yaklaşım bireyleri yönlendirerek rahatlatmak, olumsuzluklara karşı başa çıkma yöntemleri geliştirmek ve en nihayetinde toplumu normal olana yaklaştırmaya çabası sergilemektir. Psikososyal yaklaşım, toplumu bir arada tutan, toplumsal ilişkileri sağlamlaştıran bir etkiye sahiptir.

Psikososyal yaklaşıma en fazla cezaevlerinde ihtiyaç duyulmaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin sosyal hayattan izole edilmiş bir ortamda infazları gerçekleştirilirken en ufak yanlış ve yanlış anlama durumları büyük problemlere dönüşmektedir. Cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlüler ile infaz koruma memurları arasında karşılıklı olumsuz anlaşılmalardan dolayı meydana okumalar gerçekleşmektedir. İzole edilmiş bir ortamda bulunan kişilerle zorunlu olarak iletişim içerisinde bulunan cezaevi personelinin psikososyal yöntemleri bilerek iletişim kurmaları birçok problemi önleyecektir. Biz bu çalışmamızda cezaevlerinde karşılaşılma ihtimali olan kriz, intihar, yas, tahrik, tehdit, ısrar, yalan vb. kavramlarda psikososyal yaklaşımların nasıl sergileneceği ve bu davranış şekillerinin arka planında neler olabileceği üzerine bir değerlendirme de bulunacağız.

Anahtar Kelimeler: Psikososyal Yaklaşım, Zor Davranışlar, Cezaevi, İnfaz Koruma.

Keywords: Psychosocial Approach, Difficult Behavior, Prison, Enforcement Protection

AMARTYA SEN'İN SOSYAL ADALET ANLAYIŞI

Kerim KILIÇ/Hasan ÖRÜCÜ

Çağımızın Nobel ödüllü en önemli entelektüellerinden biri olan Amartya Sen, standartların ötesine geçen bir düşündürdür. 1998 yılında refah ekonomisi alanındaki çalışmaları ile Nobel ödülüne layık görülmüş yalnız ekonomist olmanın ötesinde bir sosyal felsefeci olduğunu yaptığı çalışmalarla ortaya koymuştur. Kapasite yaklaşımı ile adalet anlayışında özgün bir yön ortaya koyan Sen, sosyal adaletin sağlanması için gelir azlığından ziyade kapasite ve kabiliyetlerin yetersizliğinin de dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Bu çalışmamızda günümüze de ışık tutması açısından Amartya Sen'in Sosyal Adalet anlayışı üzerinde durulacaktır. Sen, Sosyal adaletin sağlanması için bireylerde eğitim düzeylerini artırma ile birlikte özgüven, istihdam olanaklarına erişim, iç huzur ve çeşitli eylemlerde bulunma arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu söylemektedir. İnsanlara kabiliyetlerini geliştirme fırsatı vermenin demokratik bir zemine oturtulması gerektiğini, imkânların sağlanmadığı yerlerde adaletsizliğini ortaya çıkacağını ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Amartya Sen, Kapasite, Sosyal Adalet, Eşitsizlikler.

Keywords: Amartya Sen, Capacity, Social Justice, Inequality.

SAĞLIK İŞLETMELERİNDE İŞGÖREN MOTİVASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN MESLEKİ AÇIDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Oğuzhan KOCA/Selma KOCA

Bu araştırmada, sağlık işletmelerinde çalışan işgörenlerin motivasyon düzeyleri ile ekonomik, psiko-sosyal ve örgütsel- yönetsel boyutları irdelenmiştir. Ayrıca bu işgörenlerin sahip olduğu mesleki gruplarının motivasyon değerleri karşılaştırılarak, meslekler arasındaki değer farklılıkları veya benzerlikleri ele alınmıştır.

Bu çalışmada örnekleme sayısı 478 kişi olarak belirlenmiştir. Araştırmada iş gören ölçeği kullanılmış ve faktörün güvenilirliğinin $\alpha = 0,817$ olması, ölçeğimizin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Verilerin istatistiksel analizi, bilgisayarda Statistical Package For Social Sciences (SPSS) 17.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; Sağlık işletmelerinin yapısı gereği, her işgören alanında uzman olmak zorunda olmasından dolayı, yaptığı işin dışında başka işlere (iş zenginleştirmeye) olumlu bakmadığını görmekteyiz. Sağlıklı ve etkili iletişim yöntemi, işgörenler arasında ve işgörenlerle işletme arasında güçlü bir bağ oluşturduğunu söyleyebiliriz. İşletmelerde yöneticiler, çalışanlarını güçlendirme ve motivasyonlarını üst seviyeye çekmek için gerekli olan yetkileri devretmeli görüşü hâkimdir diyebiliriz. Böylece işgörenlerin yönetsel anlamda işletmenin bir parçası haline gelmesi sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Motivasyon Araçları, İşgören, Sağlık İşletmesi.

Keywords: Motivation, Motivation Tools, Employee, Health Management.

RİZE İLİNDE YAŞAYAN LİSE VE MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN RİSK ALMA DAVRANIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ahmet TAN

Bu araştırmada, Rize ilinde yaşayan lise ve meslek lisesi öğrencilerinin Ergenlerde Risk Alma davranışları içerisinde yer alan Toplumsal Konum, Trafik Riski ve Madde Kullanım Riski düzeylerinin tespiti ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Tarama araştırması niteliği taşıyan bu çalışma, yaşları 14-19 arasında farklılık gösteren, Rize il merkezi ve ilçelerinde bulunan 20 adet, Anadolu Liseleri ve Meslek Liselerinin 9., 10., 11. ve 12. sınıflarında öğrenim gören 7919 öğrenci ile yürütülmüştür. Öğrencilerin Toplumsal Konum, Trafik ve Madde Kullanım Riski düzeyleri tespiti için, Kıran (2002) tarafından geliştirilen Ergenlerde Risk Alma Ölçeği kullanılmıştır. Sınıf ve cinsiyet özelliklerine göre ergenlerin Risk Alma düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuş ve Okul türü bakımından yapılan analizlerde ise Madde Kullanım Riski bakımından fark bulunamamıştır. Ergenlerin T-Testi ve Anova Analizleri sonuçlarına göre, en yüksek Risk Alma Davranışına sahip sınıfların 11. ve 12. sınıflar ve en yüksek Risk Alma Davranışına sahip cinsiyetin erkekler olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Risk, Risk Alma.

TOUCH TYPING EDUCATION IN DIFFERENT COUNTRIES AND ITS CONNECTION WITH COURT REPORTING

Krystian WAWRZYNEK

The accelerated digitalization process in the world has led to rapid changes and the need to improve the digital skills of people of all ages all over the world. Many countries struggles with huge difference between introducing of latest technologies in many work places, mainly in public service sector, and users ability of efficient usage of them. By efficient usage is understood efficient entering data through basic input device, which is keyboard. Even though there are many methods of fast data entry into the computer, touch typing is still the most successful and efficient way for entering data. Touch typing is important for pupils, students, workers at different jobs, but also for older people who use a computer for entertainment.

Systematically organized touch typing teaching in schools is the best way to learn touch typing because, besides accuracy, it is also possible to develop the speed that is most needed today when doing any work. The lack of knowledge about importance of touch typing in younger generation, who was raised surrounded by computers and digital technology brings up a question about the reason of ignorance toward this important skill. This situation caused a need of conducting an international survey to find out and to compare position of touch typing education in particular countries. In the survey participated 10 countries – members of international Intersteno federation. The aim of this research was to analyse and compare touch typing methods in different countries and check are their results in competitions connected with the age that they started to learn typing or with the way of learning it. As it turns out, there is a causal link between the state of teaching touch typing in primary schools or high schools and performance in competitions involving speed and accuracy. Likewise, there is a difference between the performance in

touch typing between pupils who had studied it in primary and secondary schools, and those who learned it after graduating from secondary school. In next part we focus on Croatia, for which we look for relation between quite good educational system when it comes to touch typing and situation of court reporters. In this paper we describe employment conditions for court reporters and their job description. Croatian educational system on high school level gives the students an opportunity to receive all necessary skills to become a court reporter. It is quite sure that touch typing is not only a delusional skill, but a real tool that, combined with other administrative competencies, can be used in their future job, especially for court reporting. We discovered that even though the education is on such a good level, the courts struggle with lack of court reporters and must seek for another solutions. Conditions offered to court reporters are simply not attractive. People with such a skill may feel underestimated.

Keywords: touch typing, survey, court reporting

TECHNOLOGY IN COURT REPORTING – HUMAN MACHINE INTERACTION BEST PRACTICES INTERNATIONALLY

Carlo EUGENİ

In today's world technology is so pervasive that almost any daily activity cannot be accomplished without hardware or software tools. In 1992, Hewitt defined this interdependence between humans and technology "Human-Computer Interaction" (or HCI) and clearly stated that its main aim was the "implementation of interactive computing systems for human use". However, in fields like Court Reporting, technological evolution is reducing the place of Humans in this Interaction. Professionals make abundant use of HCI, to such an extent that their profession could hardly be possible without it. The aim of this paper is to illustrate the best international practices in the field of HCI applied to court reporting and to compare them in qualitative and quantitative terms.

To do so, the first results of the ongoing EU-funded Erasmus + project LiveTextAccess (LTA) – about intralingual transcripts in real time – will be shown. In particular, the best practices in live reporting in the EU and the US will be discussed. These best practices will be also compared and evaluated thanks to a taxonomy called IRA (Idea-unit Rendition Assessment), capable of assessing the acceptability of different reports both quantitatively and qualitatively.

Findings have revealed that technology is not only more and more pervasive, but it also produces an important fragmentation of the skills and competencies of professionals, of the needs and expectations of end users, and of the name and nature of court reporting itself. Concerning data, it has been possible to see that those processes where humans still play an important role are slower in coming to a final product though the quality still remains higher. Conversely, processes where machines play an important role and humans are limited to performing quality control

and revision produce more quantitatively important results, both in terms of words and delivery times.

The above-mentioned data allow coming to two particularly interesting results. The first is a further sub-categorisation of court reporting into “Computer-Aided Court Reporting” and “Human-Aided Court Reporting; the former being characterized by professional court reporters using technology; the latter being characterized by machines doing most of the job, then revised by humans. The second opens to interesting perspectives in the changing nature of court reports because of the changing nature and use of court reporting. Of particular interest seems the possibility for courts to turn towards the adoption of multimedia reports, in the light of the widespread trend to adopt universal design as an approach to implement policies concerning citizenship.

Keywords: Computer-Human Interaction, Court Reporting, Multimodality.

ADALET MESLEK YÜKSEKOKULLARI ARASI KLAVYE YARIŞMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Güray TONGUÇ/Evren SEZGİN

Türkçeye en uygun klavye olan F klavye, 20 Ekim 1955 tarihinde Bakanlıklar arası Standardizasyon Komitesi tarafından onaylanmış ve bu tarihten itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Klavye ile ilgili yapılan simülasyonlarda, özellikle Türkçe dilinde, F klavyenin Q klavyeden ortalama %11 daha hızlı olduğu saptanmıştır. F klavye kullanımını geliştirmek ve farkındalığını arttırmak amacıyla, Türkiye’de Adalet Meslek Yüksekokullar arası Ulusal Klavye Yarışması 12 yıldır yapılmaktadır. Bu çalışmada, son 3 yılda Intersteno tarafından kaydı tutulan bu yarışmalarda, öğrencilerin yapmış olduğu Tuş vuruş sayıları ve hataları arasında ilişki olup olmadığı, okullar arasında sonucun yıllara göre tutarlılığı, öğrencilerin öğrenim gördüğü şehir ve klavye yazma hızı arasında ilişki olup olmadığı SPSS 18.0 istatistiksel analiz programı ile araştırılmıştır. Bu neticede F klavye öğretiminin değişik yöntemlerinden, hangi okulun uyguladığı yöntemin daha verimli olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adalet Meslek Yüksekokulu, Klavye yarışması, F klavye.

EVALUATION OF THE RESULTS OF KEYBOARD COMPETITIONS BETWEEN JUSTICE VOCATIONAL SCHOOLS

F keyboard, which is the most suitable keyboard for Turkish, was approved by the Ministerial Standardization Committee on October 20, 1955 and started to be used as of this date. In the simulations made with the keyboard, it was found that the F keyboard was 11% faster than the Q keyboard, especially in the Turkish language. Vocational School of

Justice to the National Keyboard Competition was held in Turkey for 12 years, that use and improve the keyboard to increase the awareness,. In this study, whether there is a relationship between the number of key strokes and errors of students, whether the results are consistent between years, the city where the students are studying and the speed of writing the keyboard in these competitions which were recorded by Intersteno in the last 3 years, SPSS 18.0 statistical analysis program. As a result, the different methods of F keyboard teaching, which is more efficient than the method applied by the school has emerged.

Keywords: Vocational School of Justice, keyboard competition, F keyboard.

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA KLAVYE YARIŞLARININ GELİŞİMİ VE STANDARTLARI

Emrah KUYUMCU

Dünyada 20. yüzyılın başlarında daktilonun icadı ve yaygınlaşmasıyla başlayan süreç, bilginin yayılması için büyük bir imkân ve fırsat eşitliği yaratmış; sanayi devrimleriyle de önem kazanan hızlı üretim kavramı, kendine en çok bilgi ve iletişim alanında yer bulmuştur. Bilginin hem doğru hem de hızlı yayılmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri de; daktilo makineleriyle başlayan bu süreçte mekanik tuş takımlarının (klavye), tüm dünya dillerinde en doğru ve en hızlı yöntemlerle kullanılabilmesi olmuştur.

Daktilonun yaygınlaşması ve hızlı iletişimin önem kazanmasıyla birlikte, tüm dünyada kalem ve el yazısının en büyük alternatifi olmuş ve her geçen gün daktiloda hızlı ve doğru yazabilmek üzere bilimsel çalışmalar yoğunlaşmıştır. Her ülke kendi dilleri ve imkânları doğrultusunda da bu çalışmaları üretirken, evrensel olarak da belirli standartlar ortaya çıkmıştır. 10 Parmakla Bakmadan Yazma yöntemi de (Touch-Typing) bu bilimsel çalışmaların bir sonucu olan, en önemli evrensel standartlardandır.

20. yüzyılda özellikle belirli mesleklerin (kâtiplik ve sekreterlik) en önemli aracı haline gelen daktilo ve bilgisayar klavyelerinin doğru yöntemlerle hatasız ve hızlı kullanılması, bu mesleklerin yeterliliğinde de önemli bir kriter haline gelmiştir. Bu yüzden neredeyse daktilonun icadından başlayarak, hatasız ve hızlı yazmak üzerine ölçme ve değerlendirme çalışmaları hız kazanmış, akabinde belirli standartlar kazanarak hem mesleki bir sınav hem de bir spor gibi turnuva yarışları haline gelmiştir.

Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde mesleki yeterlilik ve rekabet ortamı yaratan bu klavye yarışlarının gelişim süreci, ölçme ve değerlendirme kriterleri, teknik standartları, eğitim ve hazırlık süreçleri, dil ve yöntem farklılıkları ile bu yarışların organizasyonları, kurumları, dünyadan en

önemli örnekleri ve özellikle ülkemizin sahip olduğu büyük başarılar ve deneyimler ışığında kurumsal ve kişisel başarı hikayelerini ortaya koyduğumuz araştırmamız, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca günümüzde de her düzeyde devam eden bu yarışların günümüzdeki dijital ve teknoloji çağında gelmiş olduğu durum, teknik standartları ile yarattığı etkilerini de çalışmamızda güncel çıktılar olarak eklemiş bulunuyoruz. Son yüzyılda sürekli gelişerek hem bilimsel hem de teknolojik olarak evrilen klavye yarışlarında hem bugün hem de gelecekte kullanılabilecek diğer araçlar ve teknolojiler de çalışmamızın perspektifinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klavye, Daktilo, 10 Parmakla Bakmadan Yazma Yöntemi, Klavye Yarışları, Ölçme ve Değerlendirme.

DEVELOPMENT AND STANDARDS OF TYPEWRITING COMPETITIONS IN THE WORLD AND TURKEY

The process that began with the invention and expansion of typewriters in the early 20th century in the world has created a great potential and equal opportunity for the spreading of information; the concept of fast production, which gained importance with the industrial revolutions, found itself in the field of information and communication. In this process which started with typewriter machines; one of the most important factors that provide both accurate and fast spreading of information, is the ability of using mechanical keyboards the most accurate and fastest methods in all world languages.

With the widespread use of typewriters and importance of fast communication; it has become the biggest alternative to pen and handwriting all over the world, and day by day, scientific studies were intensified in order to be able to write quickly and accurately on typewriters. While each country produced these works in line with its own languages and possibilities, certain standards also emerged universally.

Touch-Typing (10-Fingers) is one of the most important universal standards, which is a result of these scientific studies.

In the 20th century, accurate and fast use of typewriters and computer keyboards, which became the most important tool of certain professions (clerk and secretariat), became an important criterion in the proficiency of these professions. Therefore, starting from the invention of the typewriter, quantification and evaluation work has been accelerated on accurate and fast typing, it became both professional examinations and competition tournaments by gaining certain standards.

For these competitions, which created a professional competence and competitive environment at local, national and international level; development process, quantification and evaluation, technical standards, training and preparation processes, lingual and method differences, organizational events, intuitions, most important examples from the world, institutional and personal success stories especially with the great achievements and experience of our country is the subject of this study.

In addition, we have added the current situation, technical standards and effects of these competitions today in the digital and technology era. Within these keyboard competitions which evolved both the scientific and technologically in the last century, new tools and technologies that can be used today and, in the future, have been dealt with in the perspective of our study.

Keywords: Keyboard, Typewriter, Touch-Typing, Fast Typing Competitions, Quantification and Evaluation.

VALUE ORIENTATIONS OF STUDENT YOUTH (ON THE EXAMPLE OF THE KAZAKH STUDENTS YOUTH)

Meruyert SHABDEN/Aigul BULATBAYEVA

The socialization of students, their environment and education have a great influence on the formation and development of values and value orientations of students. The educational policy of the university and the direction in education are the main components in shaping the values of students. Because the university allows students to engage in spiritual, cultural and physical development, considering each student as the highest good and gives the opportunity to choose values.

This article examines the values, value orientations of students, methods of their formation and development. The study was carried out to compare the value orientation of University students of foreign and Kazakh students.

Keywords: Values, Value Orientations, University Students, Upbringing.

YARGI ETİĞİ BAĞLAMINDA VERGİ MAHREMİYETİ

Sevda GÜLTEKİN GÖKTOLGA

Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen vergi mahremiyeti, yargı etiği bağlamında ele alınması gereken önemli bir konudur. Bu çalışmada Anayasal bir hak olan özel hayatın gizliliği ile bağlantılı olan vergi mahremiyeti tanımlandıktan sonra, önemi, mahremiyete uymak zorunda olan kişiler, mahremiyetin nasıl sağlanmaya çalışıldığı gibi konular yargı etiği bağlamında ele alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle literatür taraması yapılmış, daha sonra da uygulamadan örnekler verilmiştir. Çalışmanın sonunda vergi mahremiyetinin yargı etiği bağlamında önemli bir unsur olduğu gerek teorik gerekse uygulama açısından ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yargı, etik, vergi mahremiyeti.

Keywords: Justice, ethics, tax secrecy.

KİŞİLİĞİN NARSİSİZM BOYUTUNUN SOSYAL MEDYA İZDÜŞÜMÜ

Ateş İsmail ÇALIŞIR

Bu çalışmada, ilk olarak, kişiliğin tanımı, özellikleri ve belirleyenleri üzerinde durulacak, akabinde ise, dünyayla eş zamanlı olarak ülkemiz genelinde de büyük bir merak ve ilgiyle takip edilen narsistik kişilik kavramı ve olgusu izdüşümünde sosyal medya kullanıcılarındaki narsistik eğilimler dile getirilecek ve nihayetinde bu durumdan çıkarılan sonuçlar ve söz konusu alanda daha sağlıklı bilgilere ulaşılması için bir takım önerilere yer verilecektir. Yine çalışmada narsistler için düşsel olarak tasarlanan ve gerçekleşmesi özlem olarak duyumsananın, gerçeklikten önde geldiği; başka bir deyişle toplum tarafından algılanma biçimi ve başkalarının zihninde bıraktıkları izlenimin onlar için kendileri gibi görünmekten önemli olduğuna vurgu yapılacak; performans zorlantısı içinde sürekli olarak başkalarının beğenisini almak kaygısıyla sosyal medya hesaplarını adeta bir can simidi olarak gördüklerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, narsisizm ve özellikleri, narsistik gereksinim, patolojik narsisizm, sosyal medya ve narsisizm.

ABSTRACT

In the present study it has been aimed to work out the definition, characteristics and determinants of personality. Then at same time, the possible outcomes of narcissistic personality and phenomenon which it is followed with a clear curiosity and interest in our country and whole over World. It well known that narcissist personality and behaviors are great interesting of mankind all over societies. The reflections of narcissistic phenomena in social media also will be investigate and discussed according so far to obtained results. Also some sort of beneficial recommendation will be done for social media user and addicts. It will be

questioned obtained research data in the guidance of previous scientific findings and, a number of recommendations will be advice in the light of previous researches. Furthermore, in this study it is going to be stressed that it is too vital for the narcissist to be perfect and dreamy person in their follower and social media user minds rather than their real life and personality. As a result, it has been concluded that it is very vital for narcissists personality the way in which something else is perceived in society, and the impression that they leave in minds of others, emphasizing the priority they seem to be for them; it will touch on what they see as a lifeline.

Keywords: Personality, narcissism and characteristics, narcissistic need, pathological narcissism, social media and narcissism.

ADALET MESLEK YÜKSEKOKULLARI VE MESLEK YÜKSEKOKULU ADALET PROGRAMLARININ MEVCUT DURUMU, MEZUNLARIN İSTİHDAM SORUNU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Elif KARA

Adalet programlarının genel amacı, hukuk alanında ihtiyaç duyulan nitelikli yardımcı eleman yetiştirmektir. Adalet hizmetinin yerine getirilmesinde önemli bir işlevi olan mezunların istihdam noktasında ciddi sorunlar yaşadıkları tespit edilmiş, mesleki yeterliliklerini sağlamak, sektörel konumlarını kâvileştirmek amacıyla bir çalışma yapılması hedeflenmiştir.

Bu çalışma “Adalet Meslek Çalıştayı”, “Adalet Öğrenci Buluşması” ve “Adalet Sektör Buluşması” olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk aşaması olarak gerçekleştirilen çalıştay ile öğrenci ve mezunların eğitimleri ve meslek icrasına geçişlerinde yaşanan sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin sunulmasına yönelik fikir teatisinde bulunmak amaçlanmıştır.

Çalıştay kapsamında tartışmaya açılan konular, “Adalet Meslek Yüksekokulları ve Adalet Programlarının Mevcut Durumu”, Adalet Meslek Yüksekokulları ve Adalet Programlarının Mezunlarının İstihdamını Etkileyen Mevzuat İncelemesi”, “Adalet Meslek Yüksekokulları ve Adalet Programlarında İstihdamın Artırılmasına Yönelik Model Yaklaşım Denemesi” olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır.

Programın asıl amacı, hukuk fakültesine dikey geçiş imkânı, öğrencilerimizin mesleki tanımlama ihtiyacı/gayesi, mezunlarımızın sahip olması gereken nitelikler, mezunlarımızın hangi iş tanımlarıyla

nerelerde çalışabilecekleri, açık öğretim karşısında örgün öğretimin durumu, müfredat ve özellikle uygulamalı meslek derslerinin gerekliliğinin değerlendirmesi, staj süreçlerinin amaca uygunluğu gibi konular katılımcılarca değerlendirilmiştir.

Mezunlarımızın çalışma alanlarından hareketle, bu alanlarda istihdama yönelik mevzuatın tespiti, adalet teşkilatında hâkim, savcı ve avukat dışındaki personelin yeri ve görev tanımları, açık öğretim adalet bölümünün mesleğin ihtiyacına cevap verebilme potansiyeli gibi konular katılımcılarca değerlendirilmiştir.

Adalet mezunlarının tercih edilmesinde, konunun regüle edilmesi veya rasyonalize edilmesi olarak iki farklı yaklaşım ortaya konulmuştur. Regülasyon ihtimalinde doğrudan adalet mezunlarına yönelik düzenlemeler, rasyonalizasyon ihtimalinde ise, mezunlarımızın işverenler nezdinde bilinirliğinin artırılması, programın sektör bazlı yapılandırılması, ortak bilgi havuzu ve koordinasyon kurulu oluşturulması gibi konular katılımcılarca değerlendirilmiştir.

İkinci aşama öğrenci ve mezunların üniversite ile iletişimlerini sürekli kılmak, eğitim ve istihdam hususunda yaşadıkları sorunlarını tespit etmek üzere fikir ve tecrübe paylaşımına olanak tanımak amaçlanmaktadır.

Üçüncü aşama ile öğrenci ve mezunları, mesleği icra edebilecekleri çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlar ile bir araya getirmek suretiyle kariyer planlamalarına yardımcı olmak ve sektör temsilcilerinin de alanında yetkin kişilere erişimini kolaylaştırmak amaçlanmıştır.

Yapılan çalıştayda elde edilen bulgular göstermiştir ki mezunların çoğu, amaçlanan aksine farklı iş alanlarında çalışmaktadırlar. Öğrenci ve mezunların kendi alanında iş bulamama algısı, açık öğretim kontenjanları fazlalığı ve örgün öğretimin zorluğu, programın salt hukuk fakültesine geçiş basamağı olarak düşünülmesi gibi etkenler programı asli amacından

uzaklaştırmaktadır. Bu noktada hem eğitim hem de istihdam anlamında öğrenci ve mezunların durumunu iyileştirmek adına gerek müfredat gerekse mevzuat değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca program müfredatları amaca uygun ve en verimli olacak şekilde revize edilmelidir.

Bu tespitler doğrultusunda, çalışmanın yapılması hedeflenen ikinci ve üçüncü aşamaları gerçekleştirilerek öğrenci ve sektör arasında doğru bağın kurulması ve çalışmanın sonuç, tespit ve talepler halinde ilgili kişi ve kurumlara gönderilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, meslek yüksekokulu, istihdam.

Keywords: Justice, vocational school, employment.

GENÇ ÖRNEKLEMDE ÂDİL DAVRANIŞLAR GÖSTERME DÜZEYİ

Muhammed KIZILGEÇİT

Adalet kavramı, Arapça "a-de-le" fiilinden mastardır, anlam olarak “ıfrat ile tefrit arasında olmak, i’tidâl, istikamet, hak ile hükmetmek, hakkı yerine getirmek, tarafsız hüküm, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetmek, orta yolu tutmak, bir şeyi yerli yerine koymak, insaf, denklik, eşitlik” manalarına gelmektedir. Adalet, bireyde ve toplumda uyum ve denge halidir, hakkaniyet ve eşitlik ilkelerine uygun yaşamayı sağlayan ahlaki erdemdir. Her hakkı, hak edene vermek istek ve iradesidir. Adalet, hak ettiğinden eksikliğini dışladığı gibi, fazlasını da dışlar. Bu araştırmanın amacı gençlerin âdil davranışlar gösterme düzeyini belirlemektir. Araştırma; 2018-2019 Eğitim Öğretim yılında lisans seviyesindeki öğretim gören gençler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada âdil davranışlar gösterme ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmayla gençlerin adil davranışlarda bulunma eğilimleri, dört ana ve bir alt boyut olmak üzere, beş boyutta ele alınmaktadır. 32 maddeden oluşan ilgili ölçeğimizin boyutlar şunlardır:

1. Allah-insan; inanç-ibadet (10 madde),
2. İnsan- kendisi; farkındalık (7 madde),
3. İnsan-toplum; emanet-doğruluk (6 madde), önyargıdan uzak olma (4 madde),
4. İnsan-tabiat; israftan kaçınma (5 madde).

Araştırma sonucunda genç örneklemde, nicel yöntemle elde edilen veriler neticesinde adalet Tanrı tasavvuru, adalet birey tasavvuru, adalet önyargı ve toplum tasavvuru ayrıca adalet varlık tasavvuru betimlenmeye çalışılacaktır.

ÜLKEMİZDE HUKUK EĞİTİMİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sezal ÇINAR ÖZKAN

Ülkemizdeki hukuk eğitiminin sorunları çok çeşitlidir. Bunlar fiziki sorunlar, yöntem sorunları ve eğitimin temel felsefesine ait sorunlar olarak ele alınabilir. Fiziki sorunlar; sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğrencinin aktif katılım sorunu, öğretim üyesi öğrenci kopukluğu ve fizik imkanlara ulaşmada yetersizlikler yaşanması, çok fazla hukuk fakültesi açılarak hukuka giriş puanlarının ve dolayısıyla alınan hukuk öğrencisinin niteliğinin düşürülmesi, açılan çok sayıda hukuk fakültesinin pek çoğunun altyapı ve öğretim üyesi yetersizliklerine sahip oluşu şeklinde sıralanabilir. Yöntem sorunları ise genellikle, takrir yöntemi ile ders anlatmanın öğrenciyi pasif kılması, çoğunlukla teori ile uygulamanın kopuk kalması, öğrencinin pozitif düzenlemelere boğulması ama gerçek uyumsuzlıklardan yeterince yararlanılmaması olarak ortaya çıkmaktadır. Çoğunlukla içiçe geçmiş halde bulunan fiziki koşullar ve yöntem sorunlarına karşı getirdiğimiz çözüm önerileri, sınıf mevcudiyetinin azaltılması, öğrencilerin ders aktif katılımını ve teorik bilgilerin somutlaşmasını sağlayan case methodun kullanılması, hukuk kliniklerinin hayata geçirilmesi, hukuk fakültesine alınacak öğrencilere taban bir puan veya yüzdelik belirlenmesi ve açılan ya da açılacak hukuk fakülteleri için çeşitli eğitim kriterleri şeklindedir. Ancak çalışmanın ana savı, hukuk eğitimindeki öncelikli yaklaşımı pozitivist temelde hukuk eğitimi olduğu ve bunun ise adaleti sağlamak yönünde sakıncalar doğurduğu, hukuk eğitiminin felsefi temellerinin hukukun adaleti sağlamak olduğu düşüncesi ile, mevcut sistemde yeterli önem verilmeyen hukuk felsefi ve hukuk sosyolojisi derslerine daha fazla ağırlık verilerek öğrenci de temel bir adalet nosyonu oluşturulması ve mer'i hukuktaki değişimlere adaptasyonu ve hukuku geliştirebilmek için hukukun disiplinler arası çalışmasına olanak veren temel bir sosyal bilimler eğitimine yer verilmesi olmuştur.

TARİHSEL AÇIDAN ZABIT KÂTİPLİĞİNİN GELİŞİMİ

Öznur NALÇINKAYA

Bu makalenin amacı, Türk-İslam coğrafyasında kâtiplik mesleğini tarihsel süreç içerisinde incelemektir. Günümüzde kâtiplik, “kalem efendisi”, “yazı işleriyle uğraşan, bu işi kendisine meslek edinmiş kimse”; zabıt kâtipliği ise “Adalet Bakanlığınca taşra ve merkez teşkilatında görevlendirilmek üzere atanan yardımcı yargı personeli” olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu kısa meslek tanımlarının tarihine bakıldığında, kâtiplik mesleğinin niteliği ve öneminin, günümüzdeki anlamından çok daha kapsamlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan kâtiplik mesleği, insanın evrende var olma çabalarından birisi olan yazı ile başlamış ve tarihsel süreç içerisinde kil taşlarından dijital ortama kadar çeşitli şekillerde değişime uğrayarak farklı unvanlarda yaşamını sürdürmüştür. Nitekim İslâm kaynaklarında, her peygamberin bir kâtibinin bulunduğu anlatılır. Hz. İsa’nın havarilerinin aynı zamanda onun kâtipliğini yapmış oldukları bilinir. Keza Oğuzlardan önce “ılmga”, Sasaniler, Fars ve Hint kültürlerinde “münsi”, Türk devletlerinde dış politikayla ilgili alınan kararları yazan ve yürüten “bitikçi”, “tamgacı” gibi unvanlarla da adlandırılmış kişiler vardır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise kâtiplerin reisü’l-küttâblık, nişancılık ve sadrazamlığa kadar yükseldiği görülmüştür. Gerek insanlık tarihi gerekse medeniyetlerin bugünkü konumlarına gelmelerinde tarihe ışık tutan belgelerin hazırlanmasında araç olarak kullanılan kâtipler, günümüzde farklılaşsa da gelecekte de medeniyetin gelişimine ışık tutmaya devam edeceklerdir. Çalışmamızda kâtiplik mesleğinin tarihi gelişimi ve değişimi, önemi ile birlikte incelenecek ve 21. yüzyıldaki evrimine ilişkin genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: kâtip, zabıt kâtibi, kalem.

YARGILAMADA ZABIT KÂTİBİNİN KONUMU

Cüneyd ALTIPARMAK

Yargılama denince akla, savcı, hâkim ve avukat gelmektedir. Bu kimselerin, görev ve konumlarına dair birçok eser bulunmaktadır. Adaletin üç ayağı olan bu kimse ve kurumların tesis ettiği işlemlere en büyük yardımcı eleman olarak dahil olan zabıt kâtiplerine ilişkin değerlendirmeleri içeren çok az eser bulunmaktadır.

Dosyalara vakıf olan ve cereyan eden yargılamaya şahit olan, tutanağı yazan ve imzalayan kişi olan zabıt kâtibinin görevleri, konumu ve dosyaya dair yetkileri bağlamında konuyu ele alacak bu bildirimizde, duruşma kayıtlarının tutulması, bu kayıtların içeriğinin nasıl oluşacağı konusundaki dünya örnekleri ve uluslararası yargı kurumlarının uygulamaları noktasından başlayarak, ülkemizdeki uygulamaları ele almaya çalışacağız.

Özellikle, duruşmaların kayıt altına alınıp çözümlerinin yapılarak sonradan duruşma kaydına dökülmesinin yaygın bir hale geldiği bu dönemde, zabıt katibi meselesinin ve duruşma kayıtlarının oluşturulma konusunun tekrar ele alınabileceğini, gelişmiş programlar ile çözümün teknolojik olarak yapılmasının mümkün olması karşısında zabıt katipliği meselesinin belirli noktalarını tartışacağız.

Anahtar Kelimeler: Zabıt Kâtibi, Duruşma, Yargılama

TÜRKİYE’DE E-ADALET HİZMETLERİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

Ömür Kadri SARI

Bilgi toplumu ile beraber internet ve bilgisayar insanoğlunun yaşamının her kısmını etkilemeye başlamıştır. Sosyal hayatın en önemli unsurlarından olan hukuk ve idare de bu dijital dönüşümden etkilenmektedir. Bu çerçevede Türkiye de e-devlet dönüşümü kapsamında elektronik adalet (e-adalet) hizmeti gayesiyle UYAP çalışmaları 1998 yılında başlatılmıştır. Ülkemizde en geniş e-devlet projelerinden birisi olan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP), e-devlet alanında gerek iç gerekse dış dijital dönüşüm aşamalarının büyük bir kısmını tamamlamış projelerden biridir. Oldukça sağlam altyapısı olan UYAP Bilişim Sisteminin, ülkemizin bütün adalet hizmetlerinin tek altyapısını oluşturduğu gerçeği ve aynı zamanda e-devlet kapısı portalından birçok hizmetin çevrimiçi olarak sunulduğu göz önüne alındığında bilişim sisteminin büyüklüğü daha anlaşılabilir olacaktır. UYAP Bilişim Sistemi, öncü bir proje olmasının yanı sıra, anayasal temel haklardan sayılan vatandaşların en kısa süre içerisinde, en az masrafla haklarını aramalarına da imkân tanımaktadır. UYAP Bilişim Sistemi açısından değerlendirme yaptığımızda, vatandaşların pasif olan konumlarının e-devlet şifresi kullanarak aktif bir konuma geldiği, yargının önemli unsurlarından biri olan avukatların doğrudan mahkemelere müracaat ederek yapmak durumunda oldukları birçok işlem açısından aktif bir katılım sağlayarak e-devlet portalından işlemleri gerçekleştirebildikleri ve davaları elektronik ortamda açabildikleri görülmektedir. Tüm bu hususlar da göstermektedir ki, e-devlet imkânları ile özelde de UYAP Bilişim Sistemi sayesinde yargı hizmetlerinden yararlanan vatandaşlar artık yargılamanın birer aktif öznesi konumuna gelmektedir.

Bilgi toplumu yolunda ülkemizin aldığı önemli mesafe taşlarında biri olan ve Adalet Bakanlığı bünyesindeki birçok kurumun dâhil olduğu UYAP Bilişim Sistemi, iletişim ve süreç işleyişinde ciddi pratiklik katmaktadır. SEGBİS, HÜNSİS, NAS, Uzaktan Eğitim gibi birçok farklı hizmetin bir arada sunulmasını destekleyen UYAP Bilişim Sistemi hakkında ilgili personelin bilgilendirilmesi ve farkındalığın sağlanması, sistemin etkin bir şekilde kullanılması açısından oldukça önemlidir. Bu çerçevede gerçekleştirilen çalışmayla başta ceza ve İnfaz personelini ilgilendiren bu hizmetlere yönelik yenilikler ile birlikte etkili kullanımına yönelik farkındalığın kazandırılması amaçlanmıştır. Örnek olay ve uygulamalara da yer verilen bu çalışmanın UYAP Bilişim Sistemi kullanıcılarına, araştırmacılara ve uygulayıcılara yol gösterici nitelik taşıyacağı düşünülmektedir.

RİZE HURUFAT DEFTERLERİNE GÖRE RİZE KADILIĞINDAKİ ADLİ GÖREVLİLER

Orhan DOĞAN

Asıl adı “Askeri Ruznamçe Defterleri” olan Hurufat Defterleri Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtlar Arşivi fonlarından bir fonun uygulamadaki adıdır. Bu fon kazaların alfabetik sırasına göre tutulmuş kayıtların bulunduğu defterlerdir. Aslında vakıf görevlilerinin atama kayıtlarının tutulduğu defterlerdir. Ancak bu atamaların ilk başlangıç süreci kadılıklarca ve kadı arzıyla başlatıldığından kayıtları da ilgili kadılıklarda tutulmuştur. Bu kapsamda kayıtlarda kadının yanı sıra muhızır, kâtip gibi kadılıkta görev yapanların da kayıtları tutulmuştur. Bu kayıtlarda tıpkı vakıf görevlilerinde olduğu gibi kadılıkta bulunan görevli adı, atama tarihi ve herhangi bir nedenle görevden ayrılması ile yerine atanan yeni görevlinin ismi ve atama tarihi geçmektedir. Hurufat defterleri Rize ve bir kısım ilçelerine ait ayrı ayrı tutulmuş olsa da bu çalışmada Hurufat Defterlerine ait genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra Kadılık Teşkilatı esas alınarak Rize merkeze ait Hurufat defterleri incelenecektir. İncelemede tutulan kayıtların hangi kadı ve naib zamanında ve kaç tarihinde tutulduğu, kadıların isimleri, kadılıkta çalışan görevlilerin isimleri vs. bilgilerden oluşacaktır. Bu çalışma, vakfın kuruluşu, uygulamalarına ilişkin üretilen resmi belgelerin ve görevlilerine dair atamaların tamamının mahkeme kararı ile olması nedeni ile beraberinde Kadılık Teşkilatı, görevleri, görevlileri ile ilgili önemli bilgilerin tespitini de sağlayacaktır. Bu çerçevede Osmanlının son dönemlerinde kurulan özel vakıf kadılıklarının bulunması, Adli Teşkilatın yapısının ortaya konulmasında önemli katkıları olacaktır. İncelemede Rize merkeze ait kayıtların da bulunduğu toplam 24 adet Hurufat defteri esas alınacaktır. Bu defterlerin tamamı Rize’ye ait değildir. Her bir defterde Rize’ye ait ilgili sayfalar bulunmaktadır. Bu sayfalar tespit edilerek incelenecektir. Osmanlı İmparatorluğu Celalzade Mustafa, Koçi Bey ve Kâtip Çelebi gibi mesleği kâtiplik olan şahsiyetler

yetiştirmiştir. Ehl-i Hiref teşkilatı içinde varlık göstermiş ve Topkapı Sarayında kendilerine yer bulmuşlardır. Yardımcı yargı personelleri (Başkâtip, kâtip, mübaşir, odacı, hizmetli, mümeyyiz, icra muavini, icra katibi vb) olmasaydı mahkeme kayıtları düzgün tutulamayacak şeriye secilleri ve mahkeme tutanakları konusunda da bilgi sahibi olamayacaktık. Onlar bu teşkilatı kurumu ayakta tutmakla kalmamış arkalarında aynı zamanda gerçek bir eser bırakmışlardır. Vatan şairi Namık KEMAL'in ifadesiyle " Hepimizin annesidir vatan" anlayışıyla bir vatan görevi olarak bu şerefli görevi yerine getirmişlerdir. Konunun bu yönüyle gündeme getirilmesi, bundan sonraki seminer ve sair çalışmalarda bir farkındalık oluşturacaktır.

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN’UN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hayrunnisa ÖZDEMİR

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet toplumumuzda yaygın ve büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple ülkemizde kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla önleyici ve koruyucu nitelikte tedbirlerin alınmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Ulusal düzeyde bakıldığında, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla yürürlüğe giren ilk kanun, 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun olmuş, böylece aile içi şiddet sorunu çeşitli tedbirler ve hükümler çerçevesinde önlenmeye çalışılmıştır. “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” 08.03.2012 tarihinde bütün partilerin oylarıyla kabul edilerek 20.04.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunun amacı; “Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir”.

Kanun’un oluşumunda yararlanılan kanuni metinlerden ilki uluslararası İstanbul Sözleşmesi (Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi) dir. Söz konusu bu sözleşme, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılmıştır. “Kadına Yönelik Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bununla Mücadeleye Dair Sözleşme” uluslararası hukukta kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusunda yaptırım gücü olan ilk sözleşme niteliğini taşımaktadır. Sözleşme İstanbul da imzaya açıldığı için bu adla anılmaktadır.

Sözleşmede ilk defa bağlayıcı ve kadına karşı şiddetin insan hakları ihlali olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca kadına karşı şiddetin engellenmesi için bağımsız bir denetim mekanizması kurulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Sözleşme, 8'i Avrupa Konseyi olan on devlet tarafından onaylandıktan sonra üç aylık sürenin sonunu takip eden ilk gün yürürlüğe girecektir. Sözleşme hâlihazırda 13 ülke tarafından imzalanmıştır. Ancak sadece Türkiye tarafından onaylanmıştır. Kanuni düzenlemelerde, Temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı sosyal devlet ilkesine uygun adil, etkili ve süratli bir usul temel alınmıştır.

İstanbul sözleşmesinde, şiddetin kadın erkek eşitsizliğinin bir sonucu olduğu vurgulanmıştır. Sözleşme, hem CEDAW'ın güçlenmesine hem de CEDAW'da düzenlenen ayrımcılığın kaldırılmasına eşitliğin sağlanmasına destek olacak niteliktedir.

Kanun metninde şiddet konusunda ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. 6284 sayılı Kanunda, daha evvelki 4320 sayılı Kanundan farklı olarak, şiddet kamusal ve özel alan esas alınarak tanımlanmıştır. Buna göre şiddet; “ Kişiye, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar verme” dir. Şiddetin bu şekildeki geniş tanımının yanı sıra, ev içi şiddetin tanımına da yer verilmiştir. Buna göre ev içi şiddet, “...aile veya hane ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet” dir. Kanun metninde aile mensuplarının şiddet olarak kabul edilebilecek eylemleri isabetli bir şekilde dar tutulmuştur. Şiddetin aile mensupları arasında meydana gelmesi aranmıştır. Aile içi şiddetin aile mensupları arasında, devamlılık arz etmesi gerekir. Aksi takdirde ani gelişen devamlılık arz etmeyen şiddet durumları buraya girmez.

Kanunda “aile içi şiddet” yerine “ev içi şiddet” ifadesinin kullanılması ve “... Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşırsa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler” e yer vermesi

isabetli olmuştur (m. 2/1/b). Çünkü “Aile içi” ve “ev içi” kavramı birbirinden farklı kavramlardır. Ev içinde olan aile içinde olmayabilir. Aile içinde olan ise ev içinde olmayabilir. Örneğin evde günü birlik çalışan hastabakıcı, hizmetçi veya öğretmenin o evdeki diğer bireylerle olan ilişkisi ev içi şiddet tanımına göre değerlendirilir. Aile içi şiddet en temel tanımıyla anne-baba ve çocuklar arasında gerçekleşen şiddettir.

Kanun metninde şiddet mağdurunun tanımına da yer verilmiştir. Buna göre, kanunun 2/e bendi uyarınca, “ Bu Kanunda, şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişiler” e yer verilmiştir. Bu tanımın içine tek taraflı ısrarlı takip mağdurları da dâhildir. Israrlı takip, Uygulama Yönetmeliğinde , “kendilerine aralarından aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın şiddet mağduruna yönelik olarak güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış” olarak tanımlanmıştır. Kanun açısından bu düzenleme olumlu bir davranıştır. Mağdur sıfatı eski kanundan farklı olarak geniş tutulmuştur. Kanun metninde CEDAW hükümlerinde yer alan “kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın” hükmü göz önünde bulundurulmuştur. Burada evli bekâr kadın erkek, eşcinsel lezbiyen, biseksüel ayrımı yapılmadan geniş bir yelpazeye yer verilmiştir. Bu düzenlemeden sonra hâkim önüne gelen bir olayda, bir travestinin şiddet görmesini kanunda böyle bir hüküm yoktur diyerek reddedemez. Buradaki kişilerin ortak paydaları bir şiddet eyleminin mağduru olmalarıdır. Ancak Kanun metninde öteden beri toplumda çeşitli çalışmalar yapılan alan olan “Toplumsal Cinsiyet” tanımının yer almamış olması bir eksikliktir.

6284 sayılı Kanun metninde şiddete uğramış olan kişilerin başvurdukları kurumlar tarafından kendilerinin uzlaşmaya arabuluculuğa yönlendirilmelerini öngören arabulucu ve uzlaşma yasağı hükümlerine de metinde yer verilmemiştir. Bu durum da bir eksikliktir. Çünkü şiddet mağduru olan kadınlar kendileri ile kurumlara başvurduklarında aile bireyleriyle barıştırılma, uzlaşma ve arabuluculuk kendilerine teklif edilmektedir. Bu durum şiddet gören kadın ve kız çocuklarının aileleri ile barıştırılmak adına şiddet gördüğü kişilere teslim edilme uygulamasının devam edeceği görüşünü güçlendirmektedir.

Kanuna göre şiddeti uygulayan ise, “Bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler” olarak ele almaktadır (m. 2/g). Kanun maddesi şiddetin mağdurunu belirlerken eşit davranmıştır. Burada yine şiddeti uygulayanın kadın erkek eşcinsel evli bekâr olması aranmamıştır. Hatta kanun şiddet uygulayanları içinde bulundukları durumdan koruma maksadıyla onlara rehabilitasyon imkanı da tanımıştır (m. 15/III).

6284 sayılı yasanın yenilikleri arasında şiddetin faili ve mağduru için öngörülecek tedbirlere de yer verilmiştir. Söz konusu bu tedbirler genişletilmiştir. Bu kişiler için, mülkî amir ve hâkim tarafından koruyucu tedbirlerin verilebileceğine yer verilmiştir. Söz konusu tedbirlerin verilmesinde delil ve belge aranmamıştır. Önleyici tedbir kararları gecikmeksizin verilir (m. 8/III). Tedbir kararlarına aykırı davranma söz konusu olması halinde de, uzun zaman alan ceza davaları yerine, zorlama hapsi öngörülmüştür (m. 13).

Kanununda getirilen en önemli özelliklerden biride şiddetle mücadelenin kurumsal hale getirilmesidir. Kanunun m. 14. maddesinde, “ şiddetin önlenmesi, verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından 7/24 saat çalışan Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezlerinin” kurulması öngörülmüştür. Kurumlar arası koordinasyon

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Bakanlık tarafından kurulan bu sistem eğer gerçek anlamda görev yapabilirse kadına yönelik şiddet konusunda büyük bir mesafe kat edilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kadına Karşı Şiddet, Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi, İstanbul Sözleşmesi, Tedbirler.

EŞİN TASARRUF YETKİSİNİN KISITLANMASININ AİLE HUKUKU AÇISINDAN TAHLİLİ

Süleyman KANDEMİR

Aile, taşıdığı önem nedeniyle hem uluslararası sözleşmeler, hem anayasa, hem de kanunlar ile özel olarak korumaya alınmış bir müesseseyi ifade etmektedir. Zira aile devletin ve toplumun temelidir. Aile, devletin ve milletin geleceğidir. Aile yapısı sağlam devletler, geleceklerine güvenle bakabilirler. Sahip olduğu önem, konuya ilişkin özel düzenlemeler yapılmasına neden olmuştur. Aileyi korumaya matuf düzenlemelere kefalet işleminde eşten rıza alınması, aile konutu üzerindeki tasarruflarda eşin muvafakatinin alınması ve eşin tasarruf yetkisinin kısıtlanması gibi örnekler verilebilir. Çalışma konumuz, ailenin korunmasına yönelik olarak eşin tasarruf yetkisinin kısıtlanmasıdır. Çalışmamızda; sonuçları bakımından, eşin tasarruf yetkisinin kısıtlanması, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun'da yer alan “*eşin tedbiren evden uzaklaştırılması*”nın sonuçları ile kıyaslanmıştır. Gerek uluslararası sözleşmeler, gerek anayasa, gerekse de özel yasal düzenlemelerle ulaşılmak istenen “*ailenin korunması*” amacının temin edilebilip edilemediği, milletimizin geçmişten günümüze aile yapısına da dikkat çekilmek suretiyle, istatistik veriler eşliğinde açıklanmıştır. Hülasa, düzenlemelerin amacının aileyi korumak olduğu

ifade edilse de gelinen noktada, pek de ailenin korunduğu söylenemeyecektir. Tıpkı kadına karşı şiddeti önlemek için yapılan düzenlemelerle varılan sonuçlar gibi.

Anahtar Kelimeler: tasarruf yetkisinin sınırlandırılması, aile, yaptırım, tedbir, kadın hakları.

AN ANALYSIS RESTRICTION OF SAVING AUTHORITY IN TERMS OF FAMILY LAW

The family is an institution which is specially arranged with international conventions, constitution and laws due to its importance. Because the family is the foundation of the state and society. The family is the future of the state and the nation. State-of-the-art states can safely look at their future. The importance it has made has led to special arrangements. Examples such as the consent of the spouse on the bailment process to protect the family, taking the consent of the spouse in the savings on the family housing can be given. Our work is the restriction of the spouse's discretion to protect the family. In our study; In terms of results, the restriction of the spouse's savings authority was compared with the practice of A removing the spouse from the precautionary house un in the Law No. 6284 on Protection of the Family and Prevention of Violence against Women. Both international conventions, as well as the specific legal regulations to reach the aim of m protection of the family ip can not be provided, our nation's past and present by drawing attention to the family structure, with statistical data is explained. Although it is stated that the purpose of the regulations is to protect the family, it is not possible to say that the family is protected. Just like the arrangements to prevent violence against women.

Keywords: restriction of saving authority, family, sanction, precaution, women's rights.

KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TÜRK MEDENİ KANUNU VE 6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN TEMEL DÜZENLEMELER

Canan YILMAZ

Türk Medeni Kanunu çerçevesinde kadına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin temel düzenlemeler arasında TMK m. 197 ön plana çıkmaktadır. Anılan hükümde evlilik birliği devam ederken birlikte yaşamaya ara verilmesini haklı kılan sebepler öngörülmüştür. Bu bağlamda, TMK m. 197/I'de, diğer eşin rızası hilafına da olsa, ayrı yaşamayı haklı kılan, alternatif olarak üç ana sebep öngörülmektedir. Birlikte yaşamın sürdürülmesi halinde; eşin kişiliği, eşin ekonomik güvenliği, ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece, söz konusu eş ayrı yaşama hakkına sahiptir. Eşlerden biri bu sebepleri alternatif bir şekilde ileri sürebilir ancak tek bir sebebin mevcut olması yeterlidir.

TMK m. 197/II ila m. 197/IV'te birlikte yaşamaya ara verilmesi halinde hakim alacağı tedbirler öngörülmektedir. Kanun koyucu, söz konusu tedbirlere hükmedilebilmesi için TMK m. 197/I anlamında bir "haklı sebep" in varlığını aramaktadır. Ayrı yaşama hakkındaki hüküm, kural olarak; eşlerden birinin diğerine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya, eşlerin mallarının yönetimine, ergin olmayan çocukların ana ve baba ile olan kişisel ilişkilerini düzenlemektedir. Ayrı yaşamaya ilişkin düzenleme, artık ev eşyası içinde sayılmayan hayvanları da kapsamaktadır. TMK m. 197/II hükmünde eş lehine hükmedilecek olan parasal katkıyı Yargıtay ise TMK m. 169'da öngörülen geçici tedbir nafakasından farklı olarak "bağımsız tedbir nafakası" olarak nitelendirmiştir. Yargıtay, TMK m. 197'ye dayanarak eş yararına tedbir

nafakasına hükmedebilmek için öncelikle dava açan eşin ayrı yaşamada haklı olması gerektiğini ilke kararı olarak benimsemiştir.

6284 sayılı Kanun'da kadına karşı fiziksel, ekonomik, duygusal ve cinsel şiddete karşı düzenlenen tedbir kararları arasında koruyucu tedbir kararları ve önleyici tedbir kararları yer almaktadır. Koruyucu tedbir kararları; Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kişilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması amacını güderler. Önleyici Tedbir Kararları ise şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunanlara yönelik verilecek tedbirleri içerirler. Koruyucu tedbir kararlarını verecek olan Makamlar; Aile Mahkemesi Hakimi, Mülki Amir ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluktur. Önleyici tedbir kararlarını verecek olan makamlar; Aile Mahkemesi Hakimi ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Kolluk'tur. Kanunda, tedbir kararına ilişkin olarak bir üst süre öngörülmüştür. Kanunun 8. Maddesi uyarınca, tedbir kararı ilk defasında en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde, resen veya talep üzerine sürenin uzatılmasına karar verilebilir.

KAZAKİSTAN VE TÜRK HUKUKUNDA KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİNİN SAĞLANMASINDA POZİTİF AYRIMCILIĞIN ROLÜ

Aigerim SERDALİYEVA/Fatima KANDEMİR ERGÜN

20. yüzyılın yarısından itibaren kadın haklarının temelini teşkil eden kadın-erkek eşitliği ilkesi, uluslar üstü metinlerde düzenlenmiştir. Daha sonra temel hak ve özgürlükler bulunan neredeyse bütün anayasalarda kadın erkek eşitliği açıkça düzenlenmiştir. Bu adımlar sonucunda kadın ile erkeğin hukuken eşit hale gelse de uygulamada kadının statüsünde istenen ölçüde bir iyileşme sağlanamamıştır. Günümüzde kadın hakları, demokrasinin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu kapsamda devletler, kadın erkek eşitliğinin hayata geçmesinin sağlayabilmesi için pozitif ayrımcılığa ilişkin tedbirler almaktadır. Bu çalışmada Kazakistan ve Türk Hukukunda kadın ve erkek arasındaki eşitliğin sağlanmasına ilişkin düzenlemeler karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve her iki ülke mevzuatın farklı ve benzeri yönleriyle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın-erkek eşitliği, pozitif ayrımcılık, Kazakistan’da kadın hakları, Türkiye’de kadın hakları

THE ROLE OF POSITIVE DISCRIMINATION IN PROCUREMENT OF FEMALE-MALE EQUALITY IN KAZAKHSTAN AND TURKISH LAW

From the beginning of the 20th century, the principle of equality between women and men, which constitutes the basis of women's rights, is regulated in international texts. Later on, almost all constitutions clearly regulated “gender equality” in the part of fundamental rights and freedoms. As a result of these steps, although women and men become legally equal, the status of women in practice has not been reached to the desired level. Today, women's rights are seen as an important part of

democracy. In this context, states take measures to ensure positive equality in order to ensure the realization of equality between women and men. In this study, the regulations on the provision of equality gender in Kazakhstan and Turkish Law were examined comparatively and both countries were evaluated with different and similar aspects of the legislation.

Keywords: gender equality, positive discrimination, women's rights in Kazakhstan, women's rights in Turkey.

ADALET TALEBİNİN DUYGUSAL ARKA PLANI

Figen KESKİN

Bu çalışmanın amacı, *adalet* talebinin altındaki duygusal kökenleri ve insanların *adalet* talep ederken hangi duygusal referanslarla hareket ettiği üzerine bir tartışma ortaya koymaktır. Yöntem olarak, literatür taraması yoluyla kuramsal bir tartışma yürütülmektedir. Adalet duygusu incelenirken çalışmanın kapsamı; mağdur, haset ve güç istenci konuları ile sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda mağduriyet, haset ve güç istenci durumlarının adalet talebine dönüşme biçimleri üzerinde durulmaktadır. İlk olarak, mağdur psikolojisi ve mağduriyet türleri üzerinden adalet talebi değerlendirilmiştir. İkinci aşamada, haset duygusunun oluşumu ve adalet talebine dönüşme biçimine yer verilmektedir. Üçüncü olarak, güç istencinin bir aracı olarak adalet talebi incelenmektedir. Son aşamada ise, bu üç bağlamda Türkiye’de ortaya konulan adalet talebi örneklerinden bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: adalet, adalet psikolojisi, mağdur, haset, güç

THE EMOTIONAL BACKGROUND OF THE JUSTICE DEMAND

The purpose of this study is to put forward a debate on the emotional origins of justice demand and which emotional references move people when demanding justice. As a method, a theoretical discussion is conducted through literature review. While examining the sense of justice, the scope of the study is limited to the issues of victim, envy and demand for power. In this context, the forms in which victimization, envy and power will transformation to justice demand are emphasised. First,

the justice demand was evaluated over victim psychology and types of victimization. In the second stage, the formation of the sense of envy and its transformation to the justice demand are included. Third, the justice demand as a means of power will be examined. In the final stage, in this three context it is mentioned examples of justice demands put forward in Turkey.

Keywords: justice, justice psychology, victim, envy, power

SİYASAL LİBERALİZMDE ADALET NOSYONUNUN KONUMLANIŞI

M. Ahmet TÜZEN

Siyasi bir ideoloji olarak 19. yüzyılda ortaya çıkan liberalizm, sürekli bir refleksiyon süreci içerisinde olduğu için günümüze kadar birbirinden çok farklı temalar etrafında şekillenmiştir. Bu bakımdan liberalizm, sosyal, tarihsel, felsefi ve politik dönüşümlerin etkisi ile statik bir ideoloji olmaktan ziyade toplumsal ve bireysel pratikleri yadsımayan, ayrı kontekstlerde ve değişik şekillerde işleyen formel çekirdek fikirlerden teşekkül eden bir yapıya sahiptir. Liberal düşünürler arasında insan doğasıyla ilgili genellemelerde bulunmak güç olsa da bu düşüncüyü sürekli şekillendiren kavram, birey olmuştur. Liberalizmin ahlaki, siyasi, ekonomik ve kültürel varoluşunun temelini oluşturan bu kavram, aynı zamanda onun metafizik ve ontolojik çekirdeğidir. Dolayısıyla toplumdan daha gerçek ve daha öncelikli bir konumda değerlendirilen birey, ahlakın ve hakikatin mihenk taşı olarak kabul edilmiştir. Başka bir ifadeyle Batı kültürünün uzun tarihsel süreç neticesinde edindiği felsefi, siyasi, ahlaki ve iktisadi deneyimlerin bir ürünü olan liberalizm, özellikle Aydınlanma projesine bağlı olarak geliştirilen ve bireyin özerkliğini merkeze alan özel/üstün insan görüşünden hareket etmiştir. Ancak 20. yüzyılda bilhassa Batılı toplumlarda demokratik düşüncelerin etkisi ile yaygınlık kazanan çoğulculuk olgusu veya heterojen toplumsal yapılar içerisinde iktidarın bireye dair nasıl bir anlayış benimsemesi gerektiği noktasında birtakım belirsizlikler oluşmuştur.

Farklı yaşam biçimlerinin bir arada olduğu modern toplumlarda bireylerin barış içerisinde bir arada yaşamalarının yolunu arayan John Rawls, “hakkaniyet olarak adalet” kavrayışını benimser. Daha önceki liberal öğretilerin bireysel hakları yeteri kadar güvence altına alamadığını düşünen Rawls, Bir Adalet Teorisi ve Siyasal Liberalizm eserleri ile bir yandan siyaset felsefesinde yeni tartışmalara kapı açmış diğer yandan da çağdaş liberalizmi yeniden canlandırmıştır. Bu bağlamda Rawls, savunuculuğunu yaptığı siyasal liberalim öğretisiyle adalet kavramında da önemli bir dönüşüm yapmıştır. Siyasal liberalizmin en önemli noktalarından birinin tarafsızlık olduğuna işaret eden Bruce Ackerman ve Ronald Dworkin gibi liberallere de fikirleriyle öncülük eden düşünür, “siyasi adalet” anlayışıyla, herhangi bir iktidarın kendi iyi anlayışının, vatandaşların iyi anlayışlarından daha iyi ve doğal olarak daha üstün olduğu iddiasını reddetmiştir. Şu halde siyasal liberalizm, herhangi bir doktrinin yerine geçerek egemen düşünce olma amacında değildir, bunun yerine bütün makul doktrinler tarafından kabul edilebilir siyasi adalet oluşturma hedefini taşır.

Çalışma bu düşüncelerden hareketle adalet kavramının geride bıraktığımız yüzyılda liberal öğretiyi şekillendiren neden en önemli kavramlardan biri haline geldiğini sorunsallaştırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda adalet kavramı etrafında ele alınacak temel sorunlar şunlardır: Siyasal liberalizmin temelindeki siyasi adalet kavramı tarafsız bir çerçeve sunabilir mi? Adalet toplumların en üstün erdemi midir? Adaletten daha üstün erdemler var mıdır? Nihai olarak bu bildiride Michael Sandel ve diğer komüniteryan düşünürlerden hareketle çağdaş siyaset

felsefesindeki tartışmaları alevlendiren “siyasi adalet” kavramının değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adalet, liberalizm, Rawls, Sandel.

ÖRGÜTSEL ATALET KAVRAMINA TEORİK BİR BAKIŞ

Ahmet TÜRKAN/Yusuf ESMER

“Atalet” yalnızca bireylerin yaşamında var olan bir olgu değildir. Aynı zamanda örgütlerin yaşamında da yer alan ve örgütlerin yaşamını olumsuz etkileyen etkenlerin başında gelmektedir. Örgütsel atalet; örgütlerin işlemez hale gelmeleri, kendilerini yenileyememeleri, değişimlere ayak uyduramamaları, harekete geçememeleri olarak tanımlanabilir. Örgütsel atalet, örgütlerin değişiminin önünde büyük bir engel olarak görülmektedir. Bu bağlamda başta stratejik yönetim olmak üzere örgütlerin birçok işlevini olumsuz etkileyerek örgütlerin rekabet ortamında ayakta kalamamalarına ve başarısız olmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle örgütsel atalet üzerinde durulması ve irdelenmesi gereken önemli bir kavramdır. Bu çalışmanın amacı örgütsel atalet kavramını teorik olarak inceleyerek önemini, nedenlerini, olumsuz etkilerini ve alınabilecek önlemleri ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada öncelikle örgütsel atalet kavramı ayrıntılı bir şekilde işlenmekte, sonrasında örgütsel atalet kavramı ile ilgili yapılmış güncel çalışmalar incelenerek konunun teorik çerçevesi çizilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Atalet, örgütsel atalet, örgütler.

A THEORETICAL OVERVIEW TO THE CONCEPT OF ORGANIZATIONAL INERTIA

Inertia is not a phenomenon that exists only in the lives of individuals. At the same time, it is one of the factors that affect the life of organizations and also take place in the life of organizations. Organizational inertia; organizations cannot be processed, they cannot renew themselves, they cannot keep up with changes, they cannot act. Organizational inertia is seen as a major obstacle to the change of organizations. In this context, it has a negative effect on many functions of organizations, especially strategic management, causing organizations to survive and fail in a competitive environment. For this reason, organizational inertia is an important concept that needs to be emphasized and examined. The aim of this study is to examine the concept of organizational inertia theoretically and its importance, causes, negative effects and measures to be taken. For this purpose, firstly, the concept of organizational inertia is studied in detail, and then the theoretical framework of the subject is studied by examining the current studies on the concept of organizational inertia.

Keywords: Inertia, organizational inertia, organizations.

FERMAN-I ADALET (1875)

Ali TURAN

Osmanlı Devleti'nin son dönemleri, devleti ayakta tutmak adına yapılan ve ardı arkası kesilmeyen reformlarla geçmiştir. Bu dönemde gerçekleştirilen reformların en kalıcı olanları ise şüphe götürmeyecek şekilde hukuki alana ilişkindir. Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan 1876 tarihli Kanun-i Esasi'nin kabulüne kadar, anayasal değeri haiz bulunan birtakım vesikalar kabul edilmiştir. Şüphesizdir ki Osmanlı Devleti'nin ilk anayasasının kabulünde bu tarihi vesikaların büyük tesiri vardır. Bu sebeptendir ki Osmanlı-Türk anayasal gelişmeleri 1808 tarihli Sened-i İttifak'la başlatılır. Akabinde 1839 tarihli Gülhane Hatt-ı Hümayunu ve 1856 tarihli Islahat Fermanı ile bu gelişmeler devam ettirilir. Ancak ne gariptir ki, Kanun-i Esasi'den bir sene evvel kabul edilen bir fermanın oldukça ihmal edildiği görülmektedir.

1875 tarihinde Bosna-Hersek'te başlayan isyanlara Avusturya, Rusya ve Almanya müdahil olarak, bu bölge için bazı imtiyazların tanınması amacıyla asiler ile Osmanlı Devleti arasında bir anlaşma zemini sağlanması fikrini ortaya koyacaklardır. Osmanlı Devleti ise İngilizlerin tavsiyesi ile söz konusu devletlerin müdahalesini bertaraf etme amacıyla yeni bir ferman yayınlayacaktır. 13 Zilkade 1292 (11 Aralık 1875) tarihli ve "İslahât-ı Dâhiliyeye Dair Vekâlet-i Mutlakaya Hitâben Şeref-sadır Olan Fermân-ı Ali'nin Suret-i Münîfesidir" başlığıyla kabul edilen bu vesika, Adalet Fermanı ismiyle meşhurdur. Çok az bir yenilik haricinde daha evvel kabul edilen fermanlardaki hükümleri teyit eden bu ferman, Kanun-i Esasi'nin kabulünü hızlandıran gelişmelerden biridir. Bu ferman da daha evvel kabul edilen Gülhane Hatt-ı Hümayunu ile 1856 tarihli Islahat Fermanı gibi yabancı devletlerin baskısıyla hazırlanmış ve yabancı devletlerin, devletin iç meselelerine müdahalesinin önlenmesi arzu edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, anayasal gelişmelerimizden biri olan bu fermanı tetkik etmektir. Bu maksadı gerçekleştirmek için Tanzimat Dönemi'nin diğer gelişmelerine de kısaca temas edilecektir. Bilhassa Ferman-ı Adalet'in kabulüne sebep olan gelişmeler gözden geçirilecek, akabinde ise fermanın muhtevası ve tesiri ele alınacaktır. Çalışmada, elde edilen arşiv vesikalarından ve meseleye dair yazılmış olan ilmi eserlerden istifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tanzimat, Anayasal Gelişmeler, Ferman-ı Adalet.

İŞ KANUNU ÇERÇEVESİNDE İŞÇİNİN İŞ GÖRMekten KAÇINMA HAKKINA DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mehmet Zahid YENER

İşçi ile işveren, iş sözleşmesi ile birlikte sözleşmesel bir ilişki içerisine girmektedir. İş sözleşmesinin taraflara yüklemiş olduğu en önemli borç, işçi açısından iş görme borcu iken işveren bakımından ücret ödeme borcudur. İşverenin ücret ödeme borcunu yerine getirmemesi karşısında işçinin sahip olduğu haklardan biri de işçinin iş görmekten kaçınma hakkıdır.

İşçinin iş görmekten kaçınma hakkı, 1475 sayılı Kanun zamanında hukuki bir düzenlemeye sahip değildi. Ancak ücreti ödenmeyen işçi, TBK m. 97 (BK m. 81) ile düzenlenen ödemelik def'inden hareketle iş görme ediminden kaçınabiliyordu.

1475 sayılı Kanun zamanında işçinin ödemelik def'ine dayanarak iş görme edimini yerine getirmekten kaçındığı durumlarda Yargıtay, ücreti ödenmeyen işçilerin haklı nedenle fesih haklarının bulunduğu ancak ücretin ödenmemesi sonucunda iş bırakma eylemini kanun dışı grev olarak değerlendiriyordu.

Kanun koyucu, 4857 sayılı Kanun ile uygulamada mevcut bulunan sorunları çözmek amacıyla İK m. 34'ü düzenleme yoluna gitti. Bu düzenleme ile birlikte ücreti ödenmeyen işçinin iş görmekten kaçınma hakkını kullanabilmesi, açıkça kanuni zemine kavuşmuş oldu. İşçinin iş görmekten kaçınma hakkında, kanunda belirtilmeyen hususlara ilişkin öğretide birçok tartışma mevcuttur. Bu çalışmanın amacı, İK m. 34 ile düzenlenmeyen konularda kanun ile iş hukukuna hâkim olan ilkeler çerçevesinde uygun çözümler bulmaktır. Konunun açıklanmasında öğretide yer alan tartışmalar ile yargı kararları değerlendirilerek sonuca

ulaşılacaktır. Bu değerlendirmede yasal düzenlemeler, işçi lehine yorum ilkesi ve işverenin çıkarları göz önüne alınacaktır. 1475 sayılı Kanun'un uygulanma zamanından bu zamana kadar işçinin iş görmekten kaçınma hakkının hukuki niteliğine dair öğretide çeşitli görüşler mevcuttur. Öğretide, kimi yazarlar işçinin iş görmekten kaçınma hakkının hukuki niteliğini alacaklı temerrüdüne dayandırırken öğretide benim de katıldığım diğer görüşe göre iş görmekten kaçınma hakkı, hukuki niteliği itibariyle ödemezlik def'inin bir sonucudur.

İK m. 34 gereği iş görmekten kaçınma hakkının kullanılmasındaki şartlardan biri ücretin ödenmemesi olmakla beraber kanunun ücret ifadesinden ne anlaşılması gerektiği öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre İK m. 34'de yer alan ücret kavramı, iş karşılığı ücreti (kök ücret, asıl ücret) kapsamaktadır. Benim de katıldığım görüşe göre ücret kavramı, geniş anlamda ücreti karşılamaktadır.

İK m. 34'de belirtilen yirmi günlük sürenin hukuki niteliği bakımından öğretide çeşitli görüşler mevcuttur. İlk tartışma, sürenin emredici olup olmadığına ilişkindir. Bir görüşe göre yirmi günlük süre kesindir. Benim de katıldığım görüşe göre söz konusu düzenleme, nispi emredicidir. Diğer bir tartışma ise sürenin ek süre niteliğinde mi yoksa ön koşul niteliğinde mi olduğuna ilişkindir. İK m. 34'de iş görmekten kaçınma hakkını ne şekilde kullanacağı ile bu hakkı kullandıktan sonra işyerine gelip gelmeyeceği düzenlenmiş değildir. Öğretide benim de katıldığım görüşe göre işçinin hakkını kullandıktan sonra işi tamamen bırakması gerekirken diğer bir görüşe göre kısmen iş bırakma ya da iş yavaşlatma şeklinde işçi, iş görmekten kaçınabilir.

İşçinin, iş görmekten kaçınma hakkını İK m. 34'e uygun şekilde kullanması sonucunda karşılaşacağı sonuçlar önem teşkil etmektedir. İş görmekten kaçındığı durumda ücrete hak kazanıp kazanamayacağına ilişkin öğretide tartışma mevcuttur. Kanaatimce işçinin iş görmekten kaçınma hakkını kullanması durumunda ücrete hak kazanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşçinin iş görmekten kaçınma hakkı, ücret, İş Kanunu.

İŞYERİNDE ÖZEL AMAÇLI İNTERNET KULLANIMI VE KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASI

Yeliz BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU

Günümüzde işyerinde internet kullanım oranı teknolojik gelişime bağlı olarak gün geçtikçe artmaktadır. Çalışanların iş görme ediminin ifasıyla bağlantılı olarak internet kullanımının yanı sıra gerek işverence sağlanan ağ bağlantısının gerekse işçiye ait mobil bağlantının iş dışı özel amaçla kullanımı da artış eğilimindedir. İşverenin işyerinde özel amaçlı kullanıma izin vermekle yükümlü olup olmadığı ise farklı hukuki görüşlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Zira günümüzde internet kullanımının bir insan hakkı olarak görülmesi dahi tartışılmaktadır. Bunun da ötesinde işverence izin verilen yahut izin verilmeyen hallerde işçinin özel amaçlı kullanımının denetlenip denetlenemeyeceği, denetlenebilecekse bunun sınırı ve denetim neticesinde elde edilebilecek kişisel verilerin işlenmesi ise başka hukuki problemlere yol açmaktadır. Bilindiği üzere hukukumuzda kişisel verilerin işlenmesine ilişkin esaslar 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda düzenlenmiştir. Ancak sözü geçen Kanun'un yanı sıra iş ilişkisi bağlamında işlenecek kişisel veriler bakımından iş mevzuatından kaynaklanan düzenlemelerin de dikkate alınması gerekmektedir. Her ne kadar oldukça yeni tarihli bir düzenleme olsa da gerek 6698 sayılı Kanun gerekse iş mevzuatına ilişkin düzenlemeler bazı hallerde iş ilişkisi kapsamında işlenecek kişisel verilere ilişkin ortaya çıkan ve çıkabilecek problemlerin çözümünde yetersiz kalabilmektedir. Tebliğimizde, işyerinde özel amaçlı internet kullanımına ilişkin sözü geçen problemler gerek ulusal mevzuat gerekse başta 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve Avrupa Birliği Üyesi ülkelerdeki uygulamalar olmak üzere mukayeseli hukuktan yararlanılarak incelenmeye çalışılacaktır.

Mevzuatın yanı sıra içtihatlardan ve özellikle de AİHM kararlarından yararlanılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel amaçlı internet kullanımı, sanal kaytarma, kişisel veri kavramı, elektronik gözetim, kişisel verilerin işlenmesi.

Keywords: Personal Internet Usage, cyberloafing, the concept of data protection, electronic surveillance, processing of personal data.

KANSER HASTASININ HASTALIĞINI BİLME HAKKI

Neslihan ÖZÇELİK/ Songül ÖZYURT/Bilge YILMAZ KARA/Aziz
GÜMÜŞ/Ünal ŞAHİN

Kanser kronik ve ciddi bir hastalık olmanın ötesinde, belirsizlikler içeren ağrı ve acı içinde ölümü çağrıştıran suçluluk, terk edilme, kargaşa ve panik, kaygı uyandıran bir hastalık olarak algılanır. Halk Sağlığı Kurumu 2017 Türkiye Kanser İstatistikleri sonucuna göre ülkemizde erkeklerde en sık görülen kanser türü trakea, bronş ve akciğer kanseri, kadınlarda ise meme hastalıklarıdır. Çağımızda en sık ölüm nedenlerinden birisidir. Bu nedenle hasta ve aileler için en fazla korkulan hastalıklardan biridir. Hastanın kanserle ilgili algısı, kanserin yol açtığı sorunlar ve hastalığın kültürel anlamı kişinin tepkilerini etkiler. Kanser tanısı ile başa çıkabilme gücü birçok değişkene bağlıdır. Hastanın yaşı, cinsiyeti, eğitimi, kişilik özelliklerinin yanı sıra hastalığa ve tedaviye ait değişkenler ile çevresel özellikler kanser tanısı ile baş etmeyi önemli ölçüde etkiler. Bir hastaya kanser teşhisi koyduğunuzda bunu ifade edebilmek çok zor ve kişiden kişiye değişen bir durumdur. Çalışmamızda bu durumu etkileyen faktörler tartışılmıştır. Hastaya tanının söylenmesi “kötü haberin verilmesi” nin zor bir görev olarak algılanmasında, sağlık profesyonelleri ve hastanın yaşamakta olan durumu uygun biçimde değerlendirip değerlendirmedikleri, karşılıklı olarak bu bilgiye verilen bilişsel ve duygusal tepkiler, hasta-sağlık profesyonelleri-aile ilişkileri vb. diğer birçok etmen rol oynamaktadır. Tanının söylenip söylenmemesinin ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sorunların kültürden kültüre bazı değişiklikler göstermesi olağandır. Örneğin ABD’de bu konu yasalar ve bireyin kişisel sorumluluğu ve yaşamını denetleyebilme hakkına sahip olduğu yaklaşımıyla ele alınmakta ve dolayısıyla tanı çoğunlukla söylenmektedir. Benzer bir eğilimin Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinde de var olduğu bildirilmektedir. Buna karşın İtalya, İspanya, Yunanistan gibi Güney Avrupa ülkelerinde, halen geleneksel tıp uygulamasındaki kanser tanısı ve prognozun hastalara söylenmemesi eğiliminin sürdüğü

bildirilmektedir. Ülkemizdeki yaklaşımda, birey aileye aittir ve karar verme yetki ve sorumluluğu da bir aile sorunudur. Genellikle ailelerin, hastanın tanıyı öğrenmemesi konusunda ciddi çabaları vardır. Ancak Resmi Gazetede yayınlanan Hasta Hakları yönetmeliğinin üçüncü bölümünde; Hasta; sağlık durumunu, kendisine uygulanacak tıbbi işlemleri, bunların faydaları ve muhtemel sakıncaları, alternatif tıbbi müdahale usulleri, tedavinin kabul edilmemesi halinde ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçları ve hastalığın seyri ve neticeleri konusunda sözlü veya yazılı olarak bilgi istemek hakkına sahip olduğu yer almaktadır. Bu durumda sağlık çalışanları yasalar ile hasta yakınları arasında sıkışıp kalmaktadır. Ayrıca ülkemizde iletişim becerileri başlığı altında kötü haber verme eğitimi standart sağlık eğitimi veren kurumların müfredatında yer almamaktadır. Sağlık çalışanlarına bu eğitimin verilmesi günümüzde büyük önem taşımaktadır. Sonuç olarak kişinin hastalığı hakkında konuşabilmesinin, duygularını ifade edebilmesinin ve yaşadığı zorlukları paylaşmasının kanserle baş etmeye olumlu katkıda bulunduğu ve hastanın duygusal yükünü azaltarak ruhsal bir rahatlama sağladığı aşikârdır. Kişi hastalığını bilmeli ve bundan sonraki yaşamını buna göre planlayabilmelidir. Ayrıca kanser olduğu kendisinden saklanan birçok hasta günün birinde bir şekilde hastalığını öğrenir ve bu onun için daha büyük bir yıkım olur. Psiko-onkolojinin daha aktif kullanılması ve sağlık çalışanlarının kötü haber verme konusunda eğitimlerinin rutin hale gelmesi bu sorunun çözülmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Hasta hakları, Psiko-onkoloji.

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜNDEKİ SURİYELİLERİN TÜRKİYE’DE ÇALIŞMA HAKKI

Mustafa CİN

Türkiye, coğrafi konumunun da etkisiyle dönem dönem kitlesel akınlar ile karşı karşıya kalmaktadır. Nitekim Suriye’deki iç savaş dolayısıyla 2011 yılından beri ülkemize, sayısı kesin olarak bilinmemekle beraber, yaklaşık beş milyon kişi gelmiş; bunlardan 3.646.889 kişiye de geçici koruma statüsü sağlanmıştır. Geçici koruma, sınırlarımıza kitlesel olarak gelen yabancılar için kabul edilmiş bir koruma türüdür. Türk hukukunda geçici koruma statüsü, ilk defa 4.4.2013 tarih ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu Kanunun 91. maddesine göre; “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar geçici koruma sağlanabilir”. Geçici koruma sağlanan yabancılar, çalışma izni muafiyeti veya çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışamaz ve çalıştırılmaz. Ancak çalışma çağında bulunan yaklaşık 2 milyon geçici koruma statüsündeki Suriyeli sayısı ile çalışma izni verilen 28 bin civarındaki kişi sayısı karşılaştırıldığında, çalışma izni alarak iş piyasasına dahil olanların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu sayıya mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışanlar dahil değilse de, yine de bu kişilerin büyük çoğunluğunun çalışma izni almadan Türkiye’de çalıştığı anlaşılmaktadır. Esasen geçici koruma sağlanan yabancılar çalışma izni verilmesi konusunda ayrı bir yönetmelik çıkarılmış ve bu düzenleme ile diğer yabancıardan daha farklı şekilde çalışma izni alabilmeleri sağlanmış ise de, istenilen sonuç elde edilememiştir. Bu bildiride, geçici koruma statüsü genel olarak ele alındıktan sonra, mukayeseli hukuk da dikkate alınarak geçici koruma sağlanan

Suriyelilerin çalışma hakkı ve çalışma izni verilme şartları incelenerek bu konuda yapılması gerekenler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Geçici koruma statüsü, çalışma hakkı, çalışma izni, Suriye.

TÜRK, İNGİLİZ VE KANADA TERÖR KANUNLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Cem ŞENOL

Terör, Türkiye’de 1980’li yıllardan bu yana hem sosyal gündemin hem de hukuk gündeminin en önemli konuları arasında yer alsa da konu uzun bir süre müstakil olarak düzenlenmemiştir. Konu hakkında müstakil bir düzenlemenin bulunmadığı yıllarda, terör eylemlerine yönelik yargılamalar 765 sayılı TCK’nın 141, 142 ve 163. maddeleri çerçevesinde yürütülmüştür. Ancak gerek terör eylemlerindeki artış gerek Türkiye’nin, Avrupa Birliği’nin o zamanki hali olan Avrupa Ekonomik Topluluğuna 1989’da üyelik başvurusu yapması gibi sebeplerin etkisi ve konunun ayrıntılı bir müstakil düzenlemeye ihtiyaç göstermesinin sonucu olarak, 12 Nisan 1991 tarihli ve 20843 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nu kabul edilmiştir. Türk hukukunda mevcut durum itibariyle terör, terör örgütü, terör suçu ve bunların cezai sonuçları söz konusu kanunda düzenlenmiştir. Adı geçen kanun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne çeşitli değişiklikler geçirmiştir. Ancak yerine yeni bir düzenleme yapılmamış olup konuya ilişkin temel mevzuat olma özelliğini bugün de devam ettirmektedir.

Terör konusu Batılı ülkelerin gündemine ise asıl olarak 11 Eylül 2001 tarihli saldırılar ile girmiş, söz konusu saldırıların sonucunda söz konusu ülkelerde terörle mücadele mevzuatı ya önemli bir değişimden geçirilmiş ya da ilk kez kabul edilmiştir. Bu kapsamda terör suçları Kanada hukukunda, Kanada Ceza Yasasının II.1. Bölümünde düzenlenmiştir. Konu, İngiliz hukukunda ise 2000 tarihinde kabul edilen Terörizm Yasası ile müstakil bir biçimde düzenlenmiş; ancak 2006 tarihinde kabul edilen ikinci bir Terör Kanunu ile de söz konusu düzenlemelerin kapsamı genişletilmiştir. Bu çalışmada; Türk, İngiliz ve Kanada hukuklarında konuya ilişkin yapılan düzenlemeler çerçevesinde, terör kavramı, terör

örgütü ve terör suçlarının nasıl tanımlandığı ele alınarak, söz konusu ülke hukuklarında konuya yönelik yapılan düzenlemeler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerinde durulacaktır.

YABANCI TURİSTLERİN CEZAI SORUMLULUĞUNDA HUKUKİ HATA

Yavuz ERDOĞAN/Meltem ERDOĞAN

Gerek tarihi gerekse tabii güzellikleri nedeniyle uluslararası turizm sürekli gelişmektedir. Bu kapsamda Türkiye'ye gelen turistlerin sayısı ve geldikleri devletlerin sayısı da artmaktadır. Bu durum farklı kültür ve hukuk yapılarından kişilerin ülkemize gelmesi anlamına gelmektedir.

Hukuk sistemi ve kültürü farklı devletlerden gelen turistlerin, sırf bizim kültürümüzü ya da hukuk sistemimizi bilmemelerinden dolayı suça karışmaları pekâlâ mümkündür. Böylesi bir halde turistlerin cezalandırılması ülkemizi siyasi olarak zora sokacağı gibi, sonraki dönemlerde turizm gelirinde azalmaya sebep olarak ekonomik sonuçlar da doğurabilecektir.

Bu sunumda kültür ve hukuk sistemi farklılığı nedeniyle suça karışan turistlerin cezalandırılıp, cezalandırılmayacağı tartışılmıştır. Sonuç olarak ise, işlenen suçun niteliğine, turistin yaşadığı ve/veya vatandaşı olduğu devletin kültür ve hukuk sistemine bağlı olarak Türk Ceza Kanunu'nun 30/4'üncü maddesinde düzenlenen "hukuki hata" kurumu vasıtasıyla cezalandırılmayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, turist, ceza hukukunda hata, ceza sorumluluğu.

İSLAM VE OSMANLI HUKUKUNDA CEZA HUKUKU YÖNÜNDEN ZAMANAŞIMI (TÜRK HUKUKU İLE MUKAYESELİ)

Ahmet AKMAN

Bir hakkın belli bir süre mazeretsiz ve her hangi bir haklı sebep olmaksızın kullanılmaması hukukten bir etki meydana getirir. Bu etkinin hukuki meselelerde ağırlıklı olarak hakkın düşürölmesinde, ceza hukukunu ilgilendiren hususlarda da şüpheli hakkında dava açılmaması yahut hükümlü hakkında infazın yerine getirilmemesi sonucunu meydana getirdiğini görüyoruz. Bu etkiyi meydana getiren kavram zamanaşımı müessesesidir. Bu bildiride Ceza Hukuku bakımından zamanaşımı konusunu ele alacağız. İslam hukukunda zamanaşımı kavramının içtihatla ortaya çıktığını ve Batı hukuk sistemlerinde de bazı farklarla bu müessesenin Roma hukukundan itibaren var olduğunu görüyoruz. Zamanaşımı müessesesi Türk hukukunda da hem hukuk ve hem de ceza hukuku bakımından uygulama alanı bulmaktadır. Suçun işlenmesinden itibaren belli bir süre geçmesine mukabil, yasal otoriteler yargılamayı gerçekleştirmemiş yahut ceza hükme bağlandıktan sonra infaz edilmemiş olduğu durumda zamanaşımı gerçekleşmiş olmaktadır. İslam Ceza Hukukunda zamanaşımı daha çok davadaki deliller üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İslam hukukunda *hadler* adını verdiğimiz, kitap ve sünnetle ortaya konmuş ve miktarı belirlenmiş cezalar konusunda kabul eden ve etmeyen görüş ile karma görüş söz konusu edilebilir. Genel görüşün İslam hukukunda hadlerin de diğer suçlarda olduğu gibi zamanaşımı ile düşmediği kabul edilmektedir. Daha çok Hanefiler tarafından temsil edilen karma görüşte ise ilkesel olarak bu tür suçlar zamanaşımı ile düşmemekle beraber, istisnaları söz konusudur. İslam hukukunda Allah hakkı esaslı olan hadlere ilişkin suçlar konusunda, suçun mahiyetine göre

şahitlik yapmanın gerekli olduğu veya yapıp yapmamakta muhayyerlik bulunduğu durumlar söz konusudur. Üzerinden uzun süre geçmiş suçların yargılama süreci içerisinde şahitlerin dinlenemeyeceği kabul edilmekle beraber, delilin ikrar olması halinde zamanaşımın engel olmayacağı kabul edilir. Uzun süre şahitlik yapmayarak belli bir tavır sergileyen şahidin sonra bundan vaz geçmesinin çeşitli soru işaretlerinin oluşmasına sebep olduğu düşünülmüştür. Bu şahitliğin çeşitli sübjektif saiklerle meydana gelmiş olabileceği üzerinde durulmuştur. Hanefiler infaz zamanaşımına da ceza zamanaşımındakine benzer görüşleri ileri sürmüşlerdir. Hanefiler *kazf haddinde* (zina iftirası) suçunun bir yönüyle takibi şikayete bağlı suç olması sebebiyle, davanın açılmamış olmasında şahidin müdahalesi bulunmadığından, belli bir süre şahitlik yapmamış olmasının kendi aleyhine sonuca bağlanmaması gerektiği düşüncesiyle zamanaşımın bu tür suçlarda etkisinin olmadığı kabul edilerek, özellikle şahidin belli bir süre geçmiş olsa da dinleneceği düşünülmüştür. Ayrıca hırsızlık kaynaklı suçlarda malın iadesi bakımından, suçun kul hakkı ihlali vasfı baskın olmasından dolayı şahitlerin dinlenmesine açık olduğu ve bu bakımdan zamanaşımından etkilenmediği kabul edilir. Bunlar dışında ikrarın da benzer özellikte olduğu ve ön görülmüş zamanaşımı süresi geçmesine rağmen davada dinlenerek kararı etkilediği görülmektedir. İmam Muhammed ve İmam Ebu Yusuf'ta (İmameyn), İmam Ebu Hanife'nin süre belirtmemiş olmasına mukabil, zamanaşımı süresi bir aydır. Osmanlı hukukunda genellikle dava ve ceza zamanaşımı süreleri hukuk davalarındaki zamanaşımı sürelerinden farklı düşünülmeyerek zamanaşımı kabul edilmiş ve belli sürelerle bağlanmıştır. İctihadi süreler bakımından 36 yıl olarak kabul edilmiş olan zamanaşımı süreleri, zamanla devlet otoritesince kabul edilen farklı daha düşük süreler kabul edilmiştir. Osmanlıda hukuk davalarında Mecelle'de de düzenlenmiş ve süreler konusunun ele alınmış olduğunu görmekteyiz. Ancak Ceza hukukunu ilgilendiren hususlarda özellikle ceza yargılamasına yönelik nizamname ve diğer hukuki düzenlemelerde buna ilişkin mevcut

olduğunu görmekteyiz. Bunlarda genel ceza davalarında on yıl, yaralamalarda üç yıl, bazı adi suçlarda bir yıllık zamanaşımı süreleri mevcuttur. Bunlardan Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiyye Kanunu, md. 479-487 arasında Ceza hukuku yönünden sürelerin düzenleme konusu yapıldığını görüyoruz. İslam hukukunda *tazir* türünden suçlarda hem zamanaşımını kabulü ve hem de sürelerin kanun koyucunun takdirinde bir husustur.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO A RESEARCH OF A PROBLEM OF EDUCATIONAL AND METHODICAL ENSURING QUALITY OF TRAINING OF FUTURE SOCIAL TEACHERS

Gaukhar KOZHABERGENOVA

The first task is to provide educational and socio-pedagogical education to offer the student the necessary knowledge about the natural relationships of man with nature, culture, society, environmental management and the development of personality in the world.

In order to define the concept of educational methodological support (EMS) as a subject of pedagogical research, it is necessary to consider the theoretical and methodological foundations of the study of modern vocational education. Now in Kazakhstani education the new paradigm of social knowledge which qualitatively changes methodology-theoretical bases of knowledge and methodology of practice, activity of managers, organizers, pedagogical workers and consumers of educational services in the system of professional education is formed. The university which is carrying out social pedagogical education focuses the student on professional activity which subject is the person. Therefore, the base of vocational training of future social teacher makes a complex of modern scientific knowledge of the person, his formation - development in real sociocultural creativity.

This article deals with the problem of professional training of future social teachers. The tasks of the University in accordance with the quality of EMS are analyzed, methodological approaches in teaching staff are discussed.

Keywords: methodological approaches, social pedagogues, educational-methodological support (EMS), professional training, Kazakhstani education system.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ÖLÜM CEZASININ VARLIĞI VE UYGULANABİLİRLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Tolgahan ŞAFAK/Ali Savaş ÇUBUKÇUOĞLU

İnsanlık tarihi boyunca ölüm cezası var olmuş ve hala ölüm cezasının zorunlu olup olmaması tartışılmaktadır. Kimi dönemlerde ölüm cezası birçok suç için uygulanan asli bir ceza iken kimi dönemlerde ise tehlikeli birkaç suç için zorunlu görülmüştür. 19. yüzyıl ve sonrasında ise genel kabul gören durum, ölüm cezasının tamamen kaldırılması yönünde olmuştur. Ölüm cezasının zorunluluğu konusunda birçok düşünür çeşitli argümanlar geliştirirken aksi düşüncede olanlar da karşı argümanlar ortaya koymuşlardır.

Günümüzde cezalandırıcı adaletten ziyade ıslah edici, onarıcı, dönüştürücü adalet yönünde eğilimlerin olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak da ölüm cezasına eğilim azalmaktadır. Yaşam hakkının diğer temel hakların temeli olması nedeniyle ve insanın kendisinin dahi kendi yaşamına son verme hakkına sahip olmaması nedeniyle hiç kimse başkasının yaşamına son veremeyeceği, genel kabul gören durum halini almıştır.

Ölüm cezasının varlığı konusunda 21. Yüzyılda dahi hala tartışmaların mevcudiyeti, toplumda diğer cezalarla tatmin olunamayan bir kesimin de var olduğunu aslında ortaya koymaktadır. Ölüm cezası bu sebepten ki, toplumsal tatmin hasebiyle, var olabilecek bir ceza şeklidir.

Belirli bir suçun mağduru, suçtan zarar göreni veya toplum üzerinde büyük bir yankı ve etki doğuracak bir suçun şahidi olduğumuz zamanlar ölüm cezasının varlığını istemek elbette ki hayatın olağan akışı içerisinde uygun görülebilmektedir fakat adaletin tecellisi açısından, telafisi

imkânsız sonuçların ortaya çıkma ihtimali uyarınca belirli şartların da gerçekleşmiş olması zorunludur. Bu sebeptendir ki, çalışmamızda Antik Çağdan Ortaçağa hatta günümüze kadar zaman diliminde ölüm cezası sorunsalı temelindeki dayanakların seyrini teker teker ortaya koyacağımız gibi ölüm cezasının varlık şartlarının neler olduğunu da açıklamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Cezalandırıcı adalet, yaşam hakkı, ölüm cezası.

OSMANLI DEVLETİ İLE ALMAN İMPARATORLUĞU ARASINDA İMZALANAN 1917 TARİHLİ ADLİ YARDIMLAŞMA VE SUÇLULARIN İADESİ SÖZLEŞMESİ VE MİLLETLERARASI ADLİ YARDIMLAŞMA VE SUÇLULARIN İADESİ TEMELİNDE 1917 TARİHLİ SÖZLEŞMEDE SEÇİLEN

Akgün BİLGİN

Suçluların iadesi, bir uygulamacının karşılaşma ihtimali az olan bir hukuk dalıdır. Ancak, bir hâkim bakmakta olduğu davanın veya bir savcı yaptığı hazırlık soruşturmasının yabancı ülkeyle bağlantısı nedeniyle suçluların iadesinin de dâhil olduğu cezai konularda milletlerarası adli yardımlaşma hukuku ile ilgilenmek zorunda kalabilir. Türkiye'nin en yoğun adli yardımlaşma ilişkisinin bulunduğu ülke bilindiği gibi Almanya'dır. Ancak gerek Alman hukukundan, gerekse Türkiye'deki uygulamalardan kaynaklanan bazı sorunlar nedeniyle Türkiye ile Almanya arasındaki suçluların iadesi trafiği iyi işlememektedir. Günümüzde Almanya, Alman İade Hukukunun (Rückführungsgesetz) temel prensipleri ve İmparatorluk Yasalarının Tatbiki Kanunu çerçevesinde Türkiye ile olan adli yardımlaşma ve suçluların iadesi hususunda; 01.08.1917 tarihinde Osmanlı Devleti ile imzaladığı “Osmanlı Devleti – Almanya İmparatorluğu Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Sözleşmesi”ni (Das Osmanische Reich und das Deutsche Kaiserreich Auslieferung und die Rechtshilfe in Strafsachen Und Rechtshilfegesetz) geriye dönük uygulayabilmektedir. Bu ilgili sözleşmenin 86 sayfalık orjinal Osmanlıca metinleri Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Devlet Arşivleri'nde bulunmaktadır. Türk hukuk tarihinde, bugüne kadar 2 Ağustos 1914'te İstanbul'da imzalanan Alman - Osmanlı İttifak Antlaşması'nın (Der Bündnisvertrag von 1914) uzantıları olan çeşitli sözleşmeler ile birlikte bu sözleşmenin de hiçbir zaman varlığı araştırılmamış ve içeriği bilim çevrelerine kazandırılmamıştır. Araştırmada Alman İmparatorluğu'nun

maddi iade şartları olan; karşılıklılık ilkesi (Gegenseitigkeitsprinzip), her iki devletçe cezalandırılabilirlik ilkesi (Beiderseitige Strafbarkeit), iadede hususilik ilkesi (Grundsatz der Spezialitaet), iadenin istisnaları (Auslieferungsausnahmen), siyasi suçlarda iadenin kabul edilmemesi, vatandaşın iadesi yasağı (Das Verbot der Auslieferung eigener Staatsangehöriger), siyasi nedenlerle kovuşturma tehlikesi, askeri suçlar nedeniyle iadenin kabul edilmemesi, mali suçlarda iade, ölüm cezasını gerektiren suçlarda iade yasağı (Das Verbot der Auslieferung bei drohender Todesstrafe), sınır dışı etme ve iade ve iade engeli olarak kamu düzeni bakımından incelenmiştir. Alman İmparatorluğu’nun iade muhakemesi olarak da, iadenin kabul edilebilirliği muhakemesi (Zulaessigkeitsverfahren), iade talebinin kabulü hakkında karar ve iade kararına karşı kanun yolları ile iade muhakemesinde zorlayıcı tedbirler bakımından da değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmada sözleşmenin tamamı Alman İmparatorluğu tarafından hazırlanmış olduğu, adli yardımlaşma ve suçluların iadesi konusunda Osmanlı Devleti’nin katı suretle uyacağı ama Alman İmparatorluğunun ise sadece uygun gördüğü talepleri değerlendirebileceği bulgularına rastlandı. Bu bildiri ve araştırmanın amacı iki ülke arasındaki sorunların nereden kaynaklandığını anlamaya ve dolayısıyla önceden önlem almaya yardımcı olmak içindir. Bu bağlamda her iki ülkenin devlet arşiv belgeleri metodolojik ve metadate olarak karşılaştırmalı araştırma yöntemi ile dönemin adli yardımlaşma hukukunun normatif yapısı ve kurumsal çerçeve epistemolojisi de ele alınmıştır. Bu araştırma aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin kendi hukuk sistemini kurumsallaştırma sürecinde, hukuk tarihi araştırmalarının herhangi bir yargısal alt disiplini diğer hukuk alt disiplini kadar gerekli bir bileşeni olduğu kadarıyla da, Cumhurbaşkanlığı 1 Nolu Kararnamesinde bulunan Adalet Bakanlığı Teşkilat Kanunu’nun ilgili maddesinde yer alan “eski hukuk kaynaklarını araştırmak, toplamak ve yayımlama”nın , gerekliliğine dikkat çekerek; geçmişine ait olan Osmanlı Hukuk Tarihi’ni araştırarak Türkiye

Cumhuriyeti Yargısı'nın gelecek nesillere doğru bir tarihsel yansıması da amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Osmanlı, Yardım

TERÖRİZMİN FİNANSMANI SUÇU

(6415 SAYILI KANUN M. 4)

Namık Kemal TOPÇU

Terör, siyasi bir gayeye ulaşabilmek maksadıyla ve hukuk dışı fiillere başvurmak suretiyle toplumu yıldırma için bireyler üzerinde korku ve endişe yaratmak şeklinde tanımlanabilir. Terör sorunu, ülkemizde olduğu gibi diğer ülkeler bakımından da barış ve güvenliğe yönelik çok ciddi bir tehdit haline gelmiştir. Bugün, terörizmle mücadele, tüm demokratik hukuk devletleri için hem bir hak hem de görev niteliğindedir.

Terör örgütlerinin varlıklarının devamı ve faaliyetlerinin yürütülmesi için büyük miktarda finansmana ihtiyaç duydukları açıktır. Ülkeler, genellikle, kendilerine karşı faaliyet göstermek için kurulmuş bir terör örgütünün finanse edilmesini, kendi iç hukuklarında suç olarak düzenlemişlerdi. Ülkemizde de 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesinde, “Terörün Finansmanı” başlığı altında, terör örgütüne maddi yardım sağlanması bağımsız bir suç olarak düzenlenmişti.

Terörizmin sınırları aşması, uluslararası ölçekte terör örgütlerinin kurulması ve terör örgütlerinin sınırların ötesinden finansman desteği bulması, özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında, uluslararası kamuoyunun dikkatini terörizmin finansmanın uluslararası çapta önlenmesi hususuna yöneltmiş; terörle etkin bir şekilde mücadele için,

terörizmin finansmanının önlenmesi gerektiği hususunda irade birliği oluşmuştur.

Bununla birlikte devletler, ortak bir “terör” tanımında uzlaşamadıkları; terörün “ne” olduğuna ilişkin ortak bir tanımlama yapamadıkları için, nerede veya kime karşı işlenirse işlensin belirli fiillerin finansmanının engellenmesini hususunda mutabık kalmışlardır.

Bu çerçevede hazırlanan Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, imzacı ülkelere, adı geçen sözleşmede sayılan ve daha önce mücadele edilmesi noktasında üzerinde anlaşılan çeşitli eylemlere yönelik imzalanmış dokuz adet sözleşmede yer alan fiillerin finansmanının engellenmesini, terörizme mali destek sağlanmasının suç haline getirilmesini ve bu suçun ağır cezalara tabi tutulması için gerekli önlemlerin alınmasını yükümlü kılmıştır. Bu suretle de taraf devletler arasında terörizmin finansmanının engellenmesi bakımından işbirliğinin sağlanmasını amaçlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bu sözleşmeye taraf olmuş ve adı geçen sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirme mükellefiyetinin bir sonucu olarak, 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu yürürlüğe sokmuştur. Bu bildiride adı geçen Kanunun 4. maddesinde düzenlenmiş olan Terörizmin Finansmanı Suçunun unsurları, özellikleri ve Yargıtay’ın konuya ilişkin yaklaşımı ele alınacaktır.

TÜRK CEZA HUKUKU CEPHESİNDEN AHMET CEVDET PAŞA VE 1858 TARİHLİ CEZA KANUNU

Zeki YILDIRIM

19. yüzyılın başlarından itibaren Avrupada değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamak için Tanzimat ve Islahat Fermanları ile Osmanlı Devletinde önemli reformlar yapılmıştır. Bu reformların belkide en önemlisi hukuki alanda yapılan kanunlaştırma hareketleridir.

Tanzimat dönemindeki değişimin parlak ismi, yapmış olduğu çalışmalarıyla büyük bir reformcu olduğunu açıkça ortaya koyan, hiç kuşkusuz Ahmet Cevdet Paşadır. Ahmet Cevdet Paşa, Tanzimat dönemindeki kanunlaştırma hareketlerinde genel olarak Ali Paşanın yabancı kanunları özellikle Fransız kanunlarını aynen iktibas düşüncesine “başka bir milletin kavanin-i esasiyesini böyle kalb ve tahvil etmek ol milleti imha hükmünde olacağından” karşı çıkmıştır. Kanunlaştırma hareketlerinde millî ve dinî esaslara göre tedvin niyeti ve gayreti varken diğer taraftan da tamamiyle batıdan iktibas suretiyle veya karma bir usul takip edilmiştir. Tanzimatla birlikte başlayan ilk kanunlaştırma hareketleri ile özellikle ceza hukuku alanında önemli ve köklü değişiklikler yapılmış, tanzimata kadar müstakil bir kodifikasyona tabi tutulmayan ceza hukuku alanındaki bu boşluk düzenlemelerle doldurulmaya çalışılmıştır.

Ahmet Cevdet Paşanın kanunlaştırma tarihî açısından bu alandaki ilk müdahil olduğu faaliyet 1858 tarihli Osmanlı Ceza Kanununun hazırlanmasına, kontrol ve yazımı bizzat katkısıdır. 1858 tarihli Ceza Kanunu, farklı görüşler ileri sürülse de hakim olan görüşe göre 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu esas alınarak hazırlanmış olmakla birlikte aynen tercüme edilip alınan bir Kanun olmayıp Osmanlıda uygulanan İslam ceza hukuku sistemine uyarlanarak eklemeler yapılarak alınmıştır. Bu husus Ahmet Cevdet Paşanın Tezakir isimli eserinde bizzat Paşa tarafından, açıkça ülke ismi verilmemekle birlikte Kanun hazırlanırken

batı ülkelerindeki kanunlardan istifade edilmiş olduğu hususu açıkça belirtilmiştir.

Tanzimat devrinde 1840 ve 1851 tarihli Kanunlardan sonra üçüncü olarak çıkan ve geniş kapsamlı olan 1858 tarihli Osmanlı Ceza Kanunu öncekilerine nazaran daha laik (dünyevî) hükümler taşımaktadır. Bu açıdan Kanun; hem kaynakları ve şer'i hükümlerle olan münasebeti, hem de tatbik şekli ile alâkalı olarak üzerinde en çok tartışılan düzenlemelerden biri olmuştur.

Kanun, ceza hukukunun temel ilkelerinden cezaların kanuniliği, cezaların şahsiliği ve kanun önünde eşitlik ilkelerine yer vermiş ve bugünkü anlamda ceza hukukunun genel hükümleri ilk defa düzenlenmiştir. Suçlar ilk defa İslam ceza hukukundan farklı bir anlayışla cinayet, cünha ve kabahat olarak üçe ayrılmış ve tanımlanmıştır.

Bu çalışmayla, Ahmet Cevdet Paşanın temel olarak özel hukuk kodifikasyonu olan Mecelle ile özdeşleşen hukukçuluğunun yanında pek bilinmeyen ceza kanunları ve ceza hukukuna ilişkin etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. 1858 tarihli Kanun, bu günkü Türk Ceza Hukuku Sisteminin gelişmesinin temeli olduğu, DÖNMEZER/ERMAN'a göre ise, ülkemizin batı hukuk anlayışına intibakında bir öncülük görevi gördüğü ve yıllar sonra gerçekleşecek laik Türk hukuk devrimini hazırlamış olması bakımından da önemlidir. Özellikle bu çalışmayla, Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet döneminde 1926 yılına kadar 68 yıl uygulanan ve bugünkü Türk ceza hukuku sisteminin kurum ve kavramlarına kaynak olan 1858 tarihli Ceza Kanunu ve Ahmet Cevdet Paşayı ceza hukuku cephesinden inceleyerek farklı bir açıdan ortaya koyarak, Türk Ceza Hukuku tarihine küçük te olsa bir not düşmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Cevdet Paşa, Ceza Hukuku, 1858 Tarihli Ceza Kanunu

ANAYASA ŞİKÂyetİNDE ANAYASA MAHKEMESİNİN KARAR GEREKÇELERİNİN BAĞLAYICILIĞI SORUNU

Semih Batur KAYA

Anayasa Mahkemesi siyaset ve hukukun kesişim noktasında oldukça kaygan bir zeminde yer almaktadır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesinin kararlarının kimi özellikler göstermesi olağandır. Her şeyden önce Anayasa Mahkemesi kararları bağlayıcıdır. Nitekim Anayasanın 153. maddesinin son fıkrasına göre “Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.” Bu hüküm genel bir ilkeyi ortaya koymaktadır. Anayasa şikâyetinde de Anayasa Mahkemesinin kararlarının bağlayıcılığından şüphe yoktur. Sorun Anayasa Mahkemesinin karar gerekçelerinin bağlayıcı olup olmadığı noktasındadır. Burada sorun özelde norm denetimi ve anayasa şikâyeti olmak üzere ikiye ayrılabilir. Kanaatimizce gerek anayasa şikâyetinde gerek norm denetiminde Anayasa Mahkemesi karar gerekçeleri bağlayıcı değildir.

Anahtar Kelimeler: Anayasa Mahkemesi, Anayasa Şikâyeti, İnsan Hakları, Karar Gerekçelerinin Bağlayıcılığı, Anayasa Yargısı

THE PROBLEM REGARDING THE BINDING NATURE OF THE REASONING FOR CONSTITUTIONAL COURT JUDGEMENTS IN CASE OF CONSTITUTIONAL COMPLAINT

Constitutional Court is positioned on an unstable ground in the junction of politics and the law. Therefore, it is natural that Constitutional Court judgements show some specific characters. First of all, judgements of a Constitutional Court are binding. Likewise, Article 153 of the Constitution reads, “Judgements of Constitutional Court are immediately published in the Official Gazette and they are binding upon executive, legislative and judicial bodies, administrative authorities, real and legal persons”. This provision stipulates a general principle. There is no doubt about binding nature of the Constitutional Court’s judgement in case of constitutional complaint. The problem is about whether the reasoning of such Constitutional Court judgements are binding or not. This problem may be classified as norm control and constitutional complaint. In our opinion, reasoning of Constitutional Court’s judgements are not binding in case of both constitutional complaint and norm control.

Keywords: Constitutional Court, Constitutional Complaint, Human Rights, Binding Nature of Reasonings of Judgements, Constitutional Jurisdiction

GARANTÖRSEL İHMALİ SUÇLAR BAKIMINDAN TEŞEBBÜS HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASININ İNCELENMESİ

Bahar KARATAŞ

Teşebbüs, kişinin “...işlemeyi kastettiği bir suç elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle...” tamamlayamaması halidir. Bir suç işleme kastıyla harekete geçen ve o suça yönelik elverişli hareketleri doğrudan doğruya icraya başlayan failin, elinde olmayan sebeplerle suçu tamamlayamaması halinde teşebbüs aşamasında kalmış bir suçun varlığından bahsedilir. İhmali suç ise, kanunun kişiden beklediğinin yapılmaması veya kanunun emrine itaatsizlik edilmesi hallerinde oluşan suçtur. İhmali suçlar ikiye ayrılır. Gerçek ihmali suçlar, ihmali hareketin doğrudan suçun kanuni tanımında gösterildiği suçlardır. Gerçek olmayan yani garantörsel ihmali suçlar ise kanuni tipe uygun bir neticenin fail tarafından yükümlülüğüne aykırı bir şekilde engellenmemesi halinde ortaya çıkan suçlardır. Fail bakımından garantörlük yükümlülüğü, kanundan, sözleşmeden veya öngelen tehlikeli eylemden doğabilir. İhmali suçlara teşebbüsün mümkün olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bu hususta bir görüşe göre ihmali suçlar bakımından teşebbüs hükümleri uygulanmaz. Alman ve Türk doktrinlerinde baskın görüşe göre ise, gerçek ihmali suçlara teşebbüs mümkün değilken, garantörsel ihmali suçlara teşebbüs mümkündür. Asıl tartışma ise garantörsel ihmali suçlarda teşebbüsün başlangıç anının tespiti noktasında ortaya çıkmaktadır. Bir görüşe göre, zararı önleme imkânı ortadan kalkmışsa suça teşebbüs başlamıştır. Diğer bir görüşe göre, ilk kurtarma imkânının kaçırıldığı anda teşebbüs gerçekleşmiştir. Son olarak baskın görüşe göre, fail kasten yükümlülüğünü ihmal ettiği anda teşebbüs gerçekleşmiş olur.

Anahtar Kelimeler: Teşebbüs, suç, ihmali suç, gerçek olmayan ihmali suç.

Keywords: Attempt, crime, negligent crime, unreal negligent crime.

DANIŞTAY KARARLARINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Sezai Çınar ÖZKAN

İfade özgürlüğü bugün demokratik toplumlar arasında asli bir değer olarak kabul edilmektedir. Anayasamızda ve de imzacı devletlerden olduğumuz AİHS’de koruma altına alınmış olan ifade özgürlüğünün korunması, sınırlandırılması konusunda bugün gerek Anayasa Mahkemesince gerekse de AİHM’ce geniş bir içtihatlar ağı oluşturulmuştur. İfade özgürlüğüne ilişkin uyuşmazlıklar genellikle adli yargı alanında ortaya çıktığından, yapılan çalışmalar da bu alanda yoğunlaşmaktadır. Ancak, ifade özgürlüğü konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, adli yargı önünde görülen uyuşmazlıkların yanı sıra idari yargıdan kaynaklanan uyuşmazlıklar da karara bağlanmaktadır. Kamu gücünden kaynaklanan ifade özgürlüğü ihlalleri adli uyuşmazlıklar kadar olmasa da idari uyuşmazlıklarda da karşımıza çıkabilmektedir. İfade özgürlüğü ile ilgili idari yargıda karşımıza çıkan uyuşmazlıklar, idarenin yürütme organı olarak yaptığı tüzük yönetmelik gibi düzenleyici işlemlerle ya da bir disiplin cezasının verilmesi ya da idari yaptırım uygulanması gibi bireysel nitelikli olarak tesis ettiği idari işlemlerden kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı ifade özgürlüğü konusunda idari yargıdaki en yüksek mercii olan Danıştay’ın son kararlarındaki AİHM içtihatlarıyla uyumunu ve hangi ölçüde AİHM içtihatlarına yer verdiğini ve yararlandığını araştırmaktır.

İfade özgürlüğü ile tam ya da dolayısıyla ilgili 2018 yılında 60, 2017 yılında ise 40 civarı karara ulaşılmış, ancak çalışmamızın hacmi nedeniyle karşımıza çıkan ana konulardan türlerini en iyi yansıtan örnek olduğu düşünülen 11’i inceleme konusu yapılmıştır. Bunlar; bir kamu görevlisinin adli yargıda ceza mahkemesinde yargılanmasına neden olabilecek bir eylemi nedeniyle soruşturma izni verilmesine, kamu

görevlisinin idareye gönderdiği bir e-posta nedeniyle disiplin cezası verilmesine, sendika üyesi kamu görevlisinin bir topluluğa konuşma yapan Bakanının dinlenmemesi yolunda protestoya kışkırtan eylemi nedeniyle disiplin cezası verilmesine, bir kamu görevlisinin bir siyasi parti yararına ve zararına fiilen faaliyette bulunduğundan bahisle verilen disiplin cezası verilmesine, sendika üyesi kamu görevlisinin bir siyasi partinin basın açıklamasına katılması sebebiyle disiplin cezası verilmesine, bir yayın kuruluşuna programda kullanılan ifadeler nedeniyle RTÜK’ca uyarı cezası verilmesine, TİB’in basın açıklaması ile "twitter.com" isimli internet sitesine erişimin tamamen engellenmesine, meslekten çıkarma cezası ile cezalandırılan davacı hâkim tarafından, meslekten çıkarma cezasının kaldırılması için yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemler ile kamu görevlisinin dış görüşüne dair saç ve sakal biçimini düzenleyen yönetmelik hükmünün ilgili bölümünün iptali ile başörtülü fotoğrafla avukatlık kimliği tanzimine müsaade etmeyen Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 20. maddesindeki düzenleme ile bu düzenlemeden kaynaklı bireysel işlemin iptaline ilişkin olarak açılan davalardır. Emsaller üzerinden gerçekleştirdiğimiz bu inceleme Danıştay’ın ele aldığımız konularda verilen diğer kararlardaki yönelimini de az çok ortaya koymaktadır. İncelemelerimiz neticesinde denebilir ki; Danıştay ifade özgürlüğü ile ilgili güncel kararlarında sıklıkla Sözleşmenin 10. maddesi düzenlemesine yer vermekte, AİHM içtihatlarına her zaman kararda yer vermese de gerekçedeki tutumu genel olarak AİHM içtihatları ile bağdaşmakta ve yeri geldiğinde AİHM kararlarına gerekçesinde doğrudan yer vermektedir.

TÜRK CEZA KANUNU'NUN (TCK) 191. MADDESİ KAPSAMINDA DENETİMLİ SERBESTLİK YÜKÜMLÜLÜĞÜNE TABİ KİŞİLERİN MADDE KULLANIM RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ: KOCAELİ DENETİMLİ SERBESTLİK MÜDÜRLÜĞÜ UYGULAMASI

Evren KARAKOÇ/Hikmet KIRBIYIK/Çağın KARABIÇAK

Bağımlılık günümüzde toplumun her kesimini ilgilendiren; bireysel, hukuksal, ekonomik olarak toplumlara ve ülkeleri olumsuz etkileyen bir olgudur. Bu bağlamda bağımlılıkla mücadele önemli bir misyon haline gelmektedir. Ülkemizde bağımlılık alanında çalışan çok sayıda kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu kurumlardan biri olan Denetimli Serbestlik Müdürlükleri 2005 yılında 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle göreve başlamıştır. Denetimli Serbestlik, dünya çapında tüm gelişmiş ülkelerde uygulanmakta olan alternatif bir ceza infaz sistemidir ve "Mahkemece belirtilen koşullar ve süre içinde, denetim, denetleme planı doğrultusunda şüpheli, sanık veya hükümlünün toplumla bütünleşmesi açısından ihtiyaç duyduğu her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı toplum temelli bir uygulamayı" ifade etmektedir. Hükümlülerin suç işlemesine neden olan davranışlarının düzeltilerek, tekrar suç işlemelerinin önlenmesi, ceza infaz kurumundan salıverilen hükümlülerin takip edilmesi, madde bağımlılarının rehabilitasyonu, mağdurların uğradıkları zararın giderilmesi ve bu yolla toplumun korunması denetimli serbestlik hizmetleri arasındadır. Bu sistem sayesinde yükümlülerin suçları ailelerinden ve toplumdan soyutlanmadan infaz edilmekte; yükümlüler yeniden suç işlememeleri, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmamaları yönünde destek alabilmektedir.

Bu çalışma, Kocaeli Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nde TCK'nın 191. maddesi kapsamında 'kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak' suçundan denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulan yükümlülerin madde kullanım risklerinin

belirlenmesi amacıyla yapılmış ve basit tesadüfi örneklem yoluyla seçilen 200 yükümlüye uygulanmıştır. Çalışmada, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 2001 yılında birinci basamak sağlık kuruluşlarında alkol ve madde taraması için geliştirmiş olduğu bir araç olan Sigara, Alkol ve Madde Tutulumu Tarama Testi (ASSIST) kullanılmıştır. Sonuçlar istatistiksel paket programı ile değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışma ile TCK'nın 191. maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulan yükümlülerin madde kullanım risklerinin belirlenmesi ile bağımlılıkla mücadele ve denetimli serbestlik alanında yapılacak çalışmalara kaynak oluşturularak katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Denetimli Serbestlik, Madde Bağımlılığı, Risk.

ÇOCUK SUÇLULUĞUNUN KRİMİNOLOJİDEKİ YERİ

Nur KARAHAN TARIM

Bir bilim dalı olarak kriminoloji insanın belirli nitelikteki davranışlarını inceleme konusu edinmektedir. Sapma niteliğinden bahsedilen davranışın her yönüyle incelenmesi, insanın suç teşkil eden davranışlarına açıklama getirilmesi bu çabanın bir sonucudur. Kriminolojik incelemeler bizi suçun önlenebileceği veya kontrol altına alınabileceği yönündeki fikirlere ulaştırmıştır. Bir kimsenin cezalandırılmasının temel gerekçesinin ne olduğu, ceza adalet sistemimizin temeli suçlu davranışın tanımlanmasıyla ortaya konulmaktadır.

Toplumsal düzenin korunması suç işleyen bir kimse hakkında yaptırım uygulanmasını sonuçlamaktadır. Bu kapsamda bozulan düzenin tesisi amaçlanır. Bu mücadele yöntemi toplumda yeni suçların işlenmesine engel olmak bakımından yeterli olamamaktadır. İnsanı ve insana ait bir davranış olarak suçu ve suçluluğu etkileyen etmenleri tanımak ve bu düşünüş doğrultusunda önlemler almak suretiyle suçları işlenmeden önlemek, işlenebilecek suçların şiddetini azaltmak gibi amaçlara ulaşılabilir.

Çocuğun yaşı dolayısıyla irade yeteneğinin yetişkin bireyden ayrılmakta olması dışında, çocuk suçluluğu etkileyen etmenler ve özellikle sosyal çevrenin çocuk üzerindeki etkisi özel görünüm taşır. Çocuk suçluluğunun azaltılabilmesi için kriminoloji biliminin ortaya koyduğu bazı verilerin toplum tarafından gözetilmesi gerekir. Bu veriler doğrultusunda toplumsal hayatın ve kişilerin davranış şekillerinin ele alınması suçluluğun temelindeki unsurlarla mücadeleyi sağlar.

Suçun ve suçluluğun anlaşılması toplumu ve bireyleri suç konusunda eğitir. Suç, insana ait bir davranış biçimidir. Suçlu davranış, toplumun değer yargıları ve toplum tarafından onaylanan davranış biçimleri dışındadır. Suçun iradi bir davranış olduğu ve bu iradeyi etkileyen bazı sebeplerin bulunduğu düşünülmektedir.

İnsan sosyal bir varlıktır. Yaşam kişinin ilk sosyal çevresi olarak ailede başlamaktadır. Kişi davranış biçimlerini toplumla etkileşim süreci

içerisinde ortaya koymaktadır. Çocuk suçluluğu incelenirken çocuğun aile yapısı ve suçluluk arasındaki ilişki değerlendirilmelidir. Çocuk ve suç arasındaki ilişkiler kavranılmaya çalışıldığında suçlu çocukların incelenmesi bu suçluluğun nedenleri üzerine doğru teşhiste bulunmak adına önemlidir. Çocuk suçluluğunun ayrıca ele alınması çocuk hakkında cezaların infazının da özel olarak düzenlenmesini gerektirir.

Çocuk suçluluğunun kriminolojik anlamda önemini oluşturan hususlardan biri de, bir kimsenin ne kadar erken yaşta suç işlerse yeniden suç işleme olasılığının daha fazla olmasıdır. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile suç işleyen bireylerin yeniden suç işlemesinin engellenmeye çalışmak, hükümlülerin yeniden suç işlemesini engelleyici etmenleri kuvvetlendirmek ve kişinin toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan yaşam biçimine alıştırmak gibi hususlar amaçlanmaktadır. Kişilerin topluma yeniden kazandırılması yoluyla tekerrün önüne geçilmek istenmektedir. Ancak suçla ve suçlulukla mücadelenin kriminolojik verilere dayanarak suç öncesi de gerçekleşmesi gerekir.

Genel olarak suçlulukla mücadelede çocuk suçluluğu ile mücadelenin önemli bir yeri olduğu düşünebiliriz. Toplumsal hayat karşısında tutum, eğilim ve insanın davranış şekillerinin oluşmasında çocukluk döneminin önemi ve bu dönemdeki suçluluk üzerine incelemeler bu mücadelede yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kriminoloji, Suç, Çocuk.

I. Uluslararası
Adalet Kongresi

2-4 Mayıs 2019

RİZE